

IZORAN KEELEN GRAMMATIKKA

UCPEDGIZ
LENINGRAD • MO'SKOVA
1936

SSSR:n TIITO AKADEMIAN KEELEN JA AJATTELUN INSTITUTTA

V. I. JUNUS

IZORAN KEELEN
GRAMMATIKKA

MORFOLOGIA

OPETTAJAA VART

Vahvistant Len. Oblono

RIIKIN UCEBNO-PEDAGOGICESKOI IZDATELJSTVA
MOSKOVA · 1936 · LENINGRAD

ESISANA.

Izorat laatiit kansan, kumpa keelen poolest kuuluu läns-fenniläisiin kansoin gruppaa ja sil viisi i izoroin keeli kuuluu läns-fenniläisee keelisteemaa.

Territorialisest, oman elopaikan poolest, izorat ollaa soomalaisiin, venäläisiin, virolaisiin ja vadjalaisiin naapurinna. Naapurikeeliin, suomen, viron ja vadjan keeliin kera izoran keeli ono stottu oman strukturan, fonettisen, äänisostavan, kautta, mut izoran keeleel ono suur yhtehös i karjalan keelen kera. Osa izoroist veel nytkii kutsuu itsiätä karjalaisiks. Mut kaikist näist mainituist keelist izoran keeli erittäijää, se ono erityin keeli.

Izorat ellää Leningradan oblastin eri paikois, eri rajonois ja sentää izoran keeli senen mukkaa jakahuu eri dialektoihe, eri alakeelii.

Vaaznoimmat näist dialeктоist ollaa Soikkolan dialektta, kumpaa läätää Soikkolan poolisaareel Koskisiin, Soikkolan, Mäkkiin, Loukkulan ja Some-roisiin selsovettiloin kylliis, ja Laukaan dialektta, kumpaa läätää Laukaan joen varreel.

Krome näitä dialekttoja ono Hevaan (Kovaş) dialektta, kumpaa läätää Oranienbauman rajonaas Hevaan joen varreel ja Suomen zalivan rantakylis Harjavallast Oranienbaumaa saa. Näitjen rantakyliin izorat jo suurem-maks osaks ollaa muuttuneet venäläisiks, vennään keeltä seel läätää tihimpää ku izoran keeltä, ja sentää möö tämän dialektan materialoja emmä noise katsomaa.

Gruppa izoroja ellää Soikkolast itäpohjaa, Vasakaran selsovetis. Heil kera ono oma dialektta, mut senen dialektan materialat kera tähä kirjaa evät joutuneet. Ja viimäks, peen gruppa izoroja ono hoitunt Oredezan rajonan monikkaisees kyläs. Tämän peenen grupan keeli laatii kera oman dialektan, kumpa ono liki Soikkolan keeltä. Oredezan izorat melkeen kaik ollaa jo venäläisiä, nooristo izoran keeltä ennää ei maha läätä eikä arvata ja sentää täl dialekttaal, niku Oranienbauman ja osittee i Vasakaran dialekttoil, prakticeskoita merkitöstä ei oo.

Prakticeskoi merkitös ono Soikkolan ja Laukaan dialekttoil, sentää ku niis pooliis veel läätää izoran keeltä, se ono veel lapsiin ja nooriston keeli ja sen peräst sitä voip mukkoittaa meijen kulttuurastrotelstvaas.

Laukaan dialektta ja Soikkolaan dialektta ollaa izoran keelen eri dialekttoja, kuulut sil viisi yhtee keelee. Neet dialektat ollaa liki toin toistaa,

mut i ero niijen välil kera ono. Laukaal monikkaat äänet saotaa toiseel viisii, ku Soikkolaas, sannoin painutos, sklonenja, Laukaal ono vähä toisenlaajain, ja Laukaal ono sanoja, kumpia Soikkolaas ei oo, tali kummat Soikkolaas merkitsööt toista assiaa, ku Laukaal.

Tämä ero kahen dialektan välil kirjutoksees toop rankkuutta, meşaittaa, ja sentää näijen kahen dialektan välille pittää laatia kirjakeeli, kumpaa olis yhtä arvattava i Soikkolaas i Laukaal, kummaas oltais molempiin dialektoin format, ja kummaas oltais laahittu orfograficeskoit praavilat, yhenlain kerkiät kuin Lavvasta, niin i Soikkolaa vart. Tämä kirja i proovajaa laatia mokomia kirjakeelen normia, kirjakeelen praaviloita, kumpia voitais pittiissä kirjutoksees ja şkoulutöös.

Näihe voosii saa izoran keeli oll kirjatoin. Näihe voosii saa izoran keeleel ei kirjutettu kirjoja, izoran keeleel ei olt ommaa kirjutosta.

Oktjabrin revolutsia ja bolşevikkoin natsionalnoi poliikka antoi izorille, niku meijen sotsialisticskoin syntymämaan toisille paljolukuisille kansoille vozmnostin laatia kultturaa, natsionalnoita forman mukkaa, i sotsialisticskoita soderzanian mukkaa ja täs kulttuuratöös, kulttuuranoisuus, suursummain merktiös ono keeleel.

Keeli ono voimakas kulttuurano asu ja min kehittyneemp, kasvaneemp se ono, min terävämp, hiofump se ono, sen paremmast se tekköö töötä sotsialisticskoin kulttuurano laatimises. Sentää keelikysymys ono meijen natsionalnoin politikan suurempija kysymyksija, sentää keelikysymyksest niin paljo toimitti ja läkkäis i tov. Stalin.

Izoran keeli kera voip olla kulttuurano apunna, senen kautta kerkiämäst voip laatia uutta kultturaelloa ja min paremmast izoran keeli ono mukkoitettu tämän suuren zadanjan täyttämistä vart, sen suuremmat ollaa i rezuljtatat kulttuuratöös.

Jot täyttää tämä tehtävä, kulttuurano nostamiin korkiammalle, sotsialisticskoille stupenille, pittää tiitää senen kulttuurano tööasu, pittää tiitää oma keeli, senen struktura, grammatikka, slovari, sanat. Jot tiitää keeli, pittää keeltä tiijustaa, tarkastaa. Vaa senen keelen voip paremmast mukkoittaa kulttuurakeeleks, kirjakeeleks, kumman struktura ono tiijyssetty, tarkassettu, kumman zakonoist ono saatu arvo.

Tämä kirja proovajaa toimittaa izoran keelen glavnoimpia javlenjoja määrätä orfograficeskoita praaviloita sil viisii, jot neet praavilat oltais yhtä kerkiät molempia dialektoja vart, jot i Soikkolaas i Laukaal kirjakeeli olis yhenlain arvattava.

Kirjakeelen laatihummiin ei oo kerkiä assia. Keelen mukkoittammiin kirjakeeleks treebuittaa keelen hyvää tiitämistä, kaakkii keelen javlenjoin tarkkaa arvaamista.

Mut joka keeli ain jakahuu veel eri ossii, eri dialektoihe, kummat ollaa enemmän tali vähemmän ettääl toisistaa oman slovarin ja strukturan poolest.

Kirjakeelen mukkoittamises sentää pittää pittää silmälä kaikkia eri dialektoin javienjoita, ottaa näist eri dialektoist kirjakeele neet format, kummat ollaa kerkiä nmät, arvattavat kaikille dialektoille, kumpia polsikkaast voip käyttää kulttuuratöös, ja näijen formiin pohjalle stroitaa kirjakeeli.

Alus täs töös voip tulla ja, niku istoria näyttää, melkeen ain tulloo petoksia, ošibkoja. Minen ikkee dialektan javlenjat, format tihtii kirjakeele alus evät puutu ja se laatii rankkuuksia itse kirjakeelen arvaamisest, kirjain lukomises.

Kirjakeeli, otamma vaik minen keelen, tavallisest laatihuu minen ikkee yhen dialektan pohjalle ja vast peräst, ku noisoo kasvamaa literatura, ku keeltä noissaa levviäl't mukkoittammaa kulttuuratöös, keele puuttuu ain enemmän i enemmän i toisiin dialektoin formia, toisiin dialektoin sanoja ja keeli tulloo rikkammaks slovarin poolest, tämän lisän kautta kumman se saap toisist dialektoist, se kasvaa kulttuurakeeleks, kulttuurain voimakkaaks tööasuks ja tulloo arvattavaks toisille dialektoille.

Mut alus tämä töö ono rankkaa, alus ono ošibkoja, kummat paljo mešaittaat töölle ja kummat perrääpäin pittää praavittaa. Izoran kirjakeeli kera ei laatihunt ilman erilaajaisia ošibkoja. Glavnoimp oli se, jot ensimmäiset kirjat kirjutettii Soikkolan dialektaal ja Laukaan pooleel neet kirjat sentää evät olleet ain hyvin arvattavia. Soikkolan eri format, eri sanat tihtii jätii arvaamattomiks Laukaal ja se näytti, jot vaa Soikkolan dialekta yks ntää kirjakeeleks ei kelpaa, jot kirjakeele pittää ottaa i Laukaan format, Laukaan sanat, jot sil viisi laatihuis keeli, kumpa olis yhenlain arvattava soikkolaas i Laukaal.

Tätä, näijen dialektoin mukkoittamista vart, oli Leningradan uuvven alfavitän komitetän yhtehyesse laahittu izoran terminologiceskoit komissia, kumpa tarkasti näitä kysymyksiä, rinnoitti Laukaan ja Soikkolan dialektoja toin toiseenka ja hyväksyi orfograficeskoit kirjutospraavilat, kummat ollaa täs kirjaas merkitty.

Tämän komissian töö muutti entiset kirjutusformat, se laati keelen kerkiämmäks laukaalaisia vart, se laati paremman pohjan izoran kirjakeelen kehittymistä ja kasvamista vart. Peräst tämän komissian töön izoran kirjakeeli tuli niku uuvvissetuks, tuli keeleks, kumpa tiijollisest yhistää molempiin dialektoin javlenjoja ja formia ja sil viisi voip olla parempana avinna sosialisticseskoit kulttuurain stroitamistöös.

Tämä kirja, niku näämmä, ei oo vaa keelen tutkimus. Se ei näytä faktoja vaa silviisil, kuin neet puuttuut elävääs läkkämyskeelees, vaa se proovajaa i muuttaa faktoja, muuttaa keelen formia mekomiks, jot neet paremmast sluuziisivat kulttuuratöös ja kaikkis ennen škoulutöös. Se ono grammatikan opetta, kumpa proovajaa kirjutokses yhistää izoran keelen kahta glavnoimpaa dialektaa, proovajaa vahvistaa kirjutusnormat, kummat oltais näijen dialektoin välisennä yhistävännä siltanna.

✓ Tämän kirjan käsikirjutuksen tarkasti professori D. V. Bubrih ja antoi neuvot, kummat avittivat kirjasta praavittaa monikkaita defekteja. Saon tästä kiitokset professori D. V. Bubrihille.

Samalla saon kiitokset toiv. N. A. Iijinalle niistä huomautuksista, kummat kera avittivat töölle.

Avtor.

I. FONETIKKA.

(Ääntoppi)

§ 1. Izoran keelen äänet ja niiden merkitsömmiin kirjaas.

Keelen ääniks saotaa samoi prostoimpia äänikeelen ossia, kumpia tavallisest ennää ei saa jakkaa eri osiks.

Kirjutoksees neet äänet merkitää merkkilöil, kumpia kutsutaa kirjamerkkilöiks tali bukvoiks. Eri keeliis kirjutet-
taa eri bukvoil. Venäläisiil ollaa omat bukvat, Läns-Europan kansat kirjuttaat n. s. latinalaisiil bukvoil, kummat ollaa otettu i izoran keelee, vaik eri bukvoja, kumpia latinalaisees alfavitas ei oo, ono lisätty. Näitä bukvoja sentää kutsutaa latinoituiks bukvoiks, tali latinisoituks alfavitaks. Sen alfaviitan laati Uuvven alfaviitan komitetta.

Izoran keeles ono 29 bukvaa, kummiil merkitää eri ääniä.

Aa — aika, alku, laine, maa, kolhoza.

Ää — äijä, äly, päivä, kylä, hämärä.

Bb — brigada, butka, barabana.

Vv — vene, nevvo, laiva, vanha.

Gg — neegla, seegla, mygrä, naagla.

Dd — adra, pudro, tedri.

Ee — emä, nenä, ero, lähe.

Zz — zaalivoittaa, zaarittaa.

Zz — zakkoonaa, zajavlenja.

Ii — ikä, hauki, lumi, pilvi.

Jj — jyry, joki, niittäjä, kylväjä.

j ono i pehmitösmerkkinnä ennen vokalaa, keskeel
sannaa, niku nimis: Valja, Manja, Kolja, Katja
j. n. e.

Kk — kirja, mäki, kukka, koivu.

Ll — lehmä, leipä, pellovas, sammal.

Mm — muna, kommuna, marja, lammas.

Nn — niini, nagris, noki, rannat.

Oo — oppi, omena, oboza, kaivo.

Öö — kövvet, löytää, töö, vöö.

- Pp** — pää, leppä, suppi, polka.
Rr — ranta, virrat, repo, kagra.
Ss — sulma, sammal, kissa, kerves.
Tt — talvi, katto, petos, hattu.
Uu — ukko, urokka, sun, lintu.
Yy — yks, hyvä, syksy, kylmä.
Ff — torfa, tiifa, fonari.
Hh — hanhi, huuli, halko, tarhas.
Çç — çentra, çirkkuli, çementta.
 (Vaa sanan alus. Keskeel sanna kirjutetta **ts**).
Cc — seemecka, cirkkulain, caaju.
Şş — şturvala, şkoulu, maşina.
Ь — (venäläin ы). Puuttuu vaa izoran keele joutuneis sanois — Съктывар, ыбакка, Кызыл j. n. e.

Äänet jakahuut kahtee glavnoihe gruppaa: vokaloihe (glasnoihe) ja konsonantoihe (soglasnoihe).

Vokatat voivat laatia slogan i yksintää, a konsonantat slogas ollaa vaa vokaloin kera. Ilman vokalaa sloggia ei oo.

Vokatat ollaa: **a, e, i, o, u, y, ä, ö.**

Konsonantat ollaa: **b, v, g, d, z, j, k, l, m, n, p, r, s, t, f, h, ç, c, ş.**

§ 2. Sloga.

Slogaks kutsutaa ääniä, kummat parvees saotaa yhen henkähöksenkä.

Sloga voip laatihussa vokalast tali diftongast yksinää, tali vokaloist ja diftongoist konsonantoin kera.

Sana jakahuu sloggii. Sanas voip olla i yks sloga, mut suuremp osa sanoist ono monislogaisia.

Esim.: *maa, puu, töö, öö,*
Ko-ti, koi-ra, pel-to, ki-vi,
kol-ho-za, art-te-li, ka-na-va.

Izoran keelees vokaloil ono kaks pittuussteepeniä: lyhyt ja pitkä.

Lyhhyen vokalan möö kirjutoksees merkitsemmä yhel bukvaal.

Esim; *tu-li, sa-vi, o-vi, e-lo, ky-lä.*

Pitän vokalan möö merkitsemmä kahel samanlaajaiseel bukvaal.

Esim: *tuuli, saari, maa, kuu, keeli, kiire, jäävä, töö, öö, syy.*

Eri tapahuksiis lyhyt vokala voi muuttua pitemmäks, voi laatia poolipitän vokalan. Samal viisii i pitkä vokala voi eri tapahuksiis lyhentyä ja sil viisii kera laatii poolipitän vokalan. Tämä vokaloin muuttumiin pitemmäks tali lyhhyemmäks rippuu sint positsiast, mihe vokala joutuu, rippuu sanan toisist äänist. Sanan merkitöstä tämä vokaloin muuttumiin ei muuta, niku tekkööt lyhhyet ja pität vokalat (*tuli-tuuli; savi-saavi*).

Poolipität vokalat kirjutoksees merkitää yhel bukvaal ja kahel bukvaal.

Esim: 1) *Sittoa, sottia, perroa, hallia, sorria, korria*
j. n. e.

2) *metsäas, koiraal, laivaal, pellool.*

Konsonantoil (soglasnoil) kera ono kaks pittuus- tali voimakkuussteppeniä.

Konsonantta ono, prostoi, ja ono kakskertain. Kaksker-taista konsonanttaa saotaa *g e m i n a t a k s*.

Prostoi, konsonantta kirjuttaes merkitää yhel bukvaal, *geminatta* merkitää kahel samanlaajaiseel bukvaal.

Esim: 1) *alus, lintu, koira, silmä, pää.*

2) *kello, hattu, lukku, kumma, seppä, kissa.*

Geminatan eri osat kuuluut eri sloggii.

Esim: *kat-to, lep-pä, lam-mas* i. n. e.

Slogil kera ono kaks steppeniä. Slogat ollaa rankat tali kerkiät.

Kerkiäks slogaks saotaa sloggaa, kumman lopus ono lyhyt vokala, tali kumpa ono laatihunt vaa lyhhyest vokalast.

Esim: *ke-sä, ko-ti, jo-ki, kä-si, lu-mi, e-lo, i-kä, o-lo.*

Rankaks slogaks saotaa sloggaa, kummaas ono:

1) pitkä vokala.

Esim: *saa-ri, loo-to, kuu-si, kee-li, kii-re, ää-ni.*

2) Kummaas ono kaks yhtee kuuluvaa vokalaa (diftonga).

Esim: *kai-vo, lei-pä, kui-va, köy-hä, voi-ma, klei-ma.*

3) Kumpa loppuu konsonanttaa.

Esim: *leh-mä, pel-to, kel-lo, grup-pa, met-sä, trap-pu, o-pet-ta-ja, sek ret-ta-ri. trak-to-ris-ta, pred-se-daat-te-li.*

Sloga voip alkua vokalaal ja diftongaal.

Esim.: *E-mä, o-ma, i-kä, ai-ka, ai-ta, ait-ta, ui-juu.*

Sloga alkuu konsonantaal tali kahen konsonantan yhtymisel.

Esim.: *ka-na, sul-ka, kiu-ru, mai-to, pluu-ga, kra-pu, tren-ki, spei-li, kraa-mi, pro-jes-si-a.*

Sloga voip loppua vokalaa tali diftongaa. Silloin sloggaa kutsutaa avatuks.

Esim.: *koi-ra, sau-na, lai-va, päi-vä, maa, luu, suu.*

Sloga voip loppua i konsonanttaa ja silloin sloggaa kutsutaa salvatuks.

Esim.: *met-sät, pel-lot, jär-vet.*

Sanan lopus, tali sanan viimäisen slogan lopus voijaa olla vaa konsonantat **n, s, t, l, r**.

Esim.: *hepoin, kultain, kärpäin, kerves, kalakas, pit-tuūs, päivyit, lyhyt, vemmel, sammal, tytär.*

§ 3. Pittuus

(kvantitetta).

Joka äänelle senen sanomista vart pittää olla määrätty aika. Joka slogan sanomista vart kera pittää olla aikaa. Sitä aikaa, mikä männöö äänen sanomista vart, kutsutaa kvantitetaks.

Sammaa ääntä voip sanna lyhyemmält ja voip sanna i pitemmält, toiseel viisii—eri äänil voip olla erilaajaiset pittuuet—tali kvantitetasteepennit.

§ 4. Paino

(udarenije).

Painoks möö kutsumma sitä henkähösvoimaa, mil ääni tali sloga saotaa.

Joka moniäänisees slogas yks ääni ono toisia painokkaamp (kovemp) tali voimakkaamp. Tämä ääni ono slogan vokala ja diftongan ensimmäin vokala.

Esim.: *pélto, métsä, kivi, voi, láuta j. n. e.*

Slogat kera ollaa eripainoiset. Yksiis ono suuremp, toisiis peene.np paino.

Paino voip olla vahva, poolivahva ja slaaboi, siis sitä voip sanna i painottomaks.

Esim.: (vahva paino) *kù-va, mé-ri, jò-ki, jár-vi, mä-ki, sú-ku, vò-i-ma, vâl-ta.*

Poolivahva paino: *trak-to-ris-ta, o-pet-tá-ja, kom-mu-nis-ta, ka-las-tá-ja.*

Sanas, kumpa saotaa eriksee sanomuksest, vahva paino ono ensimmäiseel slogal. Poolivahvapaino monislogaisiis sanois ono kolmanneel tali neljänneel slogal ja senen peräst ain yli slogan (kolmanneel, viijenneel, seitsemänneel tali neljänneel kuuvvenneel j. n. e.).

Ilman painoa ollaa sanan toin ja viimäin sloga.

Painottomia ollaa kera ykslogaiset sanat.

Esim.: *nyt, miä, soo, ja* j. n. e.

Paino veel voip olla erittee voimakas. Se ono silloin kons painolle annetaa oma erityin merkitös. Sitä painoa saotaa lo gilliseks painoks.

Esim.: *Kirjutan kirjaa. Kirjutan kirjaa. Üssan krändoššin. Ossan krändossin.*

Se näyttää sanna, mille tahotaa antaa sanomuksees glavnoi merkitös.

Esim.: *Kolhoznikka kyntää peltoa.
Kolhoznikka **kyntää** peltoa.
Kolhoznika kyntää **peltoa.***

Merkityt sanat näis sanomuksiis ollaa logillisest painokkaat. Ensimmäisees sanomuksees vaaznoimpanna assianna ono **ken** tekköö, toisees sanomuksees vaaznoimpanna assianna ono **mitä** tekköö, a kolmannees teon objekta ono vaaznoimpanna assianna.

Painoa kirjutoksees eri merkkilöil ei näydetä.

§ 5. Diftongat.

Kaks eri vokalaa voijaa kuulua saman slogan sostavaa. Silloin paino, kons se ono, ain ono ensimmäiseel vokalaal ja sentää ensimmäin vokala ono slogan glavnoi vokala, se laatii slogan. Toin vokala ono slogatoin, sentää ku se slogas

puuttuu vaa glavnoin vokalanka. Mokomat vokalat, glavnoi ja slogatoin, laatiit diftongana.

Diftongaks, sil viisii, kutsutaa kahta vokalaa, kummat kuuluut yhtee sloggaa.

Slogattommia vokaloja ono i vennäen keelees slogatoin i, see merkitää eri bukvaal **ñ**. Izoran keelees möö slogattommia vokaloja eri bukvoil emmä merkitse.

Izoran keelees ollaa mokomat diftongat:

ai — aika, aita, laiva, kaivo

oi — koivu, voi, soittaa, poika.

ui — uijua, kuiva, suima, huima.

ei — leipä, keittää, peittää, seissa.

äi — äijä, päiväyt, läihkyä.

öi — söi, möi, löi.

au — haukkua, laukka, rauta, lauta.

ou — škoulu, pouta, joutava, routa.

eu — leuka, peukalo, seukko.

äy — näyttää, käyttää, räytyy.

öy — köyhä, löytää, pöyhkiä.

Krome näitä diftongoja kahes tapahoksees ono diftonga **iä** — miä, siä j. n. e.

Laukalaisiin keeles ollaa veel diftongat: **uo**, **ie**, **yö**, kummat ollaa vaa sanan ensimmäisees slogas. Saotaa esimerkiks; **suo**, **tie**, **yö**. Soikkolaas näitä formia vastajaat pität vokalat: **uu**, **ii**, **yy**, tali, **oo**, **ee**, **öö**. Saotaa **suu** tali **soo**, **tii** tali **tee**, **yy** tali **öö**. Neet viimeiset format **oo** (**soo**), **ee** (**tee**) ja **öö** (**öö**) ono otettu kirjakeelee, sentää ku neet format ollaa enemmän tuttavat kaikille izoroille. Laukaan format **uo**, **ie**, **yö** ollaa Soikkolaa vart sloznoit. Soikkolan format **uu**, **ii**, **yy** taas evät lövvy, ku vaa Soikkolan, osittee i Loukkulan selsovetin kylis, ja toiseks, neet hämmentääät sannoin merkitöksen.

Ussia sana, jos se kirjutettaa Soikkolan viisii, saap kaks eri merkitöstä (**suu**, **liika**, **viiru** j. n. e.). Format **ee**, **oo**, **öö** kummat löytyyt suuremmas osas Soikkolaa ja Ala-Laukaal, ollaa sentää niku keski format, ollaa mukavimmat ja siks ollaa otettu kirjakeelee.

Näijen formiin arva: mista ja muistamista vart katsomma tätä tablitsaa, kummaas rinnoittamista vart ollaa kaik kolt formaa.

vuona
huokua
ruoko

vuuna
huukua
ruuko

voona
hookua
rooko

tuohi
tuohus
vuotaa
suoja
luoto
suuraa
tuomi
puoli
suola
nuori
nuora
kuori
luoti
suo
vuosi
luoks
luon
luont
huono
huone
tuomu
luotsi
ruoka
huoli j. n. e.

mies
tie
miekk
lienöö
vieras
mieli
vieru
lieminä
liekuttaa
vieno
niegla
siegla
sieni
pieni
pieksää
kieli
kieltää
kiero

tuuhi
tuuhus
vuutaa
suuja
luuto
suuraa
tuumi
puuli
suula
nuuri
nuura
kuuri
luuti
suu
vuusi
luuks
luun
luunt
huuno
huune
tuumu
luutsi
ruuka
huuli j. n. e.

miis
tii
miikka
liinöö
viiras
miili
viiru
liiminä
liikuttaa
viino
niigla
siigla
siini
piini
piiksää
kiili
kiiltää
kiiro

toohi
toohus
vootaa
sooja
looto
sooraa
toomi
pooli
soola
noori
noora
kooori
looti
soo
voosi
looks
loon
loont
hoono
hoone
toomu
lootsi
rooka
hooli j. n. e.

mees
tee
meekka
leenöö
veeras
meeli
veeru
leeminä
leekuttaa
veeno
neegla
seegla
seeni
peeni
peeksää
keeli
keeltää
keero

kiehua	kiihua	keehua
liemi	liimi	leemi
hieroa j. n. e.	hiiroa j. n. e.	heeroa j. n. e.
yö	yy	öö
työ	tyy	töö
vyö	vyy	vöö
syökki	syykki	söökki
lyön	lyyn	löö
syön	syyn	söö
myön	myyn	möö
työ	tyy	töö
hyö j. n. e.	hyy j. n. e.	höö j. n. e.

Paksuul sriftaal painetut format, niku jo oli saottu, ollaa otettu kirjakeelen formaks. Tämän mukkaa voip jo erroittaa sanat, kummat ennen kirjutettii yhel viisi, mut kummiil ono eri merkitös. Otamma täs esimerkiks näitä sanoja:

suu — soo	viiru — veeru
liika — leeka	liittää — leettää
liitsa — leetsa	kuulla — koolla j. n. e.
liikuttaa — leekuttaa	

Keski-Soikkolan sanois (ensimäin stolbikka) pitän vokalan mukkaa ei voi erroittaa sannoin merkitöstä, silloin ku n. s. Nenoven pooleel ja Ala-Laukaal näis eri merkitöksellisissä sanois ollaa i eri vokalat, kummat helpoittaa kirjutetun arvaamista. Sil viisii Keski-Soikkolan forma **kuu:la** jakahuu merkitöksiin mukkaa Ala-Laukaan ja Nenoven keelees kahtee formaa: *kuulla* ja *koolla*; **viiru:** *viiru* ja *veeru*; **Liika:** *liika* ja *leeka*; **Suu:** *suu* ja *soo* j. n. e.

§ 6. Geminatat.

Niku oli jo saottu, geminataks kutsutaa konsonanttaa, kumpa kuuluu kahtee sloggaa. Geminattoinna voivat olla melkeen kaik konsonantat. Geminatan möö ain kirjutamma kahel bukvaal.

Es im.: *kello*, *hattu*, *kukko*, *leppä*, *linna*, *kumma* j. n. e.

Geminatan läkkäämises kerkiäst voip erroittaa senen voiman mukkaa, mil geminata saotaa. Sentää geminattoja ei oo rankka kirjuttaa, ku vaa tarkkaa kuulet ja kuuntelet. Mut ono geminattoja, kumpia möö emmä kirjuttajes merkitse ja neet geminata-tapahukset meijen pittää tarkastaa.

Soikkolan keelees ono gruppaa koltslogaisia sanoja, kummiis toisen slogan alkukonsonantta ono laatint geminatan ja senen peräst i toisees slogas ain ono pitkä tali tihtii i poolipitkä vokala. Kolmas sloga näis scenois ain ono lyhyt. Mokomia sanoja ollaa (kirjutamma, niku Soikkolaas lääiää):

lihhaava	kammaara	mattaala	appaaja
sattuula	hummaala	ahhaava	sinneeli
putteeli	pettäjäjä	oppoosa	sissaava
ommeena	kattaaaja	ikkäävä	kaijaava
kammeela	jallaava	präkkiinä	käppäälä
vetteelä	orraava	kuttooja	pappeeri
porroona	tavvaara	verräjäjä	hämmääri
vassaara	pittäjäjä	mokkooma	tekkiijä j. n. e.
hammaara		terräävä	

Niku näämmä, näijen sannoin struktura ono sama: ensimäin sloga rankka, loppuu konsonanttaa (geminattaa), toin sloga rankka (pitkä vokala), kolmas sloga kerkiä.

Mut muuttujessaa neet sanat hävittää geminatan ja pitän (tali poolipitän) vokalan.

E s i m: *terräävä* — *terävää* — *terävääs*
mattaala — *matalaa* — *matalaal*
orraava — *oravaa* — *oravast*
pettäjäjä — *petäjäjä* — *petäjäjäs*
ommeena — *omenaa* — *omenaal* j. n. e.

Sentää orfografian, kirjutoksen poolest olis kerkiämp mokoma forma, kummaas geminatta ja pitkä vokala olis ain, kaikkiis sanan muutoksiis, tali mokoma forma, kummaas geminattaa ja pitkää vokalaa ei olis ensikää, (niku: *oravaa*, *terävää*, *petäjäjä*).

Mokoma forma i löytyy Laukaal. Näis sanois Laukaan keelees geminattaa ja pitkää vokalaa ei oo ja sentää kirjutosta, kirjakeeltä vart tämä Laukaan forma ono prostoimp ja mukavamp.

Laukaal, esimerkiks, saotaa:

lihava	petäjä	omena	veräjä
satula	kataja	vetelä	terävä
puteli	orava	vasara	apaja
hamara	matala	ikävä	ahava j. n. e.
humala	tavara	kutoja	

Sentää tämä prostoimp forma ono i otettu kirjakeelen normaks ja kirjutoksees pittää pittiissä tätä viimeks annettua formaa.

Kuin Soikkolaas, niin i Laukaal ono sannoja, kummat strukturan poolest ollaa kovin liki tätä sanatiippaa, senen Soikkolan formaa.

Mokomia sanoja ollaa: *kattila, hattula* j. n. e., mut i Soikkolaas näis sanois geminatan peräs ei oo pitkää vokalaa (*kattila* eikä *kattiila*). Sentää kirjutokses geminatta jätetää näihe sannoiihe ja merkitää se kahel konsonattabukvaal. Niku näkky, neet sanat erittäijää ylem্পään annetuist sanoist lyhhyen geminatan peräs olevan vokalan mukkaa ja sentää niitä ono kerkiä eroittaa sanoist, kummiis Soikkolaas ono geminatta ja pitkä vokala.

Kuin Soikkolaas, niin i Laukaal ono veel yks tiippa sanoja, kummat kera ollaa liki *pettäjä* tiippaisia Soikkolan formaisia sanoja. Niijen struktura kera ono samanlaajain ku *pettäjä* sanan struktura: ensimmäin sloga rankka, loppuu konsonanttaa (geminattaa), toisees slogas poolipitkä vokala, mut kolmais sloga ono laatihunt vaa yhest vokalast.

Mut kirjutoksees näis sanois poolipitkää vokalaa emmä merkitse kahel bukvaal, vaa yhel, sentää ku vokalan pituus ei oo niin suur, jot se pitäis merkitä kahel bukvaal.

Näitä sanoja ollaa:

Pimmiä, murria, hallia, korria, käppiä, makkia, ussia, assia, hoppia, helliä, sorria, kimmiä, lakkia j. n. e.

Samal viisi poolipitkää vokalaa emmä merkitse saniformiis: *elloa, illoa, perroa, välliä, ovvea, sottia, sittoa, lattoa, kuttoa* j. n. e.

Sentää, ku neet sanat saotaa melkeen yhel viisi i Soikkolaas i Laukaal ja sentää ku sanan muuttujes näijen sannoin geminatta voip jäävvä sanna, ni kirjakeelen normaks ono otettu anneettu forma, toiseel viisi, geminatta näis sanois merkitää.

Isključenijan kera laatiit sanat, kummat ollaa veitetty toisist sannoist (tekosannoist) ja näyttää **tekijää** tali tekövä. Näijen sannoin loppu ain ono **-ja, -jä, -va, -vä**. Näis sannois hoituu i geminatta i pitkä vokala ja neet kirjutoksees pittää merkitä.

Esim.: *leikkaaja, leikkaava*
mittaaja, mittaava
avvaaja, avvaava
sahhaaja, sahhaava j. n. e.

§ 7. Pitkiin vokaloin ja geminattoin keskinäiset otto- senjat.

Jos sana muuttuessaan saap lisän, kumpu painokkaan slogan perrää tekköö sanna pitän vokalan, ni pitän vokalan ees oleva konsonantta, jos se vaa ono vokaloin välis, muutuu geminataks.

Voimma sanna, jot pitkääl vokalaal pittää olla geminata, jos sen ees ono painokas sloga ja ei oo kahta konsonantta. Jos, esim., otamma sanan *kála*, kummaas paino ono ensimmäiseel slogal, ni näämmä, jot I ono vokaloin välis. Jos muuttamma tämän sanan niin, jot se vastajaa kysymykselle **ketä? mitä?**, ni sanan loppuu tulloo **aa** (*kála* + *a*). Tämä *aa* omal voorollaa muuttaa vokaloin välis olevan I geminataks ja niin saamma forman *kállaa*.

E s i m.:	<i>müna</i> — <i>münnaa</i>	<i>süka</i> — <i>sükkaa</i>
	<i>kána</i> — <i>kánnaa</i>	<i>néndä</i> — <i>nénnää</i>
	<i>sána</i> — <i>sánnaa</i>	<i>küva</i> — <i>küvvaa</i>
	<i>tíla</i> — <i>tíllaa</i>	<i>rája</i> — (<i>rájjaa</i>) <i>ráijaa</i>
	<i>síha</i> — <i>síhhaa</i>	<i>véne</i> — <i>vénneen</i>
	<i>síka</i> — <i>síkkaa</i>	<i>pére</i> — <i>pérreen</i> j. n. e.

Jos konsonantan ees ono rankka sloga, (kummaas ono pitkä vokala, diftonga tali kumpu loppuu konsonantta), ni konsonantta geminataks ei muutu.

E s i m.:	<i>laaja</i> — <i>laajaa</i>	<i>koira</i> — <i>koiraa</i>
	<i>haara</i> — <i>haaraa</i>	<i>lehmä</i> — <i>lehmää</i>
	<i>kuiiva</i> — <i>kuiivaa</i>	<i>silmä</i> — <i>silmää</i> j. n. e.

Samal viisii on i monislogatsiis sanois. Otamma sanan *kirjuttámmaa*. Täs sanas paino ono ensimmäiseel ja kolmannel slogal, a kolmannen, painokkaan slogan peräst tulloo rankka sloga (kaks vokala). Tämän pitän slogan rinka vokala (-*aa*) i muuttaa **m**-n geminataks **mm**.

E s i m.: *lóukuttámmaa*, *ómpelémmaa*, *näyttelémää*, *péttelémää*, *kálastámmaa*, *éóttelémää*, *piättámää* j. n. e.

Toisiis sanois taas, kummiis ono samanlaajain loppu, pitkä vokala, ja kummat grammatisest ollaa samoja formia, mut kummiis pitän vokalan ees ei oo painokasta slogga, vokaloin välis oleva konsonantta geminataks ei voi muuttua.

E s i m.: *óttamáa*, *játtámää*, *näyttámää*, *háukkumaa*, *póivoittámää*, *záalivoittámää* j. n. e.

§ 8. Vokalagarmonia.

Vokat ollaa kahta laajaa: takavokat ja etuvokat. Takavokat ollaa **a, o, u**. Näitä sanojees keeli kohjaa takkaa.

Etuvokat ollaa **i, e, ä, ö, y**. Näitä vokaloja sanojees keeli kohjaa etteepäm.

Prostit, yhistämmättömät sanat, ollaa laahittu sil viisii, jot niis ono vaa: 1) takavokaloja. 2) takavokaloja **i-n** ja **e-n** kera, 3) tali kaik vokat sanas ollaa etuvokaloja.

Esim.: 1) *lauta, sauna, karja, suma, kolhoza, pluuga.*
2) *uta, pelto, liitsa, lumi, kuusi, elo.*
3) *käkö, syksy, silmä, öljy, terävä, äly, kerä.*

Sanat, kummiis ono takavokaloja, ollaa takavokalisia.

Sanat, kummiis ono vaa etuvokaloja, ollaa etuvokalisia.

Samas prostit sanas (kumpa ei oo laatihunt, yhitynt kahet tali monest sanast) *a, o, u* ei oo parvees **a:n, ö:n, y:n** kera, krome näitä tapahuksia:

1) Uusiis internatsionaljnois ja vennäen keelest joutuneis sanois, niku *byro, porätka* j. n. e.

2) Sanois, kummiis ono korjaamisloppu (kumpa nayttää monest samanlaajaisest predmetast tekahunnutta predmettaa) *pettäjä — pettäisikko; mätäs — mätäsikko; hämără — hämărăikko* j. n. e.

Sloznnois sanois, kummat ollaa tekahunneet kahest prostit sanast, voip olla *a, o, u* parvees **ä:n, ö:n, y:n** kera.

Esim.: *kevät lumi, kesäilta, lounatpävyt, syksytormi, jyrytuuca, soosääski* j. n. e.

Äänet *i, e* ollaa samas i etuvokaloin i takavokaloin kera. Sentää niitä voipi kusua neutraljnoiks vokaloiks.

Tätä javlenjaa keelees, kons sanat ollaa vaa takavokalisia tali etuvokalisia, kons samas sanas ei voi olla kaikkia takaja kaikkia etuvokaloja (*a, o, u*, ei voi olla **ä:n, ö:n, y:n** kera) — saotaa vokalagarmoniaks.

§ 9. Steeppenivaihto.

Samat sanat eri formiis eri konsonantat voijaa hävitä pois tali vaihtua toisiin konsonanttoihe. Tätä javlenjaa kutsutaa konsonanttoin vahvan steeppenin ja slaaboin steeppenin vaihoks.

Jos, esimerkiks, otamma sanan *koti*, ni monikoos (formaas, kumpa näyttää ussiampaa predmettaa) tämä sana saap toisen forman, tulloo *koit*. Täs sanan sises oleva *t* hävis pois, ku sanan loppuu, tali viimäisen slogan loppuu tuli konsonantta *t*.

Formaas *koti* viimäin sloga loppuu vokalaa, ono avattu sloga, a formaas *koit* se sloga muuttuu salvatuks, senen ot-saa tulloo konsonantta *t*.

Otamma toisia sanoja:

sota — soat, väki — väet, repo — revot.

Näist sanoist möö kera näämmä, jot konsonantan hävviimiin rippuu samast slogast, kus se ono, onokse sloga avattu tali salvattu.

Formaa, kus ono konsonantta, möö kutsumma vahvak s steppeniks, a formaa, kummast konsonantta ono hävint tahi vaihtunt toisee, ono slaaboin steppenin forma.

Katsomma kaik steppenivaihon tapahukset. Otamma eustää konsonantan *t*, kumpaa jo alotimma tarkastaa.

Jos ono avattu sloga, ni alempaan annetuis sanois toisen slogan alus, vokaloin välis, ono *t*.

Ku vaa paamma kiin, salpaamma slogan konsonantaa, ni *t* hävijää.

<i>t</i>	Vahva st.	Slaab. st.
	koti	— koin, koit
	sata	— saan, saat
	pata	— paan, paat
	retu	— reun, reut
	sota	— soan, soat
	mato	— maon, maot.

Sanois: *saan, saat, paan, paat* kaks a-bukvaa ei merkitse pitkää vokalaa. Neet ollaa eri äänet, ja kuuluut neet eri sloggii, läkkämises neet kera toin toisesta erotettaa ja rinnatikkoo neet joutuit senen peräst. ku niijen välil oleva *t* hävis pois.

Otamma nyt konsonanttaparin *ht*.

<i>ht — h</i>	Vahva st.	Slaab. st.
	lehti	— lehen, lehet
	tähti	— tähen, tähet
	jahti	— jahin, jahit
	vahti	— vahin, vahit
	tahtoa	— tahon, tahot
	mahtaa	— mahan, mahat.

Näämmä, jöt näis sanois vahvan steppenin t hävis, a slaabois steppeniis h jäi paikallee.

It — ll.	Vahva st.	Slaab. st.
	ilta	— illan, illat
	kulta	— kullan, kullat
	pelto	— pellon, pellot
	multa	— mullan, mullat
	valta	— vallan, vallat
	viheltää	— vihellän, vihellät.

Vahvan steppenin t vaihtui l-aa. It n sialle slaaboihe steppeni tuli ll.

rt — rr.	Vahva st.	Slaab. st.
	virta	— virran, virrat
	pirta	— pirran, pirrat
	karta	— karran, karrat
	kerta	— kerran, kerrat
	merta	— merran, merrat
	kaivertaa	— kaiverran, kaiverrat.

Täs vahvan steppenin t vaihtiis r-aa. rt sialle slaaboihe steppeni tuli rr.

nt — nn.	Vahva st.	Slaab. st.
	kanto	— kannon, kannot
	ranta	— rannan, rannat
	pinta	— pinnan, pinnat
	lintu	— linnun, linnut
	kääntää	— käännän, käännät
	lentää	— lennän, lennät.

Täs vahvan steppenin t vaihtiis n aa. nt sialle tuli slaaboihe steppeni nn.

st — ss.	Vahva st.	Slaab. st.
	lastu	— lassun, lassut
	vasta	— vassan, vassat
	riista	— riissan, riissat
	pistaa	— pissän, pissät
	nostaa	— nossan, nossat.

Täs vahvan steppenin **t** vaihtui **s**-aa; **st**-n sialle slaaboie steppenii tuli **ss**.

tt — t.	Vahva st.	S.aab. st.
	katto	— katon, katot
	hattu	— hatun, hatut
	nootta	— nootan, nootat
	lanttu	— lantun, lantut
	kattaa	— katan, katat
	näyttää	— näytän, näytät
	kirjuttaa	— kirjutun, kirjutat.

Täs vahvan steppenin geminata **tt** muuttui slaabois steppenin yhteks **t**-ks. **tt**-n sialle tuli staaboie steppenii **t**.

Jos vahvaas steppenii **t**-n ees ono diftonga, kummaas viimäisennä slogattomanna vokalanna ono **u** tali **y**, tali ono pitkä vokala **uu**, **yy**, ni slaabois steppenii **t** hävijää, a hänen sialle laatihuu **ɛɛ**.

aut — avv.	Vahva st.	Slaab. st.
	hauta	— havvan, havvat
	rauta	— ravvan, ravvat
	lauta	— lavvan, lavvat
out — cvv.	pouta	— povvan, povvat
	soutaa	— sovvan, sovvat
öyt — övv.	löytää	— lövvän, lövvät
uut — uuvv.	suuto	— suuvvon
	puuta	— puuvvan (Soikkolaas)
		(puuda — puudan — Laukaal).
yyt — yyvv.	pyytää	— pyyvvän, pyyvvät

Jos vahvaas steppenii **t**-n ees ono diftonga, kumman viimäin vokala ono **i**, tali ono pitkä vokala **ii**, ni slaabois steppenii **t** hävijää ja sialle ilmahtuu **j**.

ait — aij.	maito	— maijon, maijot
	paita	— paijan, paijat
	laita	— laijan, laijat
oit — oij.	hoito	— hoijon, hoijot
iit — ij.	tiitää	— tiijen, tiijet
	siitää	— siijen, siijet

Katsomma nyt **k** ääntä eri steppenilöis. Otamma **k-n** vokaloin välis.

k.	Vahva st.	Slaab. st.
	sika	— sian, siat
	ikä	— iän, iät
	suka	— suan, suat
	joki	— joen, joet
	väki	— väen, väet
	luku	— luun, luut
	suku	— suun, suut

Sanois: *luun, luut, suun suut uu* ei oo pitkä vokala, a siin ono kaks eri **u**-ta. Neet **uu**-t kuuluut eri sloggii (*lu-ut, su-ut*) ja läkkäämises net kera eritettää. Näämmä, jot vahvan steependin **k** slaabois steeppeniis hävijää.

hk — h.	Vahva st.	Slaab. st.
	pehko	— pehon, pehot
	nahka	— nahan, nahat
	vihko	— vihon, vihot
	pihka	— pihan, pihat
	lohkoa	— lohon, lohot

Täs vahvan steependin **hk** vaihtijaa slaabois steeppeniis **h-n**, **k** hävijää.

lk — l.	Vahva st.	Slaab. st.
	olki	— olen, olet
	sulka	— sulan, sulat
	halko	— halon, halot
	velka	— velan, velat
	kulkia	— kulen, kulet

Täs vahvan steependin **k** slaabois steeppeniis hävijää. Slaaboihe steependii jääp **l**.

rk — r.	Vahva st.	Slaab. st.
	märkä	— märän, märät
	kurki	— kuren, kuret
	sarka	— saran, sarat
	härkä	— härän, härät
	purkaa	— puran, purat
	särkiä	— sären, säret

Vahvan steeppenin **k** hävijää, slaaboihe steeppeni jääp **r**.

nk — ng.

Vahva st. Slaab. st.

honka — **hongan, hongat**
kenkä — **kengän, kengät**
lanka — **langan, langat**
panki — **pangin, pangit**
lanko — **langon, langot**

Vahvan steeppenin **nk** muuttuu slaabois steeppeniis **ng**-ks.

Oikiistaa täs meil ei oo **nk**, a ono nenä-ääni, kumpaa kirjutoksees möö eri bukvaal emmä merkitse, a merkitsemmä sen prostoil bukvoil **nk**-l. Slaabois steeppeniis tämä **nk** vaihtijaa voimakkampaa äänee, kumpaa möö kera eri bukvoil emmä merkitse, a kirjutamma sen bukvoil **ng**-.

Assia ono siin, jot tätä **nk** ääntä vart ei maksa alfaviittaa ottaa uutta bukvaa, ku senen voip merkitä i toisiil bukvoil ja ko se ääni keelees harvaa puuttuu.

sk — s.

Vahva st. Slaab. st.

tuska — **tusan, tusat**
niska — **nisan, nisat**
kaaska — **kaasan, kaasat**
kraaska — **kraasan, kraasat**
lasku — **lasun, lasut**

Vahvan steeppenin **t** slaabois steeppeniis hävijää, jääp **s**.

tk — t.

Vahva st. Slaab. st.

matka — **matan, matat**
pitkä — **pitän, pität**

Vahvan steeppenin **k** hävijää pois, jääp vaa slaabois steeppeniis **t**.

kk — k.

Vahva st. Slaab. st.

vakka — **vakan, vakat**
lukku — **lukun, lukut**
kukko — **kukon, kukot**
tikka — **tikan, tikat**
lekko — **lekon, lekot**

Vahvan steeppenin geminatta **kk** slaabois steeppeniis vaihtijaa yhtee **k**.

Jos vahvaas steppeniis **k-n** ees ono diftonga, kumman lopus ono **u** tali **y**, tali jos **k-n** ees ono pitkä **uu**, **yy**, ni slaabois steppeniis **k** hävijää ja **u-n**, **y-n** sialle tulloo **vv**. Slogatoin (*u, y* muuttuu **vv-ks** kahen vokalan välis).

uk — vv. Vahva st. Slaab. st.
 hauki — **havven**, **havvet**
 liukua — **livvun**, **livvut**
 leuka — **levvan**, **levvat**
 touko — **tovvon**, **tovvot**

Jos vahvaas steppeniis **k-n** ees ono diftonga, kumpa loppuu **i-hi**, tali jos **k-n** ees ono pitkä **ii**, ni slaabois steppeniis **k** hävijää ja **i-n** sialle tulloo **j** (slogatoin **i** muuttuu **j-ks** kahen vokalan välis).

ik — j. Vahva st. Slaab. st.
 aika — **ajan**, **ajat**
 poika — **pojan**, **pojat**
 reikä — **reijän**, **reijät**
 liika — **liijan**, **liijat**
 piika — **piijan**, **piijat**

ei diftonga ja pitkä **ii** jäävät i slaaboihe steppeni, mut niijen loppuu aintakii tulloo **j** (*reijän, liijan*).

Otamma nyt **p**-äänen katsottavaks, kumpa kera hävijää tali vaihtijaa steppeniin mukkaa.

p — v. Vahva st. Slaab. st.
 tapa — **tavan**, **tavat**
 lupa — **luvan**, **luvat**
 leipä — **leivän**, **leivät**

Täs vahvan steppenin **p** slaabois steppeniis muuttuu **v-ks**.

lp — lv. Vahva st. Slaab. st.
 kylpeä — **kylven**, **kylvet**
 kelpajaa — **kelvल्लीin**

Vahvan steppenin **lp** vaihtijaa slaabois steppeniis **lv-ks**.

rp — rv. Vahva st. Slaab. st.
 varpaan — **varvas**
 varpa — **varvan**, **varvat**

Vahvan steeppenin **rp** vaihtijaa slaabois steeppeniis.
rv-ks.

mp — mm.	Vahva st.	Slaab. st.
	hampaan	— hammas
	(hampahan)	
	lampaan	— lammas
	(lampahan)	
	kumpaa	— kumman, kummat

Vahvan steeppenin **mp** vaihtijaa slaabois steeppeniis.
mm-ks.

pp — p.	Vahva st.	Slaab. st.
	seppä	— sepän, sepät
	leppä	— lepän, lepät
	kuppi	— kupin, kupit
	keppi	— kepin, kepit
	lamppi	— lampin, lampit
	tappaa	— tapan, tapat
	lappaa	— lapan, lapat

Vahvan steeppenin geminatta **pp** slaabois steeppeniis muuttuu yheks **p**-ks.

Kaikist näist vaihtimistapahuksist möö voimma laatia mokoman tablitsan.

Steeppenivaihdon tablitsa.

k —	t —	p v
hk h	ht h	lp lv
lk l	lt l	rp rv
rk r	rt r	mp mm
nk ng	nt n	pp p
sk s	st s	
tk t	tt t	
kk k		

vokala + ut vok. + vv	vok. + uk vok. + vv
vok. + yt vok. + vv	vok. + ik vok. + j'
uut → uuvv	eik eij
yyt yyvv	iik iij
vok. + it vok. + ij	
iit iij .	

Joka sanas neet annetut steeppenit evät vaihtii. Näist praaviloist ono i iskljucenjoja.

Esim.: *lastu* — *lassun*, mut voip olla *mašti* — *maštin*, *laatka* — *laatkan*, *šuatka* — *šuułkan*.

No näitä iskljucenjoja ei oo paljo ja neet ollaa niis sanois, kummat evät ehtineet tulla izoran keelen zakonoin alaisiks. Näitä sannoja ollaa vennäen keelest tulleet sanat ja internatsionaljnoit sanat.

Esim.: *vetka* (rautateen) — *vetkan*
setka — *setkan*
laatka — *laatkan* j. n. e.

Avattu ja salvattu sloga kera evät ain määrää vahvan ja slaaboin steeppenin vaihtoa.

Tihti salvattu sloga äänen hävviimisen peräst voip muutua avatuks, mut slaaboi steeppeni sanas voip hoitua. Niist tapahoksist ono toimitettu glavois, kummiis läätää painutoksest.

II. SANAT.

Meeli saotaa sanomukseel, (predlozenjaal), kumpa ono tekahunt eri sanoist. Sanat ollaa siis sanomuksen osija, kummiil ono oma itsenäin merkitös. Esimerkiks, sanomus *laiva seilajaa merel* ono tekahunt kolmest sanast, ja kaik'il näil sanoil ono oma itsenäin merkitös. Yhistyes yhtee sanat laatiit sanomuksia, kummat näyttää enemmän tali vähemmän lopetettuja meeliä. Sanat silviisii ollaa materialinna, kummast laatihuut sanomukset, kummast laatihuu inmihiisen äänikeeli. Mut tämä materiala, sanamateriala, ei oo koollut, sanat ellää.

heil ono oma istoria, hõõ syntyyt, kasvaat ja kooloot omal ajallaa, eri ajoil hõõ voijaa yhistryä sanomuksii eri viisii. Heil ono paljo eri formia, kummiil kaikiil ono oma merkitös. Neet format kera evät oo koolleita. Format kera määrätyyl ajal syntyyt samast sanamaterialast, neet kehittyyt ja kera voijaa määrätyyl ajal jäävvä pois inmihsen praktikast, voivat koolla ja unohtua, sentää ku keeli kehittyes laatii uusia, parempia formia, kummat paremmast, tarkemmast, tocnnoimmast, näyttää inmihsen jo kehittyneempia meeliä.

Grammatikas sitä ossaa, kumpa tarkastaa sannoin formia, sannoin muuttumista ja senen zakonoja, kutsutaa morfologia ks.

Tutkijees morfologiaa, senen zakonoja, möö voimma laatia kirjutospraavilast, stabilisoitun kirjutossisteeman, kummaal ono suur merkitös kulttuurast nostamises ja laatimises, kumpa ono kulttuurast, meil sotsialisticeskoin kulttuurast, voimakkaimpia asuja.

Sanat oman merkitöksen mukkaa voijaa jakkaa eri gruppii, eri jutonossii. Neet grupat ollaa:

- 1) Nimisanat (Substantivat)
- 2) Laajasanat (Adjektivat)
- 3) Cislasanat (Numeralit)
- 4) Nimensihalliset (Pronominat)
- 5) Tekosanat (Verbit)
- 6) Adverbat
- 7) Apusanat (Pre- ja postpositiat)
- 8) Sojuzat (Konjunksiat)
- 9) Kiljahhussanat (Interjektsiat).

Nimisanoja, laajasanoja, cislasanoja ja nimensihallisia yhteiseel nimel voip kutsua nominoiks, nimiks, sentää ku kaik hõõ ollaa minen ikkee predmetan nimmiä ja kaik hõõ painuttaijaat yhel viisii, saman painutossisteman mukkaa.

Nimisanat (substantivat).

Nimisanat (substantivat), ollaa predmettoin, assioin, javlenjoin nimiä.

Nimisanois voip erroittaa eri grupat, kummat ollaa eri laajaisiin assioin nimijä. Ono nimisanoja, kummat ollaa konkrettissiin predmettoin nimijä.

Esim. *pertti, veitsi, kirja, tarelka, lohi*. Toiset nimisanaat ollaa abstraktivisia, teon, olon, kacestvan nimijä, niku, esim., *ampumiin, tappamiin, kalastammiin, kyntö, ppyttö, hervo (pölässys), köyhys, vanhus, noorus*.

Toiset nimisanaat ollaa materialan nimijä, niku *puu, liiva, kivi, rauta, vesi* j. n. e.

Toiset ollaa gruppanimitöksiä, kollektivian nimijä, kummat yksikön formaas näyttääat predmettagruppia. Mokompia ono, esim.: *nooristo, petäsikko, kantosikko, liivakko, kuu-sikko* j. n. e.

Nimisanaat ollaa yhteisnimiä, mokompia, kummat näyttääat predmettoin yhteistä nimmiä.

Esim: *linna, kylä, joki, mees, laiva*.

Nimisanaat ollaa veel i erinimijä, kummat näyttääat vaa yhtä predmettaa, ollaa vaa yhen predmetan nimijä. Mokompia ono: *Kingisepp, Mäkkylä, Liivakylä, Leningrad, Laukaa, Matti, Ivo, „Jermak“*.

Laajasanat (adjektivat).

Laajasanat näyttääat, miltain ono predmetta, mist se ono tehty, mitä kacestvaa se ono j. n. e.

Esim.: *vanha, kappiä, rautain, viratoin, kalakas*.

Cislasanat (numeralit).

Cislasanat ollaa sanat, kummat näyttääat predmettoin määrää tali porjatkaa.

Cislasanat ollaa kahenlaajaiset. Yhet näyttääat cislaa, predmettoin määrää, lukkaa. Neet ollaa määrällisiä cislasanoja. Toiset näyttääat porjatkaa i neet ollaa porjatkoivoita cislasanoja.

Esim.: määrällisiä cislasanoja ollaa: *yks, kaks, kolt, neljä, viis*.

Porjatkoivoita cislasanoja ollaa: *ensimäin, toin, kolmas, neljäs, viijes*

Nimensihalliset sanat (pronominat).

Pronominat ollaa sanoja, kummat ollaa toisiin nominoin sihas silloin, kons toiset nominat yhest tali toisest syyst sanomuksees evät oo. Pronominat silviisii näyttääat predmettaa, mikä arvataa juton yhtehyes.

Kaikkiis tihimpää pronominat ollaa nimisannoin sihas. Nimensihallisia sannoja ono monta eri laajaa.

Liitsalliset nimensihalliset (persona pronominat) näyttää sitä, ken läkäjää, sitä kelle läätää ja sitä, kest läätää.

Neet ollaa: *miä, siä, hää, möö, töö, höö*.

Miä, möö — ollaa ensimmäin liitsa.

Siä, töö — ollaa toin liitsa.

Hää, höö — ollaa kolmas liitsa.

Näyttäviä (demonstratiivisia) nimensihallisia ollaa: *tämä, se, too, kumpa* j. n. e.

Kysyväisiä (interrogatiivisia) pronominoja ollaa: *ken, mikä, kumpain*.

Määräämättömiä nimensihallisia (indefinitapronominoja) ollaa *ken ikkee, mitä ikkee*.

Nimisanaja, lajasanoja, cislasanoja ja nimensihallissia voip kutsua *nimiks* tali *nominoiks*.

Tekosanat (verbit).

Tekosanat näyttää tekkoa tali olloa. E s i m. *sovvan, pyyv-vät, aijaa, olin, leenöö*.

Adverbat.

Adverbat näyttää paikkaa, tappaa, määrää, aikaa tali muuta obstojelstvaa.

E s i m.: *Tääl ono kylmä. Aeroplana lentää sel-ää. Şkouluus oli paljo väkkiä. Egle oli hyvä ilma.*

Prepositsiat ja postpositsiat (predlogat ja poslelogat).

Ollaa sannoja, kummat parvees nominoin kera näyttää obstojelstvaa — paikkaa, aikaa, määrää, tappaa j. n. e.

E s i m.: *Lintu istuu kiven pääl. Traktora männöö teetä mööt. Ennen iltaa möö olimma kois. Senen pärast möö kuulimma sirenän ulvomista.*

Prepositsia ono nominan ees (**ennen** iltaa), postpositsia ono nominan peräs (teetä **mööt**).

Sojuzat (konjunksiat).

Sojuzat ollaa painumattomia sanoja, kummat yhistää sanomuksia ja sanomuksiin clenoja.

Esim. *Meijen kolhozaa tootii traktora ja kombaina. Motorista puhasti ja voisi motorin. Kbbakat tulloot jäält, ku noisoo tulemaa kevät. Miä mänisin ekskursialle, jos olis aikaa. Brigadira sanoi, jot hoomuksesta pittää männä merelle. Möö kiiirehimmä, mut mööhässyimmä.*

Kiljahussanat (Interjektsiat).

Interjektsiat ollaa painumattomia sanoja, kummat näyttää meelenlaajaa, tali kumpia pietää sanomuksen sihist.

Esim.: *Ai! Voi! Ähä! Aha! Hm! Noo! tpr!* (hepoiselle) *tip-tip!* j. n. e.

III. PAINÜTOS.

§ 1. Painutossihat.

(padezat).

Sanat ollaa tekahunneet eri äänist. Näil ääniil ono oma merkitös, neet antaat sanalle yhen tali toisen merkitöksen ja ääniin muuttuees muuttuu i sana, senen merkitös. Sentää möö painutettavan sanan voimma jakkaa eri ossii senen merkitöksen mukkaa, mikä näil eri osil ono. Kaikkiis hyväst näijen eri sanan ossiin merkitös näkkyö nominoist, niijen muuttumises, niijen loppuformiis.

Nominat ollaa predmettoin, riistoin, assioin, javlenjoin nimmiä. Kaikille riistoille, assioille, javlenjoille, kummat tulivat inmihiisen tiitoo ja kummat joutuivat inmihiisen talohussfeeraa, inmihiin, inmihiskollektiva antoi oman nimitöksen. Predmetat tulivat inmihiisen tiitoo töön, proizvodstvan kautta. Proizvodstvaas inmihiin noisi arvaamaa ja tuntemaa predmettoja, tekömää predmettoja ja arvaamaa predmettoin välisiä otnošenjoja. Vet predmetat ei olla eritee, yksintää, predmetat ollaa prostranstvaas parvees, neet ollaa likkeel toin toistaa, ettääl toin toisestaa, toin toiseen sises j. n. e.

Toiseel viisii, predmettoin välil ollaa määrätty otnošenjat, kumpia inmihiin vaa töös, proizvodstvaas i noisi arvaamaa. Predmettoin väliset otnošenjat, predmettoin välliin yhtehys tuli arvatuks proizvodstvan kautta, predmettoin tekömisen, mukkoitamisen kautta ja samas proizvodstvaas, töös syntyi ja kasvoi i inmihiskollektivan keeli. Inmihiisen keeli kuvattaa, otrazoittaa deistviteljnosta, sitä, mikä ono olemaas, sil viisii, kuin

ihmihiin deistviteljnostia arvajaa tali arvais, ja jos inmihiin noisi arvaamaa proizvodstvaas syntyneitä predmettoin välisiä otnošenjoja, ni neet otnošenjat kuvattuivat i inmihiisen keelele.

Predmetoil oltii omat nimet, aintakkii niil, kummiil oli merkitös inmihiisen talohues, mut yks predmetan prostoi nimi mittää otnošenjoja ei näytä i ei voi näyttää. Jos miä saon esimerkiks, sanan „metsä“ ja sanan „koivu“, ni neet sanat näyttää vaa predmettoja. Kuulija arvajaa, jot ono „metsä“ ja „koivu“, mut mittää niijen välisiä otnošenjoja hää näist sanoist ei nää, sentää ku kuuli vaa predmettoin prostoit nimet.

Jot näyttää keelees, sanal, näitä otnošenjoja, ihmihiisen piti mukkoittaa sana, samal viisii ku hää i proizvodstvaas mukkoitti ja teki riistoja.

Samal viisii, ku töös hää mukkoitti uutta tehnikkaa, samal viisii hänen piti löytää uusia tehneskoita sredstvoja i keeltä vart. Yhtennä mokomanna sredstvanna i oli sannoin mukkoittammiin, sannoin muuttumiin.

Sana muuttujessaa saap toisia ääniä lisäks, mut yhet äänet voijaa i hävitä pois. Näijen uusiin ääniin assia ono näyttää predmettoin välisiä otnošenjoja. Esimerkiks, otamma samat sanat „metsä“ ja „koivu“. Jos miä saon sanan „metsä“ ja sanan „koivu“, ni kuulija „metsä“ sanan muuttumisest arvajaa, jot nyt jo läätää ei vaa metsäst ja koivust erittee, a metsän ja koivun välisist otnošenjoist, jot „metsä“ ono „koivu“, tali „koivu“ ono „metsä“.

Tämän uuvven arvon sanalle „metsä“ antaa senen muuttumiin, ääni -s, kumpa lisättii senen loppuu tali otsaa. Tämä lisä-ääni -s näyttää jo määrättyä otnošenjaa, sil ain ono sama assia, sama funktisia, ja silloin, kons pittää näyttää tätä otnošenjaa eri predmettoin välil, yhen predmetan olemista toisen sises, ni ääni -s liitetää määrätyn predmetan nimen otsaa tali loppuu. Mut samal i itse nimes eri äänet voijaa muuttua tali voip niihe tulla uusia ääniä ja entisiä hävitä pois.

Sanan tali nominan eri format kerkiämmäst saap näytetyks, ku paamma sanalle eri kysymyksiä.

Määrätyille kysymyksille vastajaa i määrätty forma. Forma „metsä“ vastajaa kysymyksee **mis? kus?**

Ylempään möö otimma vaa yhen esimerkin nominoin muuttumisest — „metsä“.

Tämä forma oman lopun, -s äänen avul näyttää vaa yhtä otnošenjaa, yhen predmetan olemista toisen sises („metsä“). Mut predmettoin välisiä otnošenjoja ono paljo, neet ollaa

erilaajaiset, niitä eri ajoil eri viisi arvattii ja senen mukkaa keelees syntyi eri formia, kummat enemmän tali vähemmän tarkast näyttää keelellisil sredstvoil näitä erilaajaisia otnošenjoja.

Näitä määrättyihe kysymyksii vastaavia ja määrättyjä predmettoin välisiä otnošenjoja näyttäviä formia kutsutaa painutossihoiks tali prosto padezoiks.

Joka painutossiihal (padezaal) ono oma määrätty loppu, ja omat määrättyt merkitökset.

Eri keeliis painutossihoihin luku ono erilain. Toisiis keeliis ono niitä paljo, toisiis ono vähemmän, a ono i mokomia, kummiis neet veel evät oo i syntyneet. Joka keeleel ollaa omat sredstvat arvata ympäröittävää maailmaa, joka keeleel ono ommia omintuksia, vaik keelet kehityksessää i pittiiääät yhteisiä zakonoja.

Vennäen keelees, niku tiijettä, painutossihoja ei oo kovin paljo. Vennäen keelt vart ono ohto 6 padezaa (painutossihaa). Neet padezat ollaa, kuin tiijettä, именительный, родительный, дательный, винительный, творительный, предложный.

Neet sihat ollaa i izoran keelees. Mut izoran keelees ono veel paljo muita painutossihoja, mitä vennäen keelees ei oo ja vennäen keelen painutossihoilkii ollaa izoran keelees veel i toiset merkitökset.

Ylempään oli saottu jo, jot otnošenjoja ono erilaajaisia ja jot senen mukkaa i niitä näyttäviä painutossihoja ono paljo. Kaik painutossihat sen peräst möö voimma jakkaa peenii gruppi, ja joka mokoma gruppa näyttää otnošenjoja, kummat keskenää ollaa sihattu, ollaa likimäisiä. Kaikkiis hyväst painutossihoihin merkitös näkky silloin, ku joka painutossihalle annetaa kysymys, kuhu painutossiha vastajaa. Painutossihoihin nimet möö otamma internatsionaljnoist terminologiast, kumpaa pittiiissä lingvistises literaturas (literaturas, kumpa tutkii keeltä). Literaturaa neet terminat tali sanat joutuut vanhast latinan keelest, kumpa satoja voosia oli kansainväliseen, internatsionaljnoin tiitokeeleen. Katsomma, mitä painutossihoja ono izoran keelees ja mil viisi neet grupittuut. Joka painutossihalle paamma kysymyksen, mille se vastajaa.

N o m i n a t i v a. Ken? Mikä? Ket? Mit?

Nominativa näyttää predmetan, riissan nimmiä eikä mittää otnošenjoja, mis predmetta ono toisi predmettoihe. Sentää möö voimma sanna, jot nominativa oikiistaa ei oookaa

painutossihä, no ku se ono yhtehyes toisiin padezoin kera ja ono niku niijen pohjanna, ni möö nominativan kera ruumma painutossihaks. Nominativa ono i vennäen keelees, kus hänt kutsutaa **именительный падеж**.

Genetiva. **Kenen oma? Minen oma?**

Akkusativa. **Kenen? Minen?**

Partitiva. **Ketä? Mitä?**

Akkusativa ja partitiva näyttää teon objektaa, predmettaa, mikä ono teon, tekömisen alaisenna. Sentää akkusativaa ja partitiva kutsutaa **objektapadezoiks**. Mut partitiva voip näyttää i subjektaa, olijaa ja silloin se **sanomuksees** objektaa ennää ei näytä.

Genetiva näyttää kenen tali minen ono predmetta, kelle predmetta kuuluu, kenen oma se ono. Vennäen keelees genetivaa vastajaa **родительный падеж**, akkusativvaa ja partitiva **винительный падеж**.

Illativa — **Kuhu? Mihe?**

Inessiva — **Kus? Mis?**

Elativa — **Kust? Mist?**

Neet padezat näyttää paikallissia otnošenjoja predmettoin välil. Neet näyttää predmettaa, minen sissee joutuu tali männöö toin predmetta, minen sises ono toin predmetta ja minen sisest joutuu, männöö pois toin predmetta.

Näitä painutossihoja voip kutsua sisäisiks paikka-padezoiks.

Allativa — **Kelle? Mille?**

Adessiva — **Kel? Mil?**

Ablativa — **Kelt? Milt?**

Neet painutossihat kera näyttää paikallissia otnošenjoja predmettoin välil. Neet näyttää kelle tali mihe joutuu, männöö predmetta, kel tali mis se ono ja kelt tali mist se joutuu pois. Mut neet painutossihat evät näytä predmetan joutumista toisen predmetan sissee, senen olemista toisen predmetan sises ja senen joutumista pois toisen predmetan sisest. Sentää näitä painutossihoja voip kutsua ulkoisiks paikka-padezoiks.

Allativvaa osittee vennäen keelees vastajaa **дательный падеж**.

Adessivvaa osittee vastajaa **творительный падеж**.

Painutossihhoin viimäisee gruppa kuuluut:

Translativa — **Keks? Miks?**

Essiiva — **Kenennä? Minennä?** (kenneen? minneen?)

Ekssessiva — **Kenent? Minent?**

Neet painutossihat näyttää tulomista keks ikkee tali miks ikkee, olemista kenennä ikkee tali minennä ikkee ja jäämistä pois kenent ikkee, minent ikkee.

Sentää näitä painutossihhoja kutsutaa olopadezoiks.

Painutossihat veel voip jakkaa gruppii i toiseel viisii, kera niijen merkitöksen mukkaa. Täl viisii voip teiä kolmen viimäisen grupan painutossihoille: Sisäisille paikkapadezoille, ulkoisille paikkapadezoille ja olopadezoille.

Joka kolmest grupast möö voimma erroittaa tulopadezat. Neet näyttää tulemistä mihe ikkee tali miks ikkee. Näitä tulopadezoja ollaa:

Illativa—**kuhu? mihe?**

Allativa—**kelle? mille?** (kuhu? mihe?)

Translativa—**keks? miks?**

Toisee gruppaa voimma erroittaa olo mis padezat, kummat näyttää olemista mis ikkee, kus ikkee tali minennä ikkee.

Näitä padezoja ollaa:

Inessiva—**kus? mis?**

Adessiva—**kel? mil?** (kus? mis?)

Essiiva—**kenennä? minennä?**

Kolmantee gruppaa paamma padezat, kummat näyttää pois joutumista, eroomista mist ikkee tali kennent ikkee. Näitä padezoja ollaa:

Elativa—**kust? mist?**

Ablativa—**kelt? mill?** (kust? mist?)

Eksessiva—**kennent? minnent?**

Näitä padezoja voimma kutsua eropadezoiks.

§ 2. Toiset painutossihat.

Krome näitä painutossihhoja ono veel i toisia, kummat painutostablitsaa evät jovvu, sentää ku niijen sihast voip keeles ottaa toisia sanomisformia, kummiil ono sama merkitös ku i painutossihoil.

Neet painutossihat voisivat laatia painuttamisen sloznoiks, tablitsaa tulis veel enemmän painutossihhoja, ku nyt ono ja jos ilman niitä voip kirjakeeli tulla toimee ni neet painutossihat voip jättää pois.

Neet painutossihat suuremmaks osaks ollaa vanhetunneet ja vähittee keelest joutuut pois, a toiseksee, niitä voip arvata jo adverboids, painuttamattomiks sanoiks.

Jos otamma esimerkiksi sanomuksen *poika mäni şkouluu ilman kirjaa*, ni voimma arvattavast sanna i täl viisii saman meelen—*poika mäni kirjata şkouluu*. Ensimmäises sanomukses *kirja* ono partitivias (mitä? ketä?), mut sen ees ono sana, predloga tali niin kutsuttu prepositsia, kumpa toimittaa mil viisii teko, mänömiin tapahtui.

Toisees sanomuksees predlogaa *ilman* ei oo, a sanomisforma *ilman kirjaa* ono saottu yhel sanal *kirjata*.

Nykykeeles enemmän jo saotaa *ilman kirjaa, ilman rahhaa, ilman oşibkaa, ilman krandoşşia*, ku *kirjata, rahata, oşibkata, krandoşşita*. Mut välimitee saotaa i *rahata, leivätä* j. n. e.

Forma *kirjata* ono vanha painutossiha, **abessiva**. Se näyttää ilman mitä ken ono tali ilman mitä tapahtuu teko. Se vastajaa kysymyksee *ilman ketä? ilman mitä?*

Otamma sanomukset *paimen tuli ommiin lehtiin kera*, ja *paimen tuli lehminee*. Täs kera, sama meeli ono annettu kahel eri sanomisformaal.

Ensimmäises sanomukses sana *lehtiin* ono genetivas, mut senen jälest tulloo posleloga tali postpositsia *kera*, kumpa näyttää mil viisii teko tapahtuu (*lehmän kera, koiran kera, kerveen kera, hangon kera*).

Toisees sanomuksees ensimmäisen sanomuksen forman merkitöksen *lehtiin kera* tali veel *ommiin lehtiin kera* saomma yhel sanal, *lehminee*. Nyt jo harvempaa löytyy elävää keeles mokomia formia ku *lehminee, koirinee, verkkoinee, poikinee, peroinee, lapjoinee* j. n. e.

Tihimpää neet format löytyyt Soikkolaas, mut i seelkii nyt enemmän saotaa *koiriin kera, verkkoloin kera, lapjan kera* j. n. e.

Tämä forma "*lehminee*" kera ono vanhan painutossihan, instruktivan possessivaforma (liitsalliin forma) kumpa näyttää jot teko tapahtuu oman tali ommiin kraamiloin, predmettoin kera, tali omil predmetoil (koirinee, lapjoinee, veitsinee). Tämä painutossiha kera vähittee keelest hävijää, ja senen sialle tulloo enemmän mukava forma *koiran. koiriin kera, veitsen, veitsiin kera, venneen kera* j. n. e.

Laukaal ono yks painutossiha, kumpaa Soikkolaas ei oo. Soikkolaas esim. saotaa *lapjaal, perol, iomal, tuuraal, nootaal*. Tämä adessivapadeza näis sanois näyttää kuin, mil, minen riissan kera tapahtuu teko.

Poika kirjuttaa perol.
Kalastaja tuuraal särki jään.
Kolhoznikat nootaal pyytää kallaa.
Miä kaivoin lapjaal kanavan.

Jos tahotaa sanna minen tali kenen kera kuhu ikkee männää, ni silloin otetaa predmetan nimi genetivas ja senen peräst panna postpositia kera.

Miä mänin metsää koiran kera.
Poika tuli tovariššan kera kluubaa.
Hepoin reen kera uppois vettee.
Aeroplana passazirroin kera kohhois yllää.

Sanal kera onno veel i toin merkitös — se voip olla i adverbina.

Miä kera mään.
Hää kera tulloo.
Miä kera luin sen kirjan.
Meille kera stroitetaa uutta škoulua.

Laukaal saotaa toiseel viisii. Soikkolan formia lapjaal, perol, tuuraal, nootaal, kivel, lapjan kera, peron kera, tuuran kera, nootan kera, kiven kera Laukaal vastajaa forma lapjanka, peronka, tuuranka, nootanka, kivenkä.

Tämä forma näyttää kuin, mil, minenkä tapahtuu teko.

lapjaal — lapjanka
kivel — kivenkä
veitseel — veitsenkä

ja minen, kenen kera, minenkä kuhu ikkee männää.

lapjan kera — lapjanka
koiran kera — koiranka
emän kera — emänkä

Merkitysero, kumpa Soikkolaas merkitää eri formiil (*lapjaal, lapjan kera*), Laukaan dialektaas arvataa sanomuksen meelen, smьslan mukkaa.

Es i m.: *Miä kerveenkä mänin metsää.*
Metsänleikkaaja kerveenkä leikkais kuusen.
Rьbakkı tuuranka mäni jään päälle.
Rьbakka tuuranka särki jäätä.
Jahtimees pyssynkä mäni metsää.
Jahtimees pyssynkä ampui jäniksen.

Tämä Laukaan padezaforma on komitativa. Se on tokahunt kahest sanaformast — genetivast ja postpositiast. Koiranka = koiran (genetiva) † ka (postpositia), entiin itsenäin sana.

Sana *kerä* adverbina on samas merkitöksees i Laukaal.

Midä kerä mään. Hää kerä tulloo j. n. e.

† Soikkolaas komitativaa ei oo, a senen merkitös, niku näimmä, saotaa adessival, senen funktisiaa täyttää adessiva.

Otamma sanomuksen: *möö tulimma rantaa möötä tali rannan kautta.*

Tämän sanomuksen merkitökseen voip veel sanna formaal: *möö tulimma rannoitse.*

Ensimmäisees sanomuksees meeli on saottu kahel sanal — *rannan kautta*, mis sana *ranta* on genetivas *rannan* ja senen peräst tulloo poslesloga (postpositiona) *kautta*.

Toisees sanomuksees meeli on saottu yhel sanal — *rannoitse*. Tämän forman *rannoitse* voip laatia vaa niist sanoist, kummat ollaa paikkoin nimitöksiä.

Esim. möö voimma sanna: *maitse, meritse, niityitse, pelloitse, metsitse, rannoitse, loitse j. n. e.*

Jos otamma muut sanat, muut nimet, ni tätä formaa niist emmä voi laatia (Esim.: ei voi sanna *kirjoitse, peroitse, kivitse*).

Tämä forma *kerä* on vanha painutossiha prolativa. Se näyttää, mitä mööt, minen kautta tapahtuu mänömiin, liikkumiin.¹

Nyt prolativa, kuin i abessiva i instruktiva voijaa pittää adverbina, niil on adverbain merkitös.

§ 3. Yksikkö ja monikko.

Painutettavat sanat tali nimet painuttaijaat eri painutossihoihin mukkaa, saavvaa niijen mukkaa eri loput. Mut näijen sannoin formast möö näämmä i painutettavan predmetan luun, näämmä, onokse predmetta **yks** tali on niitä **monta**. Formaa mikä näyttää yhtä predmettaa, kutsutaa yksiköks, a monta predmettaa näyttävää formaa kutsutaa moniköks.

Monikool on ain oma määrätty tuntomerkki, kumpa ain on ees padezaloppua. Näitä tuntomerkkilöjä on monta.

Otamma esimerkiks sanan *maa*. Painutamma sen monikais painutossihois.

Yksikkö. Monikko.

<i>Nom.</i>	maa	—	maat
<i>Akk.</i>	maan	—	maat
<i>Iness.</i>	maas	—	maiss
<i>Ad.</i>	maal	—	mail
<i>Tr.</i>	maaks	—	maiks

Möö näämmä, jot monikoos nominativas ja akkusativas ono tuntomerkki **t**, kumpa liittähy sanan loppuu ja näyttää predmettoin paljohutta eritykseks yhest predmetast.

Mut toisiis painutossihoissa monikon tuntomerkki ono **jo** toin, ono **i**, kumpa seisoo sihalopun ees.

Sil viisii monikon tuntomerkkinä nominativas ja akkusativas ono **t**, a toisiis painutossihois ono **i**. Monikon tuntomerkki **t** ono sanan lopus, a tuntomerkki **i** ono sihalopun ees.

Krome näitä kahta monikon tuntomerkkiä ono veel **i** kolmas. Laukaan poolen jutos se ei puutu, mut Soikkolaas se puuttuu joka kyläs. Jos esim., otamma sanan, kummaas yksikön nominativan lopus ono **-i** **-u** **-y** **-o** **-ö**, ni näijen sanoin monikkoformii tulloo uus liso. Otamma sanan *lintu* samois painutossihois ku **i** sana *maa*.

Yksikkö. Monikko

<i>Nom.</i>	lintu	—	linnut
<i>Akk.</i>	linnun	—	linnut
<i>In.</i>	linnuus	—	lintulois
<i>Ad.</i>	linnuul	—	lintuloil
<i>Tr.</i>	linnuks	—	lintuloiks

Näämmä, jot nominativas ja akkusativas ono **jo** tuttava tunnusmerkki **t**. Toisiis painutossihois krome *i*-tä ono veel **-lo-**, tali, jos otamma parvees neet tuntomerkit **-lo** ja **-i**, niin näis painutossihois monikon tuntomerkkinä ono **-loi-**. Tämä monikon tuntomerkki puuttuu vaa sanois, kummist ono saottu **jo** ylempään.

Meil täl viisii ono kolt monikon tuntomerkkia: **-t**, **-i** ja **-loi-** (löi).

§ 4. Painutossihhoin loput.

• **Nominatival** yksiköös ei oo mittää määrättyä loppua. Senen lopus voijaa olla vokatat **a, e, i, o, u, y, ä, ö** ja konsonantat **n, s, t, r, l**.

Esim. (Yksiköös): *kana, vene, koti, pelto, laulu, syksy, seinä, kääkö, punain, kervoes, päiväyt, tytär, sammal.*

Monikoos nominativan lopus ain on **-t** (monikon tuntomerkki). Se liitetää ei yksikön nominativan loppuu, a genetivast saautettavan sanan pohjan otsaa.

Esim: *kanat, venneet, koit, pellot, laulut, syksyt, seinät, kääöt, punaiset, kerveet (kervehet), päiväyet, tyttäret, sammalet.*

Genetival ono yksiköös loppu **-n, monikoos -in, -loin, -löin**.

Esim. Yksiköös: *punaisen, taivaan, (taivahan), jäniksen, vanhuen, sanan, seinän, kiurun, lehen, lähteen (lähtehen), virattoman, suuremman, koin, kolmannen.*

Monikoos: *punaisin, taivain (taivahiin), jäniksiin, saunoin, seiiniin, kiuruin (kiuruloin), lehtiin (lehtilöin), lähtein (lähtehiin), virattommiin, suurempiin.*

Akkusatival yksiköös ono sama loppu, ku i genetival, a monikoos ono sama loppu, ku monikon nominatival. Sil viisiil ommaa määrättyä loppua akkusatival ei oo, a erroitettaa akkusativa genetivast ja nominativast vaa merkittöksen mukkaa.

Partitival yksiköös loppuinna ollaa: **-a, -ä, -ta, -tä (-t, -ht)**.

Esim.: *kärpäistä (kärpäist), patsasta (patsast), petosta (petost), oikehutta, kannaa, koiraa, koivua, lehtiä (lehteä), lähettä (läheht), kengätöintä (kengätöint), suurempaa, kottia, ommaata, itsiätä, maata, soita.*

Monikoos loppuinna ollaa **ia, -iä, -ja, -jä, -ita, -itä, -loja, löjä**.

Esim: *kärpäisiä, patsaita (patsahia), kerveitä (kervehiä), kannoja (kanoit), koiria (koirii), koivuja, koivuloja, lehtijä, lähteitä (lähtehiä), kengättömmiä (kengättömmii), suurempia (suurempii), kotiloja, kotija, ommia, maita, soita.*

Monikkoformiin loput tavallisest kaik painutossihois ollaa samanlaajaiset, ku i yksikköformiis, krome monikkaita isklju-
cenjoja, mut monikkoforman lopun ees ain ono monikon
tuntomerkki -i-, kumpa i yhisty monikkoforman lopun
kera.

i-n sihast painutossihan lopun ees voip olla j, kumpa—
kera nayttää monikko.

Esim.: *laivoja, koivuja, marjoja, kiuruja* j. n. e.

-a -ä loput ollaa slogan lyhhyen vokalan peräs, niku,
esim. sanois: *inmihissiä, lehmiä, kylliä, kivviä, päiviä, oksia*
j. n. e.

Formiis: *kannoja, marjoja, kiuruja -j-* ono kahen vo-
kalan välis ono tekahunt monikon tuntomerkist ja se nytkii
ono monikon tuntomerkkinä. Sentää kirjutoksees se pit-
tää merkitä.

Mut kirjutoksees mokomat format, niku *oksija, koirija*
voivat olla poljzuittamata, sentää, ku niis -j- ono liika, sil mit-
tää assiaa täs ei oo. Monikon tuntomerkki i- ono näis sanois
olemaas ja toista monikon tuntomerkkiä ennää ei piä.

Mut ono sannoja, kummat yksikön nominativas loppuut
-i- äänee ja kummiis tämä loppu -i hoituu i monikon pai-
nutossihois. Mokomia sanoja ollaa: *klasi, tratti, trenki, risti,*
sipuli, looti, mašti j. n. e.

Sentää, ku näis sanois -i hoituu, i yksiköös, i monikoos,
ni pittää olla näijen formiin välil mikä ikkee ero forman
mukkaa, jot ei sais niitä läätees sekkoittaa. Mokomanna mo-
nikon tuntomerkkinä näis sanois kera ono -i, ja se -i-
liittyy toisee -i äänee, kumpa jo ono painutoslopuen ees.
Mut partitivas tämä toin i joutuu kahen vokalan, i-n, ja
partitivan lopun a-n (tali ä-n) välilii ja muuttuu j-ks.

Silviisi tekahuut format: *klasija, trattija, ristijä, seilijä,*
maštija j. n. e.

Soikkolaas taas toista i-tä, monikon tuntomerkkiä, sanas
ei oo, a seel täs tapahoksees ono toin tuntomerkki, -loi,
-löi ja ylempään annettuja sannoja seel vastajaat format:
klasiloja, trenkilöjä, maštiloja, seililöjä j. n. e.

Äänet -lo, -lö- erroittaa kahen i-n (i-n ja j-n) toin toi-
sestaa (*mašti-lo-ja*).

Kirjakeeles voijaa olla rinnatikkoo format i *maštija* i
maštiloja.

Silloin, kons yksikön nominativan (tali, oikiistaa, senen
sanan osan, kumpa ono ees painutossihan loppua) loppu -a

-ä monikoos hävijää, senen a-n, ä-n sialle tulloo monikon tuntomerkki i.

Esim.: *koira* — *koiria*
lehmä — *lehmii*
sukka — *sukkia* j. n. e.

Näis tapahoksiis partitivan monikoos ei oo -ja -jä loppuja, ja j-n kirjuttammiin näis tapahuksiis ono liika.

-ta, -tä, -ita, -itä loput puuttuut konsonantan peräst, niku sanois: *kervestä, taivasta, kalakasta, rahatointa, viratointa, vanhutta, taivasta* j. n. e.

Neet kera puuttuut pääpainollisen slogan vokalan tali diftongan peräst, niku sanois: *määta, mäita, söota, söita, öötä, öitä, mitä* j. n. e. ja pääpainottoman slogan pitän vokalan ja lyhentyvän diftongan peräst, niku sanois: *veeraita, harmaita, harmaata, päiväyeitä* j. n. e.

Jos sanan osa, kumpa ono painutossihan lopun ees, loppuu äänee -a tali -ä, ni partitivan loppu -a tali -ä liittyy siihe ja laatii pitän vokalan. Esim.: *lehmää (lehmä-ä), koiraa (koira-a), metsää (metsä-ä), leipää, liivaa, kannaa, munnaa* j. n. e.

Monikkais sanois voip olla kaks partitivaloppua perätystää. Näitä, niin saottuja sekaformia (kons kaks saman merkitöksellistä formaa tali sannaä yhtyy toin toiseenka) ono partitiva sanast *oma, ommaata*. Partitiviformaa, kus jo ono partitivan loppu a (*omma-a*) liittyy veel toin loppu -ta. Monikompia formia enemmän puuttuu vanhaas keelees (*itsiätä, kovvaata* j. n. e.).

Illativan loppu yksiköös ono h- vokala (-ha -ho j. n. e.), vokala (a, ä, ii, e, u), ja -sse.

Illativan loppu monikoos ono -ihe, -i (-is), -isse, -ihe.

Esim. (Yksiköös). *maaha, puuhu, sooho, ööhö, syyhy, päähä, teehe, rantaa, metsää, perttii, tuulee, myttyy, peltoo, hattuu, lähteesse (lähtehesse)*.

Monikoos: *maihe, puihe, soihe, öihe, päihe, teihe, rantoihe, metsii lähteisse, (lähtehisse), patsaisse (patsahisse), peltoihe, peltoloihe, hattuihe, hattuloihe, kannooi, saunooi*.

h- konsonantta puuttuu pääpainollisen slogan vokalan peräst (jos sanas h-n ees ono vokala). Yksiköös h-n peräst ono sama vokala, kumpa ono senen ees, toiseel viisii, pääpainollisen slogan vokala: *miuhu, maaka, puuhu, tööhö, päähä, sooho, teehe*.

Mut jos **h-n** ees, pääpainollises slogas, ono **i**, ni **h-n** peräst illativan loppunna ono **-e**. Tämä puuttuu harvois sanois yksiköös ja kaikeis tämän tiippaisiis monikkoformiis.

Esim. *piihe, maihe, päihe, suihe, töihe, näihe, meihe* j. n. e.

Vokala puuttuu pääpainottoman slogan lyhhyen vokalan peräst. Toiseel viisii, se puuttuu niis monislogaisiis •sanois, kumpiin lopus nominativas ono vokala. Tämä illativan loppu ono ain sama vokala, kumpaa loppuu sana nominativas.

Esim.: *koiraa (koira-a), lehmä (lehmä-ä), pelto (pelto-o), mytty (mytty-y), pysy (pyssy-y), suku (suku-u, sukkuu)*, j. n. e.

Tämä painutossihan loppu liittyy eesolevaa vokalaa ja sil viisii laatii pitän vokalan. Niin möö voisimma i sanna, jot näis sanois illativan tuntomerkinnä ono pitkä vokala.

Loppu **-sse** puuttuu pääpainottoman slogan pitän vokalan peräst. Soikkolaas tämän pitän vokalan sihas ono kaks samanlaajaist vokalaa, kumpiin välis ono **-h-**. Nominativas neet sanat loppuut ääni **e**, **-s**. (*vene, kervos, kolmas, patas* j. n. e.)

Monikoos, niku jo oli mainittu, **-he** loppu puuttuu pääpainollisen slogan vokalan peräst (*maihe, piihe, öihe, suihe* j. n. e.). Tämä ääni **i-h-n** ees ono monikon tuntomerkki ja yhes **-he** lopun kera neet laatiit monikon lopun **-ihe**. **-he** loppu puuttuu veel sivupainollisen diftongaslogan peräst.

Esim.: *käpiä — käppiöihe, rappia — rappioihe, närijä — närijöihe, sorria — sorrioihe, matala — mataloihe* (kera i *matalii*) j. n. e.

-i loppu puuttuu **-a -ä** loppuisiis sanois, kumpiis monikoos tämä loppuvokala **-a -ä** hävijää ja senen sihalle tulloo monikon tuntomerkki **-i-**.

Esim. *lehmä — lehmii, koira — koirii, metsä — metsii, kesä — kessii, osa — ossii, pesä — pessii, kerä — kerrii veräjä — veräjii, käyttäjä — käyttäjii, ostaja — ostajii* j. n. e.

Eri tapahuksiis näis sanois voip olla veel i toin loppu, **-he**. Tämä loppu liittyy ensimmäisee loppuu ja niin tekahuu sekaforma (*pessihe, metsihe, ossihe* j. n. e.).

Mokompia formia ollaa: *metsiie (metsiie), kerriie (kerri-i-he), pessii (pessi-i-he)* j. n. e. Neet format puuttuut harvempaa, enemmän vanhaas keelees.

Sanois, kumpiin lopus ono **-i -o -u -y -o**, illativas ollaa eri dialektois erilaajaiset loput. Soikkolaas kaikiis näis sanois ollaa samanlaajaiset loput: **loihe** tali **-löihe**.

Esim.: *lehti — lehtilöihe, vahti — vahtilöihe, talo — talolöihe, savvu — savvulöihe* j. n. e.

-sse loppu puuttuu pääpainottoman slogan diftongan ees.

Esim.: *kerveisse (kervehisse), tanvaisse (tanvahisse), harmaisse, lähteesse, perreesse (perehesse), lyhteesse (lyhtehesse)* j. n. e.

Mokompia sannoja tavallisest ollaa sanat, kummat yksikön nominativas loppuut **-e** tali **-s** äänii.

Inessivan loppu ain ono **-s**. (Laukaal puuttuut format **-ss -iss**).

Esim. yksiköös: *pertiis, kesäs, metsääs, pelloos, meres, puus, käes, kirjaas, töös, laivaas, pääs, opis*.

Monikoos: *perttilöis, perttiis, kesis, metsiis, peltolois, peltois, merilöis, merrüis, puis, käsis, kirjois, töis, laivois, päis, oppilöis* j. n. e.

Monikoos loppuu **-s** liittyy monikon tuntomerkki **-i** ja silviisii tekahuu loppu **-is**.

Laukaan format: *puuss, puiss*.

Kahen **ss**-n kirjuttammiin inessivan lopus pittää katsoa oşibkaks.

Ei piä kirjuttaa, esim. *joess, ojass, puuss*. j. n. e.

Elativan loppu ain ono **-st**.

Esim. Yksiköös: *kärpäisest, patsaast (patsahast), kalakkaast (kalakkahast), petoksest, oikehuest, kanast, koirast, koivoust, lehest, lähteest (lähtehest), kengättömäst, suuremmast, neljänneest (neljännehest)* j. n. e.

Monikoos elativan lopun ees ono **i**.

Esim.: *kärpäisist, patsaist (patsahist), kalakkaist (kalakkahist), petoksist, oikehuksist, kanoist, koirist, koivuolöist, koivuist, lehtilöist, lehtiüst, lähteist (lähtehist), kengättömist, suuremmist* j. n. e.

Allativan loppu ain ono **-lle**.

Esim.: *hepoiselle, kannelle, taivaalle (taivahalle), ilvekselle, koiralle, parvelle, lähteelle (lähtehelle), rahattomalle, suuremmalle* j. n. e.

Monikoos painutossihan loppuu liittyä monikon tunto-
merkki.

Esim.: *hepoisille, kansille, ilveksille, koirille, par-
ville, lähteille (lähteille), rahattomille, suuremmille* j. n. e.

Adessivan loppu ain ono -I (Laukaal puuttuu i -II).

Esim. Yksiköös: *miul, poikaiseel, kanneel, petokseel,
kanal, koivuul, lähteel (lähteheel), peenemmääl, hänel* j. n. e.

Monikoos painutossihan loppu liittyä monikon tunto-
merkkii.

Esim.: *meil, poikaisiil, kaksiil, petoksiil, kanoil, koivu-
loil, koivuul, lehmättömil, suuremmiil, kotiloil* j. n. e.

Kahta -II kera ei piä kirjuttaa.

Esim.: *joell, merell, puull* j. n. e.

Ablativan loppu ain ono -lt.

Esim. Yksiköös: *hepoiselt, varikselt, oikehuelt, koiralt,
koivult, lehelt, lähteelt (läteheelt), kengättömält, suurem-
malt* j. n. e.

Monikoos painutossihan loppu liittyä monikon tunto-
merkkii.

Esim.: *hepoisilt, variksilt, koirilt, koivuloilt, koivuilt,
lähteilt (lätehilt), kengättömilt, suuremmilt, lehilt (lehtilt)*
j. n. e.

Translativan loppu ain ono -ks.

Esim. Yksiköös: *hepoiseks, koiraks, koiks, lähteeks
(läteheeks), suuremmaks, virattomaks, oikehueks.*

Monikoos painutossihan loppu liittyä monikon tunto-
merkkii.

Esim.: *hepoisiks, koiriks, kotiloiks, lähteiks, suuremmiks,
virattomiks, maiks, öiks, kalakkaiks (kalakkahiks).*

Essiivan loppu ain ono vokalan pitkittymä + -n, tali -nna,
-nnä.

Esim.: *hepoiseen, hepoisenna, patsaanna (patsahaan),
patsaanna, petokseen, petoksenna, koiraan, koiranna, suu-
rempaan, suurempanna, virattommaan, virattomanna, läh-
teennä (läteheeen)* j. n. e.

Monikoos painutossihan loppu liittyä monikon tunto-
merkkii.

Esim.: *hepoisiin, hepoisinna, patsainna, virattommiin, virattominna, koiriin, köirinna, petoksiin, petoksinna* j. n. e.

Eksessivan loppu ain ono -nt.

Esim.: *motoristant, trengint, koirant, brigadirant, kolhoznikkant, inzenerant, opettajant* j. n. e.

Monikoos painutossihan loppu liittyy monikon tunto-merkii.

Esim.: *trenkilöint, motoristoint, brigadioint, kolhoznikoint, inzeneroint, opettajint, paimenint.*

§ 5. Sanan sostava.

Möö oomma katsoneet painutossihhoin (padežoin) loput. Neet loput, niku tiijemmä liitetää sanna, tali paremmast, sanan ossaa, kumpaa ono painutossihan lopun ees. Monikoos, möö näimmä, painutossihan lopun ees ono monikon tunto-merkki, kummaal sanas ono oma merkitös. Sanas, täl viisii, möövoimma nähä eri ossia, kummat parvees laatiit sanan ja antaat oman määrätyn merkitökseen tälle sanalle.

Kaikiil näil osil, sanan formaalisil osil, ono oma merkitökseen, mut eriksee neet osat evät merkitse mittää. Niil ono merkitös vaa sanas. Yhes sanas näitä ossia voip olla mont ja neet liittyyt toin toisehee ja täl viisii sana voip kasvaa enemmän tali vähemmän pitäks sanaks, se voip saavva uusia ossia ja senen mukkaa senen alkumerkitöksee liittyy lisämerkitöksiä.

Sanan ossaa, kumpaa ei voija jakkaa, kummast ei voija erroittaa toisia ossia, saotaa s a n a n p o h j a k s.

Katsomma monikkaita sanna ja erroittamma niist pohjat. Otamma sanan *varis*, kummaas on kerkiä nähä sanan eri osat.

Yksikkö.

Monikko.

<i>Nom.</i>	varis	varikse-t
<i>Gen.</i>	varikse-n	variks-i(i)-n
<i>Akk.</i>	varikse-n	varikse-t
<i>Part.</i>	varis-ta	variks-i-a
<i>Illat.</i>	varikse-e	variks-i-i
<i>In.</i>	varikse(e)-s	variks-i(i)-s
<i>El.</i>	varikse-st	variks-i-st
<i>All.</i>	varikse-lle	variks-i-lle

<i>Ad.</i>	varikse(e)-l	variks-i(i)-l
<i>Abl.</i>	varikse-lt	variks-i-lt
<i>Tr.</i>	varikse-ks	variks-i-ks
<i>Ess.</i>	varikse- nn a	variks-i- nn a
<i>Eks.</i>	varikse-nt	variks-i-nt

Ku eroitamma painutossihoin loput, ni möö näämmä, jot yksiköös täl sanal ono kaks pohjaa. Nominativas ja partitivas ono pohjanna **varis**, toisiis painutossihois ono **varikse-**. Mokompaa sanna möö kutsumma kaks pohjaiseks.

Yksikön painutossihan forma ono tekahunt kahest osast—pohjast ja painutossihan lopust (*varikse-n*).

Katsomma monikkoa. Ku erroitamma neet painutossihoin loput, ni möö kera saamma kaks forma: *varikse-* ja *variks-i*. Varikse- puuttuu vaa kahes painutossihas—nominativas ja akkusativas. Näis padezois, niku näämmä, ono sama pohja ku i yksikön padezois (*varikse-*). Se voip olla senen peräst, ku monikkoa näis formiis, nominativas ja akkusativas, näyttää loppu -t.

Toisiis painutossihois perrää painutossihan lopun erroittamista jääp forma *variks-i*. Niku näämmä, täs formaas -i- ei kuulu sananpohjaa, se ei kuulu i painutossihan loppuu, vaik praktikan pooleit mukavamp se ono liittää siihe ja katsoa sitä parvees senen kera. Tämä -i- ono monikon tuntomerkki. Ku eroitamma tämän -i- äänen, ni meille jääp sanan pohja *variks-*.

Monikoos sil viisii sana ono tekahunt kolmest osast: **sananpohja** + monikon tuntomerkki + painutossihan loppu.

Ylempään annetus *varis* sanan painutoksees senen sanan pohjaas monikkais painutossihois voip olla pitkä vokala. Samal viisii monikoos kera monikkais padezois monikon tuntomerkki ono tult pitäks.

Mokompia painutossihoja ollaa yksiköös: inessiva ja adessiva, monikoos samat sihat ja veel genetiiva (*variksees*, *varikseel*, *variksiis*, *variksiil*, *variksiin*).

Tämä pitkä vokala ono tekahunt lyhhyest vokalast fonetisen zakonan nukkua.

Sanas *varis*, niku näämmä, ono kaks pohjaa. Yks pohja loppuu konsonanttaa, se ono konsonanttapohja, toin loppuu vokalaa, se ono vokalapohja. Mut monis sanois ono vaa yks pohja kaikiis painutossihois. Mokompia sanoja ollaa:

Esim.: *Koira* (*koira, koira-n, koira-n, koira-a, koira-a, koiraa-s, koira-st, koira-lle, koiraa-l, koira-lt, koira-ks, koira nna, koira-nt*).

Yksikön partitivast näkky, onokse sanal kaks pohjaa tali yks. Jos yksikön partitivast erroitamma painutossihan lopun ja pohjaa jääp vokala, ni silloin sanan painutoksees ono vaa yks vokalapohja.

Esim.: *koira-a, metsä-ä, lintu-a, maa-ta, soo-ta, pertti-ä, kiivoi ä, kannaa-a, munna-a, katto-a, heinä-ä, klassi-a, tratti-a* j. n. e.

Jos erroitamma yksikön partitivaformast painutossihan lopun ja pohjan loppuu jääp konsonantta, ni silloin painutoksees sanal ono kaks pohjaa.

Esim.: *kättä, sut-ta, kerves-tä, hert-tä, veis-tä, paimen-ta, ucras-ta, venet-tä, päiväyt-tä, viratoin-ta, kolmat-ta* j. n. e.

Sanan pohjaas eri äänet voivat vaihtua. Tämä vaihtumiin voip olla vaihtumissteppenilöist rippuva ja voip tapahtua i muist syist. Esim.: sanast *klasi* partitiva ono *klassia*, *mlammä*, jot yks *-s* vaihtui geminattaa *-ss*. Sanast *muina* partitiva ono *munnaa* — täs tapahtui sama javlenja. Näis sanois vaihto ono tapahtunt fonettisist syist, kummist läätää ees.

Mut jos otamma sanan *pelto* monikkais painutossihois, ni näämmä, jot pohjaas *lt* vaihtuu *ll-aa*, toiseel viisi, pohjan konsonantat ollaa steppenivaihon alaisia.

Esim.: *pelto, pello-n, pelto-a, pelto-o, pelloo-s, pello-st, pello-lle, pelloo-l, pelio-lt, pello-ks, pelto-nna, pelto-nt*.

Silloin, kons vokalapohjan lyhhyen loppuvokalan ees ono konsonantta, kumpa vaihtuu eri steppenilöin mukkaa, ni vokalapohja ono vahva tali slaaboi.

Vahvan vokalapohjan saap yksikön essiivast, a slaaboin yksikön genitivast.

Esim. Vahva pohja: *lintu-nna, pelto-nna, virta-nna, lastu-nna, poika-nna, kukko-nna* j. n. e.

Slaaboi pohja: *linnu-n, pello-n, virra-n, kuko-n* j. n. e.

Konsonantpohjaas ono steppenivaihon alaisen konsonanttan slaaboi steppeni.

Esim.: *kalakasta — kalakkaan, kalatointa — kalattoman, lammasta — lampaan, rengasta — renkaan* j. n. e.

Sannaa krome monikon tuntomerkkiä ja painutossihan loppua voip liittyä veel muita ossia, kummiil ono erilaajain merkitös. Mokompia ossia ollaa possessivaosat, kummat näyttääät predmetan kuulumista kelle ikkee tali mille ikkee ja vahvikeosat, kummat antaat sanoille eri merkitös-ottenkoja.

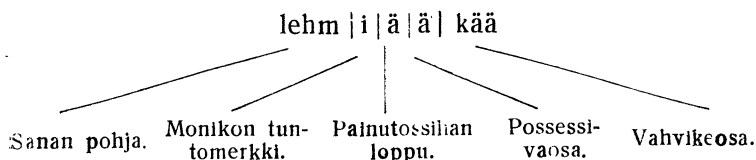
Otamma esimerkiks sanomuksen: *poika etsi veistä*. Sana *veistä* ono partitivas, mut siin lopus ono kaks vokalaa. Tämä toin -ä täs näyttää, jot poika etsi ommaa veistä, -ä täs ono possessivaosa, se näyttää predmetan kuuluvaisuutta kelle ikkee ja senen voip liittää monniin painutossihhin loppuu. Eri liitsoja näyttääät erilaajaiset possessivaosat.

Jaamma minen ikkee sanan sen eri ossii. Otamma forman le h m i ä ä. Saamma mokoman kuvan —

lehm | i | ä | ä.

Tähä sannaa voip liittyä veel vahvikeosa, esim.: -k ä ä. (*Paimen ei löytänt lehmäkkää metsäst*).

Jaamma sanan le h m i ä ä k ä ä.

Niku näämmä tämä sana ono tekahunt viijest eri osast. Sananpohjaa lisäsimmä monikon tuntomerkin, siihe painutossihan lopun, siihe possessivaosan ja lopuks vahvikeosan. Saimma monikertaisen sanan, kummaas joka kerrokseel ono oma merkitös, kummaas joka osal ono oma assia, oma funktsia.

§ 6. Painutoksen pohjalliset painutossihat.

Vaik izaran keelees ono paljo painutossihvoja ja paljo eri painutostiippoja, näijen painutosformiin laatihummiin tapahtuu prostoist. Assia ono siin, jot ono ohto tiittää vaa monikas painutossiha, ku voip nii'en mukkaa laatia koko painutoksen. Mokompia painutossihvoja ollaa: 1) yksikön genetiva, kumpa näyttää, onokse vokalapohja steppenivaihtumisen allain vai ei oo ja kummast voip laatia moni-

kon nominativan; 2) yksikön partitiva, kummast näkkö, onokse painutoksees sanal yks pohja tali kaks pohjaa; 3) yksikön illativa, kummaal ono paljo erilaajaisia loppuja; 4) monikon genetiva, kummast näkkyyt pohju vokalamuuttumiset; 5) monikon partitiva, kumpa näyttää monikon pohjan; 6) monikon illativa, kummaal ono monta eri loppua.

Sii viisii meil tekahuu painutoksen pohja, senen pohjuormat, kummist voip veittää jo kaik toiset painutokset.

Otamma esimerkiks sanat: *petos, koitoin, paremp.*

Yksikkö.

Monikko.

<i>Nom.</i>	petos	petokse-t
<i>Gen.</i>	petokse-n	petoksii-n
<i>Part.</i>	petos-ta	petoksi-a
<i>Illat.</i>	petokse-e	petoksi-i
<i>Nom.</i>	koitoin	koittoma-t
<i>Gen.</i>	koittoma-n	koittomii-n
<i>Part.</i>	koitoin-ta	koittommi-a
<i>Illat.</i>	koittomma-a	koittommi-i
<i>Nom.</i>	paremp	paremma-t
<i>Gen.</i>	paremma-n	parempii-n
<i>Part.</i>	parempa-a	parempi-a
<i>Illat.</i>	parempa-a	parempi-i

IV. PAINUTOSTIIPAT

§ 1. -in loppuisiin nimmiin painutus

Nimet painuttaijaat eri viisii. T. v., eri nimmiil, erilaajaisiil sanoil, yhes ja samas painutossihas voip olla erilain forma. Painuttaes eri nimmiä nimet krome loppuääntä, kumpa näyttää painutossihaa ja kummaal ain ono oma merkitös, voivat muuttua ja muuttuut.

Sentää möö voimma jakkaa kaik painutettavat sanat eri tiippoiks, ain senen mukkaa, miltaisee äänee nimi loppuu nominativas. Täl sanoin jakamisel eri tiippoiks ono suur merkitös orfografialle, sentää ku vaa näijen tarkastammiin voip antaa kirjutospraavilat, kumpia mööt sanat pittää kirjuttää.

Näitä painutostiippoja ono paljo, sentää ku nimet tali painutettavat sanat evät kaik lopu yhel äänee, a niijen loput

ollaa erilaajaiset. Sannoin loppuist rippuut' i eri painutostiipat.

Keelen eri dialektois painutos kera ono vähä erilaajain. Yhes kyläs sana painutettaa yhel viisii, toisees kyläs sama sana painuttajaa jo vähä toiseel viisii. Mut saman keelen eri dialektoin väli tali ero ono ain niin peeni, jot literaturakeeli tali kirjakeeli voip ottaa yhen tiipan, yhen painutoksen ja pittiissä sitä. Izoran keelees ono ero Laukaan ja Soikkolan dialektoin välil. Mut se ero ei oo niin suur, jot ei löytyis formia; painutostiippoja, kummat ei oltais arvattavvia i Laukaal i Soikkolaas.

Neet painutostiipat, kumpia möö noisemma tarkastammaa ja kummat ollaa otettu kirjakeelen normaks, kaikees evät pittii Saikkolan dialektaa niku evät kaikees pittii i Laukaan keeltä. Neet ollaa laahittu silt väliit. Joka painutostiippaa ono eriksee tarkassettu ja katsottu ja neet format, kumpia yhen tali toisen dialektan predstaviittelit evät arvanneet tali kummat näyttiisivät yhen tali toisen dialektan predstaviitteliloin meelest rankaks, neet format ollaa muutettu, laahittu kerkiämmäks ja arvattaviks.

Sannoin painutos, niku ylempään oli jo saottu, pittijää sannoin loppuist. Jos sanal nominativas ono yks loppu, ni se painuttajaa yhel viisii, jos sanal ono toin loppu, ni se painuttajaa toiseel viisii. Miltain loppu ono sanal, ni mokoma ono i painutos. Mut samanloppuiset sanat voivat kuulua eri juton ossii. Esimerkiks, nimisanal, laajasanal, nimensihallisel ja cislasanalkii voip olla sama loppu *-in* (*hepoin, purnain, miltain, toin*).

Katsomata siihe, mihe juton ossaa neet sanat kuuluut, höö painuttajaa samal viisii. Sentää möö voimma sanna, jot painutos ei ripu jutonosist, a rippuu niist äänist kummat ollaa painutettavan sanan nominativan lopus, tali, toiseel viisii, eri loppuisiil sanoil ono oma painutostiippa.

Izoran keelen nominat loppuut äänii **a, ä, o, ö, u, y, e, i, n, s, l, r**. Niku oli jo saottu, nominoin painutos rippuu niijen loppuloist. Sil viisii möö yhtee äänee loppuvat nominat voimma gruppuruissa yhtee tiippaa, toisee äänee loppuvat voimma gruppuruissa toisee tiippaa j. n. e.

Otamma enstää tarkastettavaks sanat, kumpiin lopus ono — **in**.

Mokomia sanoja ono nimisannoin, laajasannoin, nimensihallssiin ja cislasannoin seas.

Otamma vaik sanan *kärpäin* ja painutamma sen.

	Yksikkö.	Monikko.
<i>Nom.</i>	kärpäin	kärpäiset
<i>Gen.</i>	kärpäisen	kärpäisiin
<i>Akk.</i>	kärpäisen	kärpäiset
<i>Part.</i>	kärpäistä	kärpäisiä
<i>Ill.</i>	kärpäisee	kärpäisii
<i>In.</i>	kärpäisees	kärpäisiis
<i>El.</i>	kärpäisest	kärpäisist
<i>All.</i>	kärpäiselle	kärpäisille
<i>Ad.</i>	kärpäiseel	kärpäisill
<i>Abl.</i>	kärpäiselt	kärpäisilt
<i>Tr.</i>	kärpäiseks	kärpäisiks
<i>Ess.</i>	kärpäisennä	kärpäisinnä
<i>Ins.</i>	(kärpäisent)	(kärpäisint)

Tästä tablitsast möö näämmä jot sanan pohja kaiiis yksikkön painutossihois ono *kärpäise* (partitivas *kärpäis-*). Painutossiha ono tekahunt sanan pohjast plys painutossiha loppu.

(*kärpäise-n, kärpäise-e, kärpäise-st, kärpäise-ks, j. n. e.*)

Monikoos kera möö voimma löytää sanan pohjan. Seel se ono *kärpäisi-*, vaa nominativas ja akkusativas ono *kärpäise-*.

Kärpäisi — formaas loppu *i* ono monikon tuntomerkki, kumpu liittyi sananpohjaa ja on kaiiis padezois näyttämäs monilukkua, monikkoa.

Tätä *i-tä* möö emmä nää vaa kahes painutossihas: *n o m i n a t i v a s* ja *p a r t i t i v a s*. Mut näis painutossihois vet monikon tuntomerkki onokii toin, ono *t*, ja senperäst näis sihois oleviin sannoin pohja ei muutu, ei saa lisäks *i-tä*, kuumman näämmä kaiiis toisiis monikon padezois.

A painutossihoihin loput ollaa samat yksikköis i monikoos. Samal viisii ku *kärpäin*, painuttaijaat kaik-in loppuiset sanat.

Nimisanaja:

Esim.: *nain, hepoin, kimalain, mehiläin, muurahain, lintuin, tytökkäin, mancikkain, mussikkain j. n. e.*

Laajasanoja: *puin, rautain, kuitain, kivviin, teräksiin, vaskiin, kartain, savviin, lautain, keltain, punain, rohoiin j. n. e.*

Cislasanoja: *ensimäin, toin.*

Nimensihallisia: *miltain, kumpain.*

§ 2. -s loppuisiin nimmiin painutos.

Nominoja, kumpiin lopus nominativas ono **-s**, ono mont eri laajaa ja neet painuttaijaat eri viisii. Esimerkiks otamma sanat: *patsas*, *petos*, ja *nooruus*. Kaik neet sanat loppuut s-äänee. Mut, jos otamma neet sanat genetivas, ni saamma format: *patsaan* (*patsahan*), *petoksen*, *nooruen*. Näämmä, jot sanan loput genetivas ollaa jo erilaajaiset.

Otamma ja painutamma sanan *patsas*.

	Yksikkö.	Monikko
<i>Nom.</i>	patsas	patsaat
<i>Gen.</i>	patsaan	patsain
<i>Akk.</i>	patsaan	patsaat
<i>Part.</i>	patsasta	patsaita
<i>Ill.</i>	patsaasse	patsaisse
<i>In.</i>	patsaas	patsais
<i>El.</i>	patsaast	patsaist
<i>All.</i>	patsaalle	patsaille
<i>Ad.</i>	patsaal	patsail
<i>Abl.</i>	patsaalt	patsailt
<i>Tr.</i>	patsaaks	patsaiks
<i>Ess.</i>	patsaanna	patsainna
<i>Eks.</i>	patsaant	patsaint

Sanan pohja tämän sanan yksikköformaas ono *pat-saa-*, krome nominativaa ja partitivaa, kummiis pohja ono *patsas*.

Monikoos sanan pohja ono *patsai-*, krome nominativaa ja akkusativaa.

Kaikiis painutossihois, kummiis sanan pohjaas ono pitkä vokala, *patsaa-*, tämä pitkä vokala pittää kirjutk-sees merkitä kahel bukvaal.

Monikoos taas pitkää vokalaa ei oo, sentää ku pitän vokalan otsaa ono tult monikon tuntomerkki i ja pitkä vokala ono laatihunt sil viisii diftongaks (*patsai-*).

Pitkä vokala sanan yksikköforman pohjan otsaas ono tekahunt vanhemmast sanaformast, kummaas tätä pitkää vokala ei olt.

Tämä forma ono veel i nytkii Soikkolan dialektaas.

Jos painutamma saman sanan *patsas* Soikkolan viisii, ni saamma mokoman tablitsan.

	Yksikkö.	Monikko.
<i>Nom.</i>	patsas	patsahat (patsaat)
<i>Gen.</i>	patsahan	patsahiin
<i>Akk.</i>	patsahan	patsahat
<i>Part.</i>	pasasta	patsahia
<i>Ill.</i>	patsahasse	patsahisse
<i>In.</i>	patsahaas	patsahiis
<i>El.</i>	patsahast	patsahist
<i>All.</i>	patsahalle	patsahille
<i>Ad.</i>	patsahaal	patsahiil
<i>Abl.</i>	patsahalt	patsahilt
<i>Tr.</i>	patsahaks	patsahiks
<i>Ess.</i>	patsahaan	patsahiin
<i>Eks.</i>	patsahant	patsahint.

Yksikön painutossihois *patsas* sanan pohja täs ono *patsaha-* (krome nominativaa ja partitivaa), monikoos sanan pohja ono *patsahi-* (krome nominativaa ja akkusativaa).

Näist *patsaha-* ja *patsahi-* formist tultii prostoimmat formaat, — kummat ollaa Laukaal—*patsaa-* ja *patsai-* sanan sisäisen **h**-n hävviimisen peräst.

Ku hävis **h** kahen **a**-n välist, ni neet joutuivat rinnatikoo ja niin tekahui pitkä vokala, kumpa näis formiis i ono Laukaan dialektaas ja kumpa pittää merkitä kahel bukvaal. Samal viisii tekahui monikon diftonga: ku **h**, **a**-n ja **i**-n välist hävis, ni tuli diftonga **ai**. Kirjakeelee, keelen normaks, pittää ottaa prostoimp forma ja prostoimp ono ylempään annettu Laukaan forma, kummaas ei oo **h**-ta kahen vokalan välis.

Tämä **h** kahen vokalan välis i Soikkolaas ei oo joka painutossihäs. Esimerkiks, jos otamma monikon nominativan, ni jo saotaa tihtimpää *patsaat*, eikä *patsahat*.

Tähä painutostiippaa kuuluut sanat, kumpiin lopus, ono **s** ja kummat ollaa predmettoin muist sanaformist veittämätömiä nimmiä.

Esim.: *patsas, kerves, tanvas, seiväs, taivas, nagris, kangas.*

Tähä painutossihhaa, padezaa, veel kuuluut laajasanaat, adjektivat, kummiil ollaa lopus — **käs** tali **kas**, tali **-as**.

Esim.: *leiväkäs, rahakas, kalakas, liivakas, savekas, kivekäs, haarikas, iäkäs ahas, kitsas.*

-kas, -käs loppuisiin sannoin painutoksees pittää muistaa vahvan ja slaaboin steppenin vaihtimista.

Otamma esimerkiks, sanan *kalakas* ja painutamma tämän sanan:

	Yksikkö.	Monikko.
<i>Nom.</i>	kalakas	kalakkaat
<i>Gen.</i>	kalakkaan	kalakkain
<i>Akk.</i>	kalakkaan	kalakkaat
<i>Part.</i>	kalakasta	kalakkaita
<i>Ill.</i>	kalakkaasse	kalakkaisse
<i>In.</i>	kalakkaas	kalakkais
<i>El.</i>	kalakkaast	kalakkaist
<i>All.</i>	kalakkaalle	kalakkaille
<i>Ad.</i>	kalakkaal	kalakkail
<i>Abl.</i>	kalakkaalt	kalakkailt
<i>Tr.</i>	kalakkaaks	kalakkaiks
<i>Ess.</i>	kalakkaanna	kalakkainna
<i>Eks.</i>	kalakkaant	kalakkaint.

Yksiköös sanan pohja ono *kalakkaa-*, monikoos se ono *kalakkai-* (krome jo tiijettyjä painutossihoja). Möö näämmä, jot yhen **k**-n sialle, kumpa ono nominativa formaas (*kalakas*), painutossihoiin pohjaa tulloo geminata **kk** (*kalakkaaan*). Jos muissamma steppenivaihtimisen praaviloita, ni tiijemmä, jot vahva steppeni (**kk**) ono ain silloin, kons sloga ono auki, slaaboi steppeni (**k**) silloin, kons sloga ono kiin.

Formaas *kalakas* meil ono slaaboi steppeni, sentää ku viimäin sloga—**kas** ono salvattu ja praavilan mukkaa siin i ono yks **k**.

Minen peräst siis toisiis painutossihois ono ja pittää olla geminata **kk**, jos i seel slogat ollaa kaik kiin, niku esimerkiks, vaik genetivas *ka + lak + kaan*.

Tämän kysymvksen toimittaa Soikkolan forma. Soikkolaas, niku tiijemmä, laajasanat *kalakas*, *tiivakas*, *iäkäs* j. n. e.,—kaik **-kas** ja **käs**-loppuiset—painuttaijaat toiseel viisii.

Otamma saman sanan *kalakas*.

	Yksikkö.	Monikko.
<i>Nom.</i>	kalakas	kalakkahat
<i>Gen.</i>	kalakkahan	kalakkahhiin
<i>Akk.</i>	kalakkahan	kalakkahat
<i>Part.</i>	kalakasta	kalakkahhia
<i>Illat.</i>	kalakkahasse	kalakkahisse

<i>In.</i>	kalakkahas	kalakkahis
<i>El.</i>	kalakkahast	kalakkahist
<i>All.</i>	kalakkahalle	kalakkahille
<i>Ad.</i>	kalakkahal	kalakkahil
<i>Abl.</i>	kalakkahalt	kalakkahilt
<i>Tr.</i>	kalakkahaks	kalakkahiks
<i>Ess.</i>	kalakkahhaan	kalakkahhiin
<i>Eks.</i>	kalakkahant	kalakkahint

Yksikköforman pohja on täs *kalakkaha-*, monikkoforman pohja on *kalakkahi-*, (niku formiis *patsaha-* ja *patsahi-*). Täs formaas geminata **kk**, siis vahva steppeni, on sentää, ku sloga **ka**, kumman ees on vaihtimisen allain konsonantta **k**, on auki (*ka-lak-ka-han*).

Sama on i toisiis painutossihois, kummiis pohja on *kalakkaha* tali *kalakkahi-*.

Sloga on auki, sentää on vahva steppeni **kk**, (*ka-lak-ka-han*), ku sloga on kiin (*ka-la-kas*), ni on yks **k**, on slaaboi steppeni.

n-n hävviimiin vokaloin välist, yhisti kaks sloggaa yhtee ja toin näist slogist oli kiin (*ka-lak-ka-(h)an*). Mut vaik sloga i on salvattu, aintakkii geminata ei vaihtiist yhtee konsonanttaa, ja sil viisii möö saimma forman *kalakkaan*, kus on kahel bukvaal merkittävä geminata.

Otamma toisen tiipan **s**-loppuisia sanoja. Jos *patsas* genetivas antaa *patsaan* (*patsahan*), ni *petos* antaa forman *petoksen*.

Painutamma tämän sanan.

	Yksikkö.	Monikko.
<i>Nom.</i>	petos	petokset
<i>Gen.</i>	petoksen	petoksiin
<i>Akk.</i>	petoksen	petokset
<i>Part.</i>	petosta	petoksia
<i>Illat.</i>	petoksee	petoksi
<i>In.</i>	petoksees	petoksiis
<i>El.</i>	petoksest	petoksist
<i>All.</i>	petokselle	petoksille
<i>Ad.</i>	petokseel	petoksiil
<i>Abl.</i>	petokselt	petoksilt
<i>Tr.</i>	petokseks	petoksiks
<i>Ess.</i>	petoksenna	petoksinna
<i>Eks.</i>	petoksent	petoksint

Täs painutoksees yksikköformaas pohja ono *petokse*-ja senen mukkaa i monikkoformaas pohja ono *petoksi*-. Vaa yksikön nominativas ja partitivas ono toin pohja (*petos*-).

Sannoin pohjaa toisiis painutossihois tulloo uus ääni **k** (*petokse*), kumpaa nominativas ei oo.

Senen peräst *petos*-tiippaiset sanat laatiit oman painutoksen, kumman mukkaa painuttaijaat **s**-loppuiset sanat, kummat ollaa laatihusset, ollaa veitettyjä toisist grammatisist formist, tekosanoist, ja kummat ollaa nimisannoja.

Esim.: *pettää* — *petos*
petellä — *pettelös*
kyntää — *kynnös*
toimittaa — *toimitos*
parentaa — *parennos*
harottaa — *harotus*
syventää — *syvennös* j. n. e.

Tähä tiippaa kuuluut veel monikkaat sanat, kummat evät oo veitetty tekosanoist, niku *varis*, *jänis*, *ilves* j. n. e., mut näitä mokomia sanoja ei oo paljo.

Otamma nyt kolmannen tiipan **s**-loppuisia sanoja. Ylempäisen tiipan sanat, niku näimmä, ollaa veitettyjä tekosanoist, krome monikkaita iskljucenjoja. Mut sanoja voip veittää i toisist formist. Nimisannoja voip veittää i laajasanoist, niku laajasannoja nimisanoist. Näil laajasannoist veitetyil sanoil ono oma merkitös, niil ono oma semantikka. Jos, esimerkiks, otamma sanan *vanha*, kumpa ono laajasana, ni näämmä, jot siint voip veittää nimisanan *vanhus*. Jos *vanha* näyttää mitä ikkee omintusta, mitä ikkee kacestvaa, kumpa ono läkkäämisen alaiseel predmetaal, ni veitetyyl sanal *vanhus* ono jo toin merkitös. Se ei oo laajasana, ei oo se i prostoin predmetan nimi, a se ono abstraktisen predmetan, assian nimi. Mokompaa predmettaa, ku *vanhus*, möö emmä voi tiivistää meijen tuntoorganoil, möö emmä voi sitä mitata, a meijen tiitoo, meelee ono abstraktisian, tuumaamisen, avul tult predstavlenja ja mokompiin predstavlenjoin nimet ollaa kera nimisannoja. Laajasanoist veitetyt nimisanat i ollaa mokompiin abstraktissiin assioin nimmiä, ja näil sanoil ollaa omat tuntomerkit, ja neet sanat ommaa viisii painuttaijaat.

Otamma monikkaita näist sanoist niijen sannoin kera, kummist hoo ollaa veitetyt.

vanha — *vanhus*, *tuttava* — *tuttahus*, *noori* — *noorus*,
pitkä — *pittuus*, *korkia* — *korkehus*, *lyhyt* — *lyhhyys*, *vah-
 va* — *vahvus*, *oikia* — *oikehus*, *kuiva* — *kuivus*, *leuvia* — *le-
 vehys*, *syvä* — *syvyys*, *jurna* — *jurmus* j. n. e.

Möö näämmä, jot näijen sannoin lopus ollaa *-us* tali
ys, tali *-uus* ja *-yys*.

Painutamma sanan *oikehus*.

	Yksikkö.	Monikko.
<i>Nom.</i>	oikehus	oikehuet
<i>Gen.</i>	oikehuen	oikehuksiin
<i>Akk.</i>	oikehuen	oikehuet
<i>Part.</i>	oikehutta	oikehuksia
<i>Ill.</i>	oikehuee	oikehuksii
<i>In.</i>	oikehues	oikehuksis
<i>El.</i>	oikehuest	oikehuksist
<i>All.</i>	oikehuelle	oikehuksille
<i>Ad.</i>	oikehuel	oikehuksil
<i>Abl.</i>	oikehuelt	oikehuksilt
<i>Tr.</i>	oikehueks	oikehuksiks
<i>Ess.</i>	oikehuenna	oikehuksinna
<i>Eks.</i>	oikehuent	oikehuksint.

Yksikön painutossihois sanan pohja ono *oikehue-*, krome nominativaa ja partitivaa. Monikon painutossihois taas ono jo toin pohja — samanlaajain ku *petos*-tiippaisiin sannoin pohja — *oikehuksi-*, krome nominativaa ja akkusativaa. Sil viisit näil sanoil yksiköös ono yks painutos, a monikoos ono toin painutos.

Mut tihtii näil sanoil ensikää ei oo monikkoa. Jos otamma sanan *vanhus*, *noorus*, *lapsus*, *köyhys* j. n. e., kummat kaik ollaa abstraktissiin assioin nimmiä, ni näämmä, jot näil sanoil monikkoa ei oo, sentää ku emmä voi sanna *vanhuet*, *noorueta*, *köyhyet*.

Näijen oikehustiippatsiin sannoin viimäisees slogas voip olla i pitkä vokala. Kaksslogaisiis sanois niku *vanhus*, *köyhys*, *noorus*, *kuivus* ennen loppua *s-* ono poolipitkä vokala, kumpaa möö kirjutoksees emmä merkitse kahel bukvaal. Tämä poolipittuus rippuu sanan ensimmäisest slogast.

Jos sanan ensimmäin sloga ono rankka, jos se loppuu konsonanttaa, tali ono siin pitkä vokala tali diftonga, ni sanan viimäin, toin sloga onno kera poolipitkä tali pitkä. Täl

viisii ono assia kaiiis annetuis sanois — *vanhus, noorus, köyhys* j. n. e.

Mut poolipittuutta möö kirjutoksees, niku jo oli saottu, täs emmä merkitse.

Mut jos kaksslogaisen oikehustiippaisen sanan sises ono geminatta, niku sanois *pittuus, syvvyys, hyvvyys*, ni silloin toisen slogan vokalan pittuus tulloo niin suureks, jot se pittää jo i kirjutoksees merkitä.

Koltslogaisiis sanois (*oikehus, levehys, korkehus* j. n. e.) ain ono lyhyt u tali y kolmannees slogas.

Sil viisii kaksslogaisiis *oikehus*-tiippaisiis sanois, jos sanan sises ono geminatta, toisee slogгаа pittää kirjuttaa kaks vokalaa (**uu** tali **yy**) s*yvvyys, pittuus*), jos geminattaa ei oo, ni pittää kirjuttaa yks **u** tali **y** (jurmus, vanhus j. n. e.).

§ 3. a-loppuisiin nimmiin painutus.

a-loppuisiil sanoil ono kaks painutosta. Esimerkiks, jos otamma kaks a-loppuista sanna *kana* ja *koira*, ni monikon genetivas näist sanoist saamma format *kannoin* ja *koiriin*. Sil viisii loput, sannoin toiset slogat, monikon genetivas ollaa erilaajaiset. Katsomma enstää ensimäisen sanan *kana*:

	Yksikkö.	Monikko.
<i>Nom.</i>	kana	kanat
<i>Gen.</i>	kanan	kannoin
<i>Akk.</i>	kanan	kanat
<i>Part.</i>	kannaa	kannoja
<i>Ill.</i>	kannaa	kannoi
<i>In.</i>	kanas	kanois
<i>El.</i>	kanast	kanoist
<i>All.</i>	kanalle	kanoille
<i>Ad.</i>	kanal	kanoil
<i>Abl.</i>	kanalt	kanoilt
<i>Tr.</i>	kanaks	kanoiks
<i>Ess.</i>	kananna	kanoinna
<i>Eks.</i>	kanant	kanoint

Yksiköös sanan pohja ono *kana-*, monikoos ono *kanoi-*.

Täs sanas, niku näämmä kaiiis painutossihois ono yks pohja. Nominativas niku i akkusativasi ono sama pohja ku toisiis painutossihois. Mut pohjan loppuääni a monikoos, ku siihen liittyy veel monikon tuntomerkki i, muuttuu o-ks ja niin saamma diftongan oi (*kannoin*).

Täl viisii painuttaijaat. (saavat monikon pohjaa a-n sihalle oi):

a) a-loppuiset kakslogaiset sanat, kummiis ensimmäises slogas ono a, i, e.

Esim. *adra, kagra, saahka, haara, paikka, liiva, sika, tikka, kirja, leuka, neegla, seegla, velka.*

b) Monislogaiset a-loppuiset sanat.

Esim: *lusikka, harakka, kattila, kolhoza, sovhoza, traktora, hallia, sorria.*

Otamma nyt painutettavaks sanan *koira*, kumpa kera loppuu a-äänee, mut ei jovvu kuhunkaa ylempään annettuu gruppaa, sentää ku siin ensimmäisees slogas ono o.

	Yksikkö.	Monikko.
<i>Nom.</i>	koira	koirat
<i>Gen.</i>	koiran	koiriin
<i>Akk.</i>	koiran	koirat
<i>Part.</i>	koiraa	koiria
<i>Ill.</i>	koiraa	koirii
<i>In.</i>	koiraas	koiriis
<i>El.</i>	koirast	koirist
<i>All.</i>	koiralle	koirille
<i>Ad.</i>	koiraal	koiriil
<i>Abl.</i>	koiralt	koirilt
<i>Tr.</i>	koiraks	koiriks
<i>Ess.</i>	koiranna	koirinna
<i>Eks.</i>	koirant	koirint.

Täl sanal kera ono vaa yks pohja kaikiis yksikön painutossihois.

Yksiköös pohja ono *koira-*, monikoos se ono *koiri-* (a hävis pois, ku pohjan loppuu liittyi monikon tuntomerkkii i). Tähä painutusgruppaa, tali tiippaa, kuuluut -a ja -ä loppuiset sanat:

a) kakslogaiset, kummiis ensimmäisees slogas ono o, u.

Esim.: *kuva, kova, koira, kuiva, oksa, orla, kura, tuura.*

b) Kaik ä-loppuiset sanat, (kummiis sil viisii vokala harmonian praavilanm mukkaa voip ensimmäisiis slogis olla vaa ä, ö, y, i, e).

Esim.: *kerä, päivä, kämärä, petäjä, härkä, selkä, kylä, metsä j. n. e.*

§ 4. o- u- y-loppuisiin nimmiin painutus.

o-, u-, y-loppuiset sanat painuttaijaat eri viisii, niil kera ono oma painutus. Yksiköös tämä painutus ono prostoimp, mut monikoos, kus Soikkolan ja Laukaan painutoksen välii ono jo ero, se ono vähä slooznoimp.

Otamma enstää prostoimman painutoksen. Painutamma sanan *koivu*:

	Yksikkö.	Monikkol.	Monikko II.
<i>Nom.</i>	koivu	koivut	koivut
<i>Gen.</i>	koivun	koivuin	koivuloin
<i>Akk.</i>	koivun	koivut	koivut
<i>Part.</i>	koivua	koivuja	koivuloja
<i>Ill.</i>	koivuu	koivuihe	koivuloihe
<i>In.</i>	koivuus	koivuis	koivulois
<i>El.</i>	koivust	koivuist	koivuloist
<i>All.</i>	koivulle	koivuille	koivuloille
<i>Ad.</i>	koivuul	koivuil	koivuloil
<i>Abl.</i>	koivult	koivuilt	koivuloilt
<i>Tr.</i>	koivuks	koivuiks	koivuloiks
<i>Ess.</i>	koivunna	koivuinna	koivuloinna
<i>Eks.</i>	koivunt	koivuint	koivuloint.

Monikko I puuttuu Laukaal (krome illativan formaa *koivuihe*, kumpaa Laukaal vastajaa *koivuiss*, **monikko II** ono taas Soikkolan forma.

Yksiköös sanan pohjanna ono *koivu*-, ja, niku näämmä, täs painutoksees ono kaikiis sihois yks pohja.

Monikkoformiis taas ono kaks pohjaa.

Monikoos I pohjanna ono *koivui*-, monikoos II pohjanna ono *koivuloi*-.

Sil viisii monikon II pohjas ono erilaajain monikon tuntomerkki *-loi*-, kumpaa Laukaan pooleel ei oo.

Kirjakeelen normaks piti ottaa neet molommat anetut monikkoformat. Näist formist prostoimp ono Laukaan forma. Jos Soikkolan formast esimerkiks, möö jätämmä pois **-lo-** (i-n jätämmä, niku monikon tuntomerkin), ni möö i saamma Laukaan forman. Mut Soikktoas tämä **-lo-** sanan osa ono niin vahvast kaikiis tämän tiippaisiis sanois (**o- u- y-**loppuisiis), jot sitä kirjakeelest pois ei voi jättää, a pit-tää kirjutoksee se lakata paikallee. Laukaal tämä **-lo-** sanan osa ono taas niin veeras ja arvaamatoin, jot tehä tämä **-lo-**

lorman kirjutos praavilaks kera ei saa. Sentää kirjakeelen pittää pittiissä näitä kumpaakii paralleliformaa.

Ylempään annetun painutoksen mukkaa painuttaijaat, niku oli saottu, kaik sanat, kumpiin lopus ono **o, u, y, e s i m:** *tulo, palo, halko, mekko, lekko, lintu, kiuru, laulu, turu, karhu, syksy, tykky, mytty* j. n. e.

Soikkolaas ono gruppaa sannoja, kumpiin lopus, **o-n** peräst ono **i**.

E s i m.: *kukkoi, Ivoi, repoi, Odoi, Pedoi* j. n. e.

Tämä **i** puuttuu vaa yksikön painutossihois, monikko-
lormiis sitä ei oo, krome nominativaa ja akkusativaa (*kuk-
koja, kukkoloihe, kukkoloin* j. n. e.).

Tämä *kukkoi, repoi* forma ono Soikkolan dialektan van-
ha forma, kumpa jo alkaa keelest paikoitte hävitä pois ja
kumpa enemmän pittiijää vanhemman väen keelees. Ei
Soikkolaaska kaikiis tämän tiippaisiis sanois oo tätä **i-tä**
lopus. Esim. sanat *mato, pero, koivu* j. n. e. ollaa ilman **i-tä**.
Mut erinimis, inhimissiin nimis tämä **-i** puuttuu tihimpää
(*Ivoi, Pedoi, Mikoi, Paavoi, Odoi, Maattoi* j. n. e.).

Kirjakeelen normaani neet annetut format evät voi olla,
ku kerta **i** Soikkolaas **-i** ei kaikiis samantiippaisiis sanois
puutu, a Laukaal tätä **i-tä** ei oo. Mut erinimis sen voip
kirjuttaa, jos kerta nimet ain kirjutettaa sil viisiil kuin neet
i saotaa.

§ 5. i-loppuisiin nimmiin painutus.

i-loppuisiin sannoin painutus Laukaal **i** Soikkolaas kera
ono erilaajain. Mut kaik **i**-loppuiset sanat **i** samas dialek-
laas evät painu yhel viisiil. Sentää möö katsomma enstää
erilaajaisen painutoksen viimeeks mainitut tapahokset.

Jos möö otamma sanan *lehti* ja *vahti* ja painutamme
neet Soikkolan viisiil, ni saamma tablitsan:

	Yksikkö.		Monikko.	
<i>Nom.</i>	lehti	vahti	lehet	vahit
<i>Gen.</i>	lehen	vahin	lehtilöin	vahtiloin
<i>Akk.</i>	lehen	vahin	lehet	vahit
<i>Part.</i>	lehteä	vahtia	lehtilöjä	vahtiloja
<i>Ill.</i>	lehtee	vahtii	lehtilöihe	vahtiloihe
<i>In.</i>	lehes	vahis	lehtilöis	vahtilois
<i>El.</i>	lehest	vahist	lehtilöist	vahtiloist

<i>All.</i>	lehelle	vahille	lehtilöille	vahtiloille
<i>Ad.</i>	lehel	vahil	lehtilöil	vahtiloil
<i>Abl.</i>	lehelt	vahilt	lehtilöilt	vahtiloilt
<i>Tr.</i>	leheks	vahiks	lehtilöiks	vahtiloiks
<i>Ess.</i>	lehtennä	vahtinna	lehtilöinnä	vahtiloinna
<i>Eks.</i>	lehtent	vahtint	lehtilöint	vahtiloint.

Monikoos, niku näämmä, ono samanlaajain painutos, pohjanna ono forma *lehtilö-vahtilo-*. Mut yksiköös näil sanoil ollaa jo eri pohjat.

Sanal *lehti* pohjanna ono *lehte-* (vahva st.), *lehe-* (sl. st.), sanal *vahti* taas pohjanna ono *vahti-* (vahv. st.), *vahi-* (sl. st.). Näijen sannaoin pohjat ollaa erilaaajaiset, vaik nominativas molempiin sannaoin lopus ono i.

Yhen sanan pohjan lopus ono e, (*lehte, lehe*), toisen sanan pohjan lopus ono i (*vahti-, vahi-*).

Mittää formaalista tuntomerkkiä, minen mukkaa vois tiittää mil viisii yksiköös painuttajaa i-loppuin sana, näil sanoil ei oo, niku se näkkyö jo i annetuist esimerkkilöist. Mut istorian annettuun mukkaa voip sanna, jot vanhemmiis sanois, kummat keeles oltii ennen määrättyä aikaepohaa, kummat ollaa varraisemman stadian sanoja, niku *kivi, kurki, hanhi, tuli, veitsi hiili, vesi, sukki, jälki, hirvi, lohi, kurki, hanhi, keeli, huuli, poski, sormi, tuuli, saari, länsi, tyyni* j. n. e.—pohjan lopus ono -e (*kiven, käen, tulen* j. n. e.).

Niis sanois taas, kummat tultii tali laatihuit keeles mööhempännä aikanna, ja kummat kuvattaa mööhäisemmän ajan tehnikkaa ja sotsialjnoita olloa niku *ruuti, risti, pappi, mašti, seili, speili, trenki, talli, klasi, paperi* j. n. e.—pohjan ot-saas ono -i (*ruuin, rissin, seilin, trengin, klasin* j. n. e.) Tämä ono yhteisennä praavilanna, mut täst ono i iskljucenjoja, kummiil praktikaas ei oo merkitöstä.

Täs möö oomma katsoneet Soikkolan painutoksen, kum-pa kera ono kirjakeelen normanna. Laukaan pooleel ollaa täs painutoksees samat javlenjat, i-loppuiset sanat kera seel painuttajaat samal viisii—vaa se ero ono, jot Laukaal monikkoformaas ei oo sananossaa -lo-, lö niku i- o- u- y-loppuisiis sanois.

Ono gruppaa i-loppuisia sanoja kumpliis painutos vähä erittäijää toisist i-loppuisist sanoist. Näitä sannaonoja ollaa -si loppuiset sanat—*käsi, susi, vesi, sysi, mesi, orsi, parsi, varsi, hersi* (*ors, pars, vars, hers*) j. n. e.

Katsomma näijen painutostablitsan:

	Yksikkö.		Monikko.	
<i>Nom.</i>	vesi	orsi	veet	orret
<i>Gen.</i>	veen	orren	vessiin	orsiin
<i>Akk.</i>	veen	orren	veet	orret
<i>Part.</i>	vettä	ortta	vessää	orsia
<i>Ill.</i>	vettee	orttee	vessii	orsii
<i>In.</i>	vees	orrees	vees	orsis
<i>El.</i>	veest	orrest	vesist	orsist
<i>All.</i>	veelle	orrelle	vesille	orsille
<i>Ad.</i>	veel	orreel	vesil	orsiil
<i>Abl.</i>	veelt	orrelt	vesilt	orsilt
<i>Tr.</i>	veeks	orreks	vesiks	orsiks
<i>Ess.</i>	vetteennä	ortenna	vessiinnä	orsinna
<i>Eks.</i>	(vettent	ortent)	(vessint	orsint.)

Aäntä **s**-aa, kumpa ono nominativan lopun ees, (*vesi*, *käsi*, *kuusi*) möö tämän painutoksen padezoist emmä lövvä. Toisiis painutossihois nominativan **s**-aa vastajaa **t** (*ortta*, *vettä*, *vetteennä*).

Mut monikoos taas ono sanan pohjaas **s** (vees-vessiis, vesil-vessiil j. n. e.).

Näis molompiis tapaluksiis (*vesi* ja *orsi*) ono steepeni-vaihto sanan pohjaas.

Formiis *kässiis*, *vessiil* geminatta tekahuu sentää, ku jälkislogas ono pitkä vokala. Tämä forma puuttuu Laukaal.

§ 6. e-loppuisiin sannoin painutos.

e-loppuisiil sanoil kera ono eri painutos Laukaal ja Soikkolaas. Mut täs normaks kirjakeelee ono otettu prostoimp forma, kumpa puuttuu Laukaal. Katsomma e-loppuisiin sannoin painutosta.

	Yksikkö.	Monikko.
<i>Nom.</i>	lähe	lähteet
<i>Gen.</i>	lähteen	lähtein
<i>Akk.</i>	lähteen	lähteet
<i>Part.</i>	lähettä	lähteitä
<i>Ill.</i>	lähteesse	lähteisse
<i>In.</i>	lähtees	lähteis
<i>El.</i>	lähteest	lähteist
<i>All.</i>	lähteelle	lähteille

<i>Ad.</i>	lähteel	lähteil
<i>Abl.</i>	lähteelt	lähteilt
<i>Tr.</i>	lähteeks	lähteiks
<i>Ess.</i>	lähteennä	lähteinnä
<i>Eks.</i>	lähteent	lähteint.

Täs painutoksees yksiköös ono kaks pohjaa: *lähe* — nominativas ja partitivas ja *lähtee* — muis painutossihois. Monikon pohja ono *lähtei* —.

Sana lähe ono steppenivaihtimisen allain, siin **ht** vaihtijaa **h-n** kera, tai toiseel viisii, siin t hävijää.

Jos muissamma steppenivaihtimisen praavilan, ni tiijemmä, jot vahva steppeni ono silloin, kons ono avattu sloga ja slaaboi steppeni silloin, kons sloga ono kiin (*lehti* — *lehen*).

Mut jos katsomma nyt meijen painutosta, ni näämma, jot assia meil ono niku toiseel viisii. Täs meil slaaboi steppeni (*lähe*) ono avatun slogan ees, ja jos etsimmä vahvan steppenin, ni lövvämmä sen salvatun slogan eest, niku kai kiis yksikön painutossihois (*läh-teen, läh-tees-se, läh-teest* j. n. e.).

Tämän javlenjan toimittaa Soikkolan ja Oredezan dialektan format. Vanhaas keelees neet sanat, kummat nyt loppuut **e** äänee, evät siihe loppuneet, vaa niijen lopus oli **h**.

Soikkolaas tätä **h-ta** ennää ei oo, mut Oredazal i nytkii läätää **h-n** kera: *veneh, taeh, läheh, pereh, lyheh* j. n. e. Sil viisii ennen viimäin sloga sanois *lähe, tae, mae* j. n. e. oli salvattu ja senen peräst, siin oli slaabooi steppeni, kumpu ono hoitunt siin nytkii, vaik sanan viimäin ääni **-h** i ono hävint ja sloga ono jäänt sil viisii avatuks.

Nyt jos katsomma, mil viisii neet **e**-loppuiset sanat painuttaijaat Soikkolaas ja Oredezas, ni saamma tiitää, minen peräst toisiis painutossihois ono vahva steppeni salvatun slogan ees (*lähteen*). Oredezal, niku jo ono saottu **h** ono hoitunt näijen sannoin lopus ja tämä **h** ääni joutui silviisii i painutosformii, ono hoitunt i painutossihois.

Soikkolaas **h** ono hävint nominativas, kus hää oli sanan viimäin ääni, mut **h** hoitui toisiis painutossihois, kus hää joutui sanan sisse. Sil viisii Oredezan ja Soikkolan painutos ono laatihunt samanlaajaiseks. Katsomma tätä painutosta.

	Yksikkö.	Monikko.
<i>Nom.</i>	lähe(h)	lähte(he) et
<i>Gen.</i>	lähtehen	lähtehiin

<i>Akk.</i>	lähtehen	lähte(h)et
<i>Part.</i>	lähettä	lähtehtiä
<i>III.</i>	lähteheesse	lähteheisse
<i>In.</i>	lähtehees	lähtehiis
<i>El.</i>	lähtehest	lähtehist
<i>All.</i>	lätehelle	lätehillle
<i>Ad.</i>	läteheel	lätehiil
<i>Abl.</i>	lätehelst	lätehiilt
<i>Tr.</i>	läteheks	läteheiks
<i>Ess.</i>	lätehennä	läteheinnä
<i>Eks.</i>	lätehent	lätehint

Täs yksiköös ono kaks pohjaa: *lähe*-ja *lähtehe*-, monikoos ono *lätehi*-. Pohjaas, niku näämmä, ono vahva steeppeni avatun slogan ees (*lähte-hen*). Sil viisii näis formiis kulk ono praavilan mukkaa: *lä-he (h)* — sloga salvattu, slaabooi steeppeni, *lähte-hen* — sloga avattu, vahva steeppeni.

Mut ku nominativan lopust **h** hävis, ni sloga tuli avatuks. Ja ku **h** kahen vokalan välist sanan sisest hävis (*lähte(h)(en)*), niku Laukaal, ni sloga tuli salvatuks, sentää ku kaks **e**-tä, kummat ennen kuuluut eri sloggii, laatiit pitän vokalan **ee**-n ja viimäisen salvatun slogan loppu tuli uuvven laatihunneen slogan lopuks. (*lähte-en*). Tämä muuttumiin näyttää kera, minen peräst kaikkiis yksikön painutossihois (krome nominativaa ja partitivaa) ono pitkä **ee**. Se ono tekahunt kahest **e**-st, kumpiin välist hävis konsonantta **h** ja tämä pitkä **ee ain merkitää kahel bukvaal**.

Monikoos tätä pitkää **ee**-tä ei oo, sentää ku siihe yhen **e**-n sialle ono tult monikon tuntomerkki **i** ja silviisii ono tekahunt diftonga **ei**, kons hävis niijen välist **h**.

Kirjakeelen normaks ono otettu prostoimp forma, kummaas ei oo **h**-ääntä, samal viisii ku ennempää katsotuus **s**-loppuusiin sannoin painutoksees normaks kera ono otettu forma, kummaas **h**-ta ei oo. (*patsas — patsaan, patsaas* j. n. e.)

Tähä painutoksees kuuluut sanat, kummat loppuut **e**-äänee, niku *lyhe, lähe, pere, vene, tae, mae, kuoe, rae, küire, sae*, j. n. e.

§ 7. -t loppuusiin nimmiin painutus.

-t loppuusiil sanoil ono oma painutus. Neet sanat näyttää peentä predmettaa, se ono peenehnyksen tuntomerkki, mut nykykeeles tihii tätä **t** ennää ei lueta peenen-

nysmerkiks. Aintakii Solkkolan vanhaas keelees voip löytää forma, niku *meryt*, *kiöyt j. n. e.*

Samän formaisia ollaa sanat *lyhyt*, *päivyt*, *kätyt j. n. e.*
Näil sanoil ono mokoma painutos.

	Yksikkö.	Monikko.
<i>Nom.</i>	päivy	päivyet
<i>Gen.</i>	päivyen	päivyein
<i>Akk.</i>	pävyen	päivyet
<i>Part.</i>	päivyttä	päivyeitä
<i>Ill.</i>	päivyesse	päivyeisse
<i>In.</i>	päivyees	päivyeis
<i>El.</i>	päivyeest	päivyeist
<i>All.</i>	päivyelle	päivyeille
<i>Ad.</i>	päivyeel	päivyeil
<i>Abl.</i>	päivyelt	päivyeilt
<i>Tr.</i>	päivyeeks	päivyeiks
<i>Ess.</i>	päivyennä	päivyeinnä
<i>Eks.</i>	päivyeent	päivyeint

Yksiköös täl sanal ono kaks pohjaa, *päivyt-* ja *päivye-*.
Monikon pohja tekahuu yksikön pohjast ja monikon tunto-merkist — *päivye-i*.

§ 14. Yksslogaisiin nimmiin painutos.

Yksslogaisiil sannoil kera ono oma painutos. Se ono kaikkiis prostoimp painutos, sentää ku yksslogaiset sanat loppuut vokalaa ja niil ono vaa yks pohja, vokalapohja.

	Yksikkö.	Monikko.
<i>Nom.</i>	maa	maat
<i>Gen.</i>	maan	maijen
<i>Akk.</i>	maan	maat
<i>Part.</i>	maata	maita
<i>Ill.</i>	maaha	maihe
<i>In.</i>	maas	mais
<i>El.</i>	maast	maist
<i>All.</i>	maalle	maille
<i>Ad.</i>	maal	mail
<i>Abl.</i>	maalt	mailt
<i>Tr.</i>	maaks	maiks
<i>Ess.</i>	maanna (maan)	mainna (main)
<i>Eks.</i>	maant	maint

Täl viisii painuttaijaat sanat *maa*, *puu*, *öö*, *vöö*, *töö*, *suu*, *luu*, *soo*, *pii*, *tee j. n. e.*

V. PAINUTOSSIHHOIN GLAVNOIMMAT ERI MERKITÖKSET.

1. Nominativa.

Sanan nominativa forma ono predmetan nimi. Se ei näytä predmettoin välisiä otnošenjoja, sentää sil ei voi olla eikä oo miltaitkkaa määrättyä loppua. Sanat nominativas voljaa loppua eri vokaloil ja eri konsonantoil ja lopun mukkaa nominativaa ei ain voi tuntia.

Es im: *harmaa* (rinnoita toisii formii — *koormaa*, *varmaa* j. n. e.) *kerwes* — rinnoita formii — *etes*, *tules* j. n. e.)

Jos nominativa ei näytä predmettoin välisiä otnošenjoja, ni se ei voi olla i painutossihanna siin merkitöksees, mis ollaa toiset painutossihat. Mõõ tiijemmä, jot painutossihat sentää i ollaa painutossihoinna, jot neet näyttäät ei vaa predmettoja, ollaa ei vaa niijen nimijä, mut näyttäät i niitä parvees toin toiseen kera, näyttäät predmettoin välisiä otnošenjoja. Sentää nominativa toisiin painutossihhoiin rääyys i onokii eriksee, sil ono oma merkitös, se ono vaa predmetan nimi.

Niku oli saottu, nominativa ei oo mittää määrättyä loppua, mut monikoos sil ono lopus tuntomerkki- **t**. Tämä tuntomerkki ei liity yksikköformaa, vaik, ku katsomma monikkaita sannaaja, silt näyttä niku, esim: *kana-kanat*, *koira-koirat*. Monikkoforma tekahuu yksikön pohjast, kumman kerkiämmäst saamma genetivast, mut vaa genetivan lopun **n** sihalle tulloo monikon tuntomerkki **t**.

Es im. Nom. yks. Gen. yks. Nom. mon.

kultain	— kultaisen	— kultaiset
rautain	— rautaisen	— rautaiset
petos	— petoksen	— petokset
jätös	— jätöksen	— jätökset
syvvyys	— syvvyen	— syvvyet
patsas	— patsaan	— patsaat
kalakas	— kalakkaan	— kalakkaat j. n. e.

2. Genetiva.

Genetiva vastajaa kysymyksee **kenen oma? Minen oma?**, mut sil ono monta eri merkitöstä.

1) Genetiva näyttä liitsaa tali assiaa, javlenjaa, kelle mikä ikkee kuuluu, kenen oma mikä ikkee ono. Es im.: *Tuuli vei pojan hatun. Tytön ätti mäni merelle. Puna-armian tykit hoitaat sotsialisticskota synty-*

mämaata. *Kolhozan pellot antoivat hyvän tulon. Kissan poika otti kiin hiiren.*

Näis esimerkkilöis genetiva näyttää, kelle tali mille kuuluu predmetta, kenen ono predmetta: *pojan hattu, tytön ätti, kolhozan pellot, Puna-armian tykit j. n. e.*

2) Genetiva näyttää predmettaa, assiaa, javlenjaa, kumpaa kuuluu ja kumman osa ono mainittava riista.

Esim.: *Tormiil taittui kuusen latva. Pluugan terä tapasi kivvee. Petäjän juuret ollaa syväl. Veli ono kolhozan pravlenjan clena. Aluksen laita oli tervattu. Kengän pohja kului. Pertin katto tehtii ravvast.*

Näis sanomuksiis genetiva näyttää predmettaa, kumpaa kuuluu, kumman osanna ono mainittu riista, niku esim.: *kuusen latva*. Latva ei oo eriksee kuusest, se kuuluu kuusee, ono kuusen osanna. Samal viisii i *pluugan terä, petäjän juuret, aluksen laita j. n. e.*

3). Genetiva näyttää paikkaa, mis predmetta, assia, javlenja ono.

Esim.: *Ustj-Luugan zavodaas sahataa lautoja. Leningradan portuus ono ain paljo laivoja. Siberin metsist saavvaa pušninaa. Uralan mäkilöist kaivetaa rautaa.*

Viistinän škouluu tootii patefona. Mäkkylän škouluu laahitaa radio.

4). Genetiva näyttää, kust, milt paikalt mitä ikkää predmetta, assia, javlenja ono, kus se ono tapahtunt.

Esim. *Frantsian revolutsia, Ispanian kansanfrontta, Ukrainan vehnä, Siberin voi, Murmannin treska, Karjalan metsä, Donbassan hiili, Bakun nefiti, Aldanin kulta, Laukaan lohi, Scikkolan hailit.*

Näis kaiikiis esimerkkilöis genetiva näyttää paikkaa, kust riissat ollaa saautettu, kus assiat ollaa tapahtuneet.

5). Genetiva näyttää minen ikkee predmetan, riissan, produktan tekijää tali aloittajaa.

Esim.: *Miä kysyin bibliotekast Tolstoin „Sottaa ja rauhaa“. Meijen lukuperttii tootii Leninan kirjat. Oppilaps osti Puškinan stihotvorenjakirjat. Kazantsevan tormoza kerkiäst piättää poojezdan. Maksiman pulemetta ono asunna mones armiaas. Stahanoan töömetodit voittaaat i kala-industrias. Joka kulttuurainmihisen pittää lukkia Stalinan kirjat.*

Näis sanomuksiis oleva genetiva ei näytä kelle kuuluu predmetta, a näyttää, ken predmetan teki, tali pani alkuu. *Leninan kirja* voip olla i miun, i kenen ikkee toisen, senttä ku miä tali ken ikkee toin sen ossimma, mut Lenin ono senen kirjan avtora, tekijä.

6) Genetiva näyttää liitsaa tali assiaa, kummast lähtöö mikä ikkee teko, kumpa mitä ikkee tekköö.

Esi m. *Puijen vuhina* tormiil kuuluu kyllää saa. *Tykin ammuksi sirkiääl ilmaal kuuluu että. Sisavan laulu* ono lusti ja käppiä. *Laivalt* kuului *orkestran soitto*. *Varraa hoomnikost alkoi motorin puputtammiin. Metsän leikkivo-puikaal oli kova kerveen loiskimin, sahhoiin suhina, puijen präkinä.*

Näis sanomuksiis genetiva näyttää predmettaa, subjektaa, kumpa mitä ikkee tekköö — *puut vuhisoot — puijen vuhine; tykki ampuu — tykin ammuksi; sisava laulaa — sisavan laulu; orkestra soittaa — orkestran soitto; kerves loiskaa — kerveen loiskimin* j. n. e.

7) Genetiva näyttää teon objektaa.

Esi m. *Noctan veittämiin* ono rankkaa töötä. *Verkon parennos* veep paljo aikaa. *Kolhozaas torvon kylvö jo alkoi. Kalanpyytö* toittaa paljo rantaväkkiä. *Motorin voitamiin* vei koko tunnin aikaa. *Kirjan kirjuttammiin* on kerkiä assia kirjamehelle. *Jcen salpaamiin* nosti joes veen. *Soijen kuivattammiin* antaa kolhozoille uutta hyvää maata.

Näis sanomuksiis genetiva näyttää subjektaa, kumpa ono teon al.

Esi m. *verkon parennos*.

Ei verkko parenna, a verkkoa itsiätä parennettaa. *Motorin voitamiin, kirjan kirjuttammin, joen salpaamiin* — kaik neet näyttää teon al olevaa predmettaa tali liitsaa, näyttää objektaa.

Subjektagenetiva ja objektagenetiva tihtii puuttut yhisetyis sanois. Meijen esimerkkilöis jo oli mokoma sana — *kalanpyytö*. Veel esimerkkilöjä: *maanteko, karjanpito, metsänleikkaaja*.

8) Genetiva näyttää predmettaa, assiaa, kelle tali mille kuuluu pääsanal merkitty kacestva tali olo.

Esim.: *Värskin hailin maku ono hyvä. Hepoisen voima rippuu hepoisen toitust. Laiwan hodu pittijää laiwan formast. Metsän korkeus päivyen pooleiseel paltiil oli hyvä. Meren syvyys seilaamiselle paljo merkitsöö. Toitan vähhyys ajaa karhun talveks pessää. Mees oli viijenkymmenän voooven ikkään. Hersi oli kymmenän metran pitukkain. Kivi ali koin suurukkain.*

Näis sanomuksiis genetiva näyttää predmettaa, kelle kuuluu mikä ikkee kacestva tali olo — *hepoisen voima, toitun vähhyys, metran pitukkain*, j. n. e.

9) Genetiva näyttää paikan nimmiä yhes sammaa paikkaa merkitsevän yhteisnimen kera.

Esim.: *Laukaan joki virtajaa Suomen zalivaa. Oussinmäen kylä ono mäen pääl. Leningrdan linna ono Nevan rannaal. Pärspään kylä ono meren rannaal. Soikkolan kylä ono Kingiseppin rajonaas. Uuskylä ono Kuzemkinan seljsovetis. Izorat ellääät Leningradin oblastiis.*

Karjalan republikas ono paljo metsää.

Izoran keelees genetivat, kummat näyttää paikkaa, niku paikan genetiva, alkuperän genetiva, nimmiä näyttävä genetiva — tihtii ollaa siin positsias, mikä vennäen keelees ono laajasanal.

Esim.: *Suomen saaret ollaa läntee päin meijen rannast. Miä katselin Saksan kirjaa. Donan hiili pallaa tuhansii topkiis. Çimmerwaldin konferentsiaas läättii vassoin imperialisticeskoita sottaa. Vennäen keeleel läkäjäät kymmenät miljonat inmihiisää. Oktj. brin revolutsia antoi vallon töötäteköville massoille. Stalinan rauhanpolitikka laatii pohjan SSSR-n ekonomiceskoille ja politiceskoille kasvulle.*

10) Genetiva veel näyttää predmettaa, assiaa, kenen tali minen pitää mitä ikkee tehä. Silloin genetiva ain ono sanomuksees „pittää“ tekosanan kera.

Esim.: *Miun pittää männä tööhö. Pojan hoomukseel pittää männä škouluu. Meehiin talvel pittää männä merelle. Mctorin pittää olla orlinkiis hoomukseel.*

3. Akkusativa.

Akkusativa näyttää predmettaa, assiaa, javlenjaa, kumpa ono teon al, kumpa ono teon objektanna. Se ono objektasiha ja vaa senen merkitöksen mukkaa möö voimma

erottaa akkusativan genetiivast, kummaal ono sama forma, niku i akkusativ.

Yksiköös genetiival ja akkusativ on sama forma, monikoos akkusativ taas on nominativan forma. Sentää voimma sanna, jot akkusativ ei oo ommaa erityistä tuntomerkkiä.

Painutoksees yksiköös meil oli vaa yks akkusativa, akkusativa yhes formaas, genetiivan formain akkusativa. Krome tälä akkusativaa akkusativamerkitökses yksiköös voip olla nominativa, kummaal siis nykykeelees määrätöis positiöis on akkusativan funktisia.

Esim.: *Miä annoin kirjan pojalle. Pittää antaa kirja pojalle. Anna kirja pojalle. Kirja annetaa pojalle.*

Nominativaformain akkusativa puuttuu keelees harvempaa. Se on sanomuksees **pittää** tekosanan yhtehes.

(*Pittää antaa kirja, pitää leikata puu, pitää ostaa pluuga j. n. e.*)

Se puuttuu n. s. käskyforman yhtehes.

(*Anna kirja! Ossa pluuga! Paremma verkko! Leikkaa puu! Ammu sakkeli! Ota kiin kala! Pravita silta!*)

Se puuttuu n. s. liitsaamääräämättömiin tekosannoin yhtehes.

(*Meil praavitettaa silta. Meil tervataa alus. Kolhozaa tuuvvaa traktora. Brigadalle annetaa motori.*)

4. Partitiva.

1) Partitival kera on objektamerkitös. Se näyttää predmettaa, assiaa, javlenjaa, kumpa on teon al, näyttää objektaa, mut senen ja akkusativan välil on ero. Silloin ku akkusativa näyttää koko objektaa (*leikkasin puun, luin kirjan, parensin verkon*), partitiva näyttää vaa ossaa täst objektast (*leikkasin puuta, luin kirjaa, parensin verkkoa*), näyttää, jot teon al on vaa osa objektast.

Esim.: *Miä egle kirjutin kirjaa. Motorista puhasti motoria. Pionera luki seinägazettia. Kolhoznikka kynsi peltoa.*

Samal aikaa, ku partitiva näyttää vaa objektan ossaa, se näyttää i tekkoa, kumpa ei oo lopetettu. Akkusativa taas näyttäjees koko objektaa, näyttää i teon, kumpa on lopetettu. *Miä kirjutin kirjan*, — objekta on akkusativas, teko on lopetettu, ja *miä kirjutin kirjaa* — objekta on partitivas, teko ei oo lopetettu (sanomuksen toisist sanoist ei näy, onokse teko lopetettu tali ei). Silviisiii lopetettu ja

lopettamaton teko näytetään objektasihoil — akkusativ ja partitival.

2) Partitiva voip näyttää i olijaa, subjektaa, mut silloin hää ei näytä koko subjektaa.

Es im.: *Škaapiis oli leipää ja lihhaa. Lavkois ono kangasta. Kolhozaal ono paljo maata.*

Oli leipää, ono kallaa, leenöö töötä, — kaikiis näis sanomuksiis partitiva näyttää predmettaa, assiaa — ken ono? mikä ono? mut ei koko predmettaa tai assiaa, a vaa osaa niist. Ei kaik leipä oo, a ono leipää, t. v. osa mist ikkee leiväst, osa materialast. Ono töötä — ono ei kaik töö a miltain ikkee määrä töötä. Näis tapahoksiis subjekta ei vastaa ennää kysymyksee **ken? mikä?, a ketä ono? mitä ono?**

Sanat, kummat ollaa materialan nimijä, tihtii partitivas ollaa osasubjektanna.

Es im.: *Uralaal ono rautaa. Kavkazaas ono neftiä. Ukrainaas ono leipää. Siberiis ono metsää. Altajaal ono kultaa. Donal ono hiiltä* j. n. e.

3) Partitiva näyttää rinnoitusta, näyttää sitä predmettaa, kuhu rinnoitettaa toista predmettaa. Silloin partitiva puuttuu n. s. rinnoitussteppenin ees tali peräs.

Es im.: *Miä on häntä nooremp. Tämä koti ono suuremp toota. Se koivu kasvaa korkiammaks tätä puuta. Meijen meri ono matalamp Mustaa mertä. Meijen uus motori ono paremp sitä, kumman möö möimmä.*

4) Partitiva näyttää mittaa ja se vastajaa kysymyksii **kuin pitkä?-levviä?-syvä?-paksu?-korkia?**

Es im.: *Vene ono kymmenää metraa pitkä. Joki ono 50-nää metraa levviä. Kirja ono 3 santimetraa paksu* j. n. e.

Tätä partitivaa kutsutaa **mitan partitivaks.**

5) Partitiva näyttää luettuja predmettoja. Toiseel viisii, partitivas ollaa predmettoin nimet, jos predmettoin määrää näyttää cislasana.

Es im.: *Karjaas oli 65 lehmää. Meijen kolhozaas ono 28 talohusta. Škouluus ono 48 oppilasta. Meijen kolhozaa ossetii monta uutta venettä. Laiwaas oli 3 trubbaa.*

Krome näitä merkitöksiä partitival ono veel i monikkaita toisia, mut kaikiis tapahoksiis partitiva vastajaa kysymyksii **ketä? mitä?**

5. Illativa.

1) Illativa näyttää mänömistä rajoitetun paikan sissee ja taitjaa.

Es im.: *Jänis jooksi metsää. Kala mäni vettee. Laiva uppois merree. Looti puuttui maaliu. Lehmät tulivat peltoo. Kirjat pantii skaappii. Jokkee virtajaa oja. Soo oli peltoo saa.*

2) Illatival merkitää aikaa nykymomentist, mihe ikkee mainittuu aikaa saa.

Es im.: *Hoomisee päivää saa miä oon tääl. Sentjabrii saa pittää lopettaa töö. Kahtee tunnii saa miä oottelen.*

3) Illativa näyttää välitöntä yhteyttä eri predmettoin välil.

Es im.: *Paa kengät jalkaa. Hää pani hatun päähä. Pannin alaiset kättee. Poika noisi hepoisen selkää. Löin naaglan seinää. Paljtto tuli saovee.*

4) Illativa näyttää naznacenjaa, assiaa, mihe mikä ikkee kelpajaa tali ei kelpaa.

Es im.: *Humalikas tööhö ei kelpaa. Tämä hepoin kynttö kelpajaa. Oppimissee hää ono tiaks laiska. Kalanpyytö hää ono ahkera.*

5) Illativa näyttää predmettaa, assiaa, kumman valtaa ken ikkee joutuu.

Es im.: *Hepoin kooli nälkää. Matrossi kooli sottaa. Ropakka hukkahui lainehisse. Zivatat jäivät vihmaa. Lamppi sammui ja möö jäimmä pimmiässe.*

6) Illativa näyttää rinnoitusta mihe ikkee toisee predmettaa tekosannoin yhtehyes, tulla, vaihtaa, rinnoittaa, olla.

Es im.: *Poika ono ättihee. Vaihoimma venneen motorii. Ei voi hepoista rinnoittaa traktoraa.*

7) Illativa näyttää määrää, mihe mikä ikkää luku noisoo.

Es im.: *Vennein luku meijen rannaas noisoo sattaa. Oppilapsiin luku noisoo viiteekymmenää.*

8) Illativa näyttää aikaa, mil ajal ei mittää tapahtunt.

Es im.: *Monnee päivää miä mittää en kuult. Viitee rootee miä en käynt Laukaal. Neljää päivää miä en saant gazettia.*

6. Innessiva.

1) Innessiva näyttää rajoitetun paikan sisäpoolta ja rajjaa.

Esim.: *Pertiis ono paljo väkkiä. Metsääs kasvaa vähä niinipuita. Meijen joes ono paljo kalloja. Soos ono suuret zapasat torjaa. Rannaas ono uus alus.*

2) Innessiva näyttää rajoitetun ajan sisäpoolta ja itse rajjaa.

Esim.: *Yhes päivääs miä luin suuren kirjan. Kerran viikoos meil käyp kino. Kahes tunniiis miä praavitin motorin.*

3) Innessiva näyttää välitöntä yhteyttä predmettoin välil.

Esim.: *Pojal oli hattu pääs. Puut oltii lehes. Meeheel oltii jalas suuret raskaat kengät. Poika istui hepoisen seläs. Sormi ono veres. Hattu oli tervaas. Pää hies meijen piti kiirehtiä. Orava istui puus.*

7. Elativa.

1) Elatival ollaa samanlaajaiset merkitökset ku i illatival ja innessival. Se merkitsöö rajoitetust paikast pois mänömistä.

Esim.: *Koira tuli metsäst. Aja pois zivatat pellost. Miä löysin kirjaškaapist vanhan kirjan. Ota merrast kalat. Väki läksi pertist pois.*

2) Elativa merkitsöö ajan kulumista määrätyst momentist.

Esim.: *Päiväst päivää miä oottelin kirjaa. Kolmest tunnist saa miä issun ja luen. Viikost viikkoo vaa ollaa pakkaiset. Männest vooest saa miä en käynt linnaas. Minu-tist minuttii poojezdan piti lähtiä.*

3) Elativa näyttää välittömän yhteyhen loppumista.

Esim.: *Miä otin seinäst naaglan. Tulija otti hatun pääst ja alaiset käest. Puhassa paitto tervast. Meri puha-stui jäist. Orava tokkui puust.*

4) Elativa näyttää materialaa, mist mitä ikkee tehää, tali alkuperrää, mist mikä ikkee tulloo.

Esim.: *Pertti tehtii hyvist hersist. Täst pojast tulloo inzenera. Villast kuotaa sarka. Hersist sahataa lautoja, propsia ja muuta materialaa. Lavvoist laahittii barakat. Savest tehää ptoja. Tyhjäst mittää et tee.*

5) Elativa näyttää predmettaa, mikä on tekemisen, katsomisen objektanna.

Esim.: *Miä luin **Lenincst**. Miä kuulin suurest **palost**, kumpu oli naapurikyläs. Möö kirjutimna seinägazettii **sotsorevnovanjest**. Jutonpitäjä läkäis meille **Oktjabrin revoljtsionnois liikkees**. Läkääjä meille toimitti uusist **töömetodoist**. **Sidorovan brigadast** läkäjää koko rantove.*

6) Elativa näyttää määrättyä kokonaisuutta, kumman osast läätää:

Esim.: *Ivanov ono koko škoulun **oppilapsist** kaikkiis hyvä. Poolet **kirjoistaa** hää antoi bibliotekkaa. Yhen meijen **venneist** särki tormi. M-ijen **butkist** yks joutui jäijen veetäväks. Paremmist **kaloist** meil saavvaa lohta, ange-reita, forelkaa. Suurist **elokkaist** meijen metsiis ellää hirvi ja karhu.*

7) Elativa näyttää aukkoa, uuttua, teetä, minen kautta männöö minen ikkee hodu.

Esim.: *Katsoin **ikkunast**. Kolhozan **veräjäst** ajoi kolt traktoraa. Möö mänimmä **ovest** sissee. Lintu lensi pois **lovest**. Egle merel ammuttii **tykist**.*

8) Elativa näyttää predmettaa, kummast pietää kiin.

Esim.: *Poika piti **hepoista ohjaksist**. Miä otin **velosipedaa** **ruļjast** kiin. Enne meil pöörítettii **molotikkaa** **ruk-kast**. Möö veitimmä **köovest**, jot se taittui. Ohotnikka otti **jänistä kápälist** ja pani summaa.*

9) Elativa näyttää predmettaa, kummast mitäikkee saavvaa tali maksetaa.

Esim.: ***Hailikilost** maksetaa kaks **rubljaa**. Kolhoznikka hyväst **tööst** sai **preemiän**. Motorista **benzinast** maksoi rahhaa. **Paperist** ja **kirjoist** **oppilapset** maksoivat **viistoist** **rubljaa**.*

10) Elativa näyttää aikaa, kons mitä tapahtuu.

Esim.: ***Illast** möö **määmmä** pyytöö. **Hoomuksest** tuli hyvä ilma. Hää ono **brigadiranna** **alkukesäst**. **Murkinast** **iltaa** saa naiset olivat **niittämääs**.*

8. Allativa.

1) Allativa näyttää predmetan (riissan, assian, javlenjan) joutumista kelle ikkee tali mille ikkee.

Esim.: Anna koiralle leipää. Miä annoin pojalle senen kirjan. Tyttö lautoi kirjan veljällee. Anna opettajalle tämä gazetti. Möö laitoimma tovarişsoille kirjoja. Linnut toovat kolhozalle polzia.

2) Allativa näyttää minen ikkee tekömistä kelle tali mille ikkee.

Esim.: Pionerat avittivat kolhoznikoille. Hää sanoi miulle, jot hänel tänäpään ei oo aikaa. Meille annettii tiitää, jot pojezda männöö hoomukseel. Miä laahin hänelle kaik valmiiks töötä vart. Poika lupais opettajalle tulla şkouluu mööhästyⁿ.ätä.

3) Allativa näyttää paikalle tulomista tali mänömistä.

Esim.: Rõbakkamaäni merelle. Kolhoznikat mänivät pel-
lolle niittämää. Jo varraa hoomuksest väki mäni niitylle
heinää löömää. Möö määmmä rannalle katsomaa, joks mei-
jen motori ono tutt. Pojat mänivät järvelle onkimaa.
Työtöt mänivät soolle marjaa. Möö nossimma säkit platfor-
malle. Miä istuisin rahille. Paa tämä kirja kannelle (lav-
valle).

Täs paikallises merkitökses allativas voijaa olla neet sanat, kummat ollaa paikkoin nimmiä, niku järvi, meri, ranta, pelto, soo, niitty j. n. e., tali sanat, kummat ollaa niijen pred-
mettoin nimmiä, kummat ollaa tehty tali sluuzivat sitä vart, jot niijen pääl pietää toisia predmettoja, sluuzivat toisiin predmettoin olemist vart.

Möö voimma sanna: mäni merelle, tuli pellolle, jäi niitylle, noisi mäelle, sentää ku neet sanat ollaa paik-
koin nimmiä. Möö voimma sanna: paa parvelle kirja, paa platformalle küppa, nossa pata kannelle, istuisin rahille j. n. e. sentää, ku neet predmetat: parvi, platforma, kans, rahi—ollaa sitä vart, jot niijen pääl ovat toiset predmetat, pietää toisia predmettoja.

Jos otamma toiset predmetat, niku kirja, kuva, veitsi, tuura, hattu j. n. e., kummiil inmihişin käsis ono toin teh-
tävä, ni niitä möö emmä voi samas merkitökses painuttaa allatiivaas.

Möö emmä, sao: kirjalle, niku saomma rahille, a saomma kirjan päälle, hatun päälle, veitsen päälle, kerveen päälle j. n. e. Se on sentää, jot näil predmetoil ei oo paikallist merkitöstä, neet evät oo toisiin predmettoin niijen pääl.ole-
mista vart.

Monikkaat sanat, niku *kiivi, oksa* j. n. e. voip painuttaa allativas ja voip olla i painuttamata.

Esim.: voip sanna: *lintu istui kivelle* i *lintu istuis kiven päälle*.

Paikalliin merkitös allatival ono i silloin, kons se näyttää mänömistä kelle ikkee.

Esim.: *Miä tänäpään mään Ivanovalle. Hoomeen määmmä Stepanovalle katsomaa uutta velosipedaa. Määttäks töö tänäpään Mihailovalle? Miun pittää männä Gri-gorjevälle, sentää ku hänel ono se kirja, mitä miä tahoin lukkia.*

Allativa vaa ono Soikkolan dialektaas. Laukaan keelees allativaa ensikää ei oo, a senen funktisia täyttää seel adessiva.

Esim.: ku Soikkolaas läätää: *mään merelle, töön pellolle, paan parvelle, platformalle, alasimeile, stoikalle* j. n. e., ni Laukaalt lövvämmä mokomat läkkäämisformat: *mään merell, töön pelloll, paan parvell, platformall* j. n. e.

Format *merell, pelloll* j. n. e. ollaa adessivoja, kummiil ono i allativan merkitös, senen funktisia. Kirjakeeltä vart mukavimmat format ollaa Soikkolan, sentää ku neet näyttää tarkemmast meelen merkitöksen.

9. Adessiva.

1) Adessiva näyttää kel tali mil mitä ikkee ono, oli tali leenöö.

Esim.: *Miul ono hyvä velosipeda. Meijen kolhozaat ono valjo kyntömaata. Udarnoi brigadaal ono motori orlingiis. Meijen sekrettaril ono hyvä muisto. Puna-armiaal ono uus sotatehnikka. Meil ollaa jo uuvvet zavodat kummat antaat mašinoja meijen talohutta, meijen stroikkaa, meijen Puna-armiaa vart. Motoristaal oli uus kostjuma. Meijen predsedaatteliil ono Punaisen tähnen ordena.*

2) Adessiva näyttää paikan tali predmetan päälüst, tali olemista liki predmettaa, silloin, kons ei duumata tämän paikan rajoist.

Esim.: *Pellool kasvaa kagraa. Katol istuu varis. Väki ono niityyl töös. Meijen brigada oli merel kaks kuuta.*

Seinääl rippuu tablitsa. Kirjat ollaa parveel. Leipä ja lusikat ollaa jo kanneel. Riiheel oli paljo väkkiä. Mäel kasvaa turpia metsä. Meijen rannaal ono konservazavoda.

3) Adessiva näyttää predmettaa tali sredstvaa, mil mitä ikkee tehää.

Esim.: *Uuvveel sahal möö sahasimma suuren petäjän. Kaloja pyyvetää verkkoloil, noottiil, zakoloil, ryssiil, onkeel. Möö mänimmä Kingiseppii venneel. Velosipedal kiiree pääsöö mänömää. Kolhozois viljat korjataa kombainaal. Tänäpään miä pääsin škouluu hepoiseel. Kerveel lusikkaa et tee. Assiapaperit kirjutettaa perol, a ei krandošsiil.*

Tätä adessivan merkitöstä saotaa instrumentaaliseks, sentää ku täs adessiva näyttää instrumenttia, kraamia, mil teko tehää. Tätä instrumentaalista merkitöstä adessival Laukaan pooleel ei oo. Laukaal adessiva ei näytä tekokraamia, a senen sihast tekokraami seel näytetää painutossihal, mitä Soikkolaas ei oo — komitativ al.

Soikkolan formia — *veitseel, kerveel, perol, krandošsiil, verkool, airool, nootaal, tuuraal, kivel, adraal, pluugaal* j. n. e. — Laukaal vastajaat format *veitsenkä, kerveenkä, peronka, krandošsinka, verkonka, aironka, nootanka, tuuranka, kivenkä, adranka, pluuganka* j. n. e.

Täl Laukaan komitativ al ono veel i toin merkitös — se näyttää predmettaa, kenen kera teko tapahtuu. Sentää formaal *veitsenkä* ono kaks merkitöstä. Se merkitsöö i *veitseel* i *veitsen kera*. *Tuuranka* merkitsöö i *tuuraal* i *tuuran kera*.

Tätä Laukaan pooleel olevaa merkitöstä soikkolaas vastajaa läkkäämysforma *veitsen kera, tuuran kera, verkon kera, tovariššan kera, koiran kera, hepoisen kera*.

Soikkolan format, niku näämmä, täs tarkemmast näyttää meelen soderzanjan, sentää ku eri merkitökset seel näytetää eri formiil (*tuuraal, tuuran kera*).

4) Adessiva näyttää aikaa, kons mitä tapahtuu.

Esim.: *Talveel miä mään linnaa. Kesäl meil oltii kovvat varit, a syksyyl suuret vihmat. Möö määmmä illaal stantsialle. Päivääl oli meijen kolhozaas miitinga. Alku-pooleel vootta miä olin pyyvetöös. Ööl oli merel kova tormi. Hoomukseel pittää männä verkkoja katsomaa.*

10. Ablativa.

1) Ablativa näyttää liitsaa, kummalt predmetta joutuu pois tali kummalt lähtöö mikä ikkee assia.

Esim.: *Ota pyssy pois lapsilt. Miä tämän kirjan sain tovariššalt. Tämän veitsen miä ossin yheit pojalt. Miult doktori repäsi hampaan. Möö ossinma naapurikolhozalt toisen molotilkan. Veljält miä sain tiitä, jot pittää männä linnaa. Brigadiralt tuli käsky, männä hoomnikool tööhö. Miä kuulin hänelt, jot illaal ono suima.*

2) Ablativa näyttää tulomista tali mänömistä milt ikkee paikalt tali minen ikkee likehyelt.

Möö tulimma pelloit mööhää. Rebakat tänä voon tultii merelt varraa, sentää ku noisi rikkomaa jäätä. Pojat tulivat järvelt onkimast ja toivat kuus suurta ahvent. Ukko otti kanteleen seinält ja soitti vanhan verren. Varis lensi katolt pois, ku näki kissan. Tulkaa perttii tanvaalt. Miä korjasin pois kirjat kannelt (lavvalt) ja parvelt. Noise pois rovotilt. Kuksina tokkui ikkunalt. Too kaivolt vettä.

3) Ablativa näyttää aikaa, milt mikä ikkee predmetta ono, tali mitä ikkee määrätunnia, tali perätykkee tulovia ajan ossia.

Esim.: *Tämä protokola ono maikuult männeel vootta. Okopat jäätii tänne sota-ajalt. Päivä päivält meijen elo parentuu. Voosi vooelt ono vesselämp ja iloisemp eillä. Miä oottelin tovariššaa tunni tunnilt.*

11. Translativa.

1) Translativa näyttää tillaa, polozenjaa, kumpaa ken ikkee joutuu, tali kacestvaa, kumman ken ikkee saap.

Esim.: *Miä noisen traktoristaks, a miun tovarišša tahtoo päässä lentäjäks. Tomakka muuttuu pilveks. Möö valit-simma brigadiraks paremman udarnikan. Miä otin rahhaa velaks. Laps jäi veel kaikkinee epättömäks. Möö laahimma škoulutarhan káp; iäks (lustiks), ku issutimma georginoja ja muita kukkia. Miun veljä tuli agronomaks. Aita kraasat-tii valkiaks. Koti kraasattii rohoiseks.*

2) Translativa näyttää tarkoitusta, naznacenjaa, mitä vart tehää, tali miks mikä ikkee ono.

Esim.: *Praaznikaks ommeltii suuret punaiset flakut. Miä kaik tein siun hyväksees. Hoomiseks möö luimma jo urokat. Oşibkat meille ollaa opiks. Töö laisalle onno suureks vaivaks.*

3) Translativa näyttää aikaa, kummaks tekömiin lakataa tali aikaa, mitä ennen teko tapahtuu, tali aikaa, minen kulujees duumattu teko tali olo tapahtuu.

Esim.: *Miä lakkasin kirjuttamisen hoomiseks, sentää ku tänäpään on vähä aikaa. Kyntämiin lakattii ööks, ku päivääl oli paljo paarmaa. Suima lakattii illaks, ku piti lopettaa töö. Tämä vene kesäks leenöö valmis. Praaznikaks möö lopetimma munankaiwon. Ööks heitti tuulomast merelt. Miä duumaan männä kesäks Kavkazii. Otpuska-ajaks miun tovarişşa männöö merelle. Poika jäi kottii kaheks päiväks, ku oli läsiwä. Traktora tuli meijen kolhozaa viikoks. Miä tulii siulle waa yheks minutiks.*

4) Translativa näyttää vpecatlenjaa, minen mikä ikkee assia teköö meihe.

Esim.: *Tämä kuwa näyttiijää käppiäks. Tämä koti tuntuu suureks, vaik ono matalukkain. Tämä leipä maistuu karkiaks, a rokka happamaks. Joki näyttiijää lewiäks ja syväks.*

12. Essiiva.

1) Essiiva näyttää tilla, polozenjaa, kacestvaa, kummaas ken ikkee ono.

Esim.: *Veljä ono motoristanna (motoristaan). Miä ennen olin paimenenena. Ennen trenginnä kulakaal raatoi, nyt inzeneranna zavodoja stroittaa. Meijen jaceikan entiin sekretari ono kursanttinna lentoskouluu. Monikkaat meijen rannast ollaa matrossinna laivoil. Meijen brigadira ennen oli motoristanna. Hää oli kapteeninna aluksees. Miä olin koko kesän läsiwännä. Piä pertti puhtaanna.*

2) Essiiva näyttää veel määrättyä aikaa, kons teko tapahtuu.

Esim.: *Männä voonna meijen brigada sai preemiän. Praaznikkanna männä ekskurssialle. Ensiarkenna meil ono sobranja. Männä talvenna oltii soojat ilmat.*

Essiiva näis esimerk'kilöis näyttää aikaa, minen kulujees mikä tapahtuu—männä voonna, praaznikkanna j. n. e.

Adessiva kera näyttää aikaa, mut se näyttää kons mit ä tapahtuu.

Näijen painutossihhoin merkitökset ollaa kovin liki toin toistaa ja sentää merkitökselliin ero monikkais tapahuksiis niijen välilt i ono hävint. Möö voimma, esim. šanna: *talveel* ja *talvenna*, *kesäl* ja *kesännä* ja merkitös näil formiil ono jo sama. Mut adessivaformat täs merkitöksees aintakkii puuttuut tihimpää.

13. Eksessiva.

Eksessiva näyttää tilan, polozenjan tali kacestvan, kummaas ken ono, loppumista.

Esim.: *Miun veljä tuli pois motoristant. Hänt jätettii pois sekrettarint. Miä tahon jäävvä pois traktoristant ja männä inzeneran oppii. Ivanov jäi pois brigadirant, ku sai komandirovkan kurssiloille. Denisov tuli matrossint pois, ku alus tuli talveks rantaa. Miun tovarišša jäi opetajant pois ja mäni oppihummaa instituttaa.*

Niku jo oli saottu, eksessivas painuttaijaat määrätyt sanat, sanat, kummat näyttää polozenjaa, professiaa, virkaa, spetsialnostia j. n. e.

Toiset sanat vaa hyvin harvois tapahuksiis voivat painuttaissa eksessivas, mut i silloin niijen merkitös entisest muuttuu toiseks.

VI. PAINUTOSSIHHOIN ORFOGRAFIA

Kirjutoksees voip tulla ja tulloo yhtperrää kysymyksiä, kuin kirjuttaa painutossihaformia. Möö tiijemmä, jot eri äänet voijaa pittiissä toisist äänist, jot pitkä vokala sanan lopus voip ees itsiätä laatia geminatan. Mut ain sekkää ei tapahhu. Katsomma, miltaišis uslovicis niin tapahtuu ja kuin eri tapahoksiis pittää sihaformia kirjuttaa.

Kakslogaiset sanat, kumpiis kumpainki sloga ono kerkiä (ei oo pitkää vokalaa, ei oo diftongaa, ei lopu konsonanttaa), toisen slogan konsonatta joutuu vokaloin vällyi. Jos sana saap loppuu lisä-äänen, kumpa yhistryy sanan loppuvokalaa, ni silloin ain tekahuu geminatta tämän uuvvestaa laatihunneen pitän vokalan ees.

Mokompanna lisä-äänennä, kumpa voip laatia sanan loppuu pitän vokalan, ono partitivan loppu -a, -ä ja illativan tuntomerkki — v o k a l a n p i t k i t t y m ä .

E s i m.:

Part.	Illat.
<i>kana</i> — <i>kannaa</i>	<i>koti</i> — <i>kottii</i>
<i>sana</i> — <i>sannaa</i>	<i>mato</i> — <i>mattoo</i>
<i>kuva</i> — <i>kuvaa</i>	<i>ilo</i> — <i>illoo</i>
<i>suka</i> — <i>sukkaa</i>	<i>talo</i> — <i>talloo</i>
<i>oja</i> — <i>oijaa</i>	<i>elo</i> — <i>elloo</i>
<i>pata</i> — <i>pattaa</i>	<i>kulo</i> — <i>kulloo</i>
<i>sata</i> — <i>sattaa</i>	<i>palo</i> — <i>palloo</i>
<i>kala</i> — <i>kallaa</i>	<i>valo</i> — <i>valloo</i>
<i>paja</i> — <i>pajaa</i> j. n. e.	<i>vesi</i> — <i>vettee</i>
	<i>meri</i> — <i>merree</i> j. n. e.

Konsonantta **j**-n geminattaa ei kirjuteta kahel **jj**. Se merkitää ain **ij**, ja silloin **i** ain kuuluu ensimmäisen slogan diftongaa, a **j** — ain alottaa jälkimäisen slogan. (*oja* — *oijaa*, *paja* — *pajaa*).

Vesi-tiippaisiin sannoin painutoksees, niku tiijemmä, nominativan **s**-n sihal ono toisiis painutossihois entiin **-t**-. Tämä **-t**- kera muuttuu geminataks, jos senen jälest tulloo pitkä vokala (*vesti* — *vettee*, *susi* — *suttee* j. n. e.).

Silloin, kons sanan ensimmäin sloga ono rankka, geminattaa *sannaa* ei töö ja kahta sammaa konsonanttaa rinnatikkoo kirjuttaa ei piä.

E s i m.: *koira* — *koiraa*,
kuiva — *kuivaa*,
lehmä — *lehmää*,
vihma — *vihmaa* j. n. e.

Partilivan yksikön tuntomerkki ono **-a**, **-ä**, **-ta**, **-tä**. Mut eri dialektois on olt aikanaa ja puuttuu veel i nyt toin partilivan tuntomerkki — pitkä vokala, vokalan pitkittymä, sama, niku i illativas. Nykykykeeles tämän vokalan pitkittymän otsaa liittyi veel i partilivan oma tuntomerkki **-a** **-ä**. Paremmast tämä näkkyö kaksslogaisist sanoist, kumpiin ensimmäin sloga ono lyhyt ja kumpiin lopus ei oo **-a** tali **-ä**, a ono mikä ikkee toin vokala, esim., niku sanois: *pero*, *valo*. Näijen sannoin vanha partitivaforma ono niku illativa

E s i m.: *pero* — *perroo*
talo — *talloo*
kulo — *kulloo*

koti — *kottii*
mato — *mattoo*
elo — *elloo*
luku — *lukkuu*
maku — *makkuu*
ero — *erroo* j. n. e.

Mut tähä vanhaa formaa tuli lisäks partitivan toin loppu -a-ä, tekahui niin saottu sekaforma kus kaks forma, kumpiil ono sama merkitös, yhistyit yhtee sanna.

Ja nykykeeles näijen sannoin partitiva ei oo ennää *kottii*, *mattoo* j. n. e. — ei oo ennää sama forma illativan kera, a ono *kottia*, *mattoa* j. n. e.

Pitkä vokala näis formiis partitivan lopun ees hävis, se ono jo poolipitkä, formaas *kottia*, *i* ei oo pitkä eikä lyhyt, mut kirjutoksees ono tämä poolipitkä vokala, kumpa ono partitivan lopun ees, paremp ja mukavamp merkitä yhel bukvaal, mut geminatta taas, kumpa tekahui tämän poolipitän (aikanaa pitän) vokalan ettee, merkitää kahel konsonantabukvaal. Sil viisii saamma kirjutosformat:

<i>pero</i> — <i>perroa</i>	<i>luku</i> — <i>lukkua</i>
<i>talo</i> — <i>talloa</i>	<i>maku</i> — <i>makkuu</i>
<i>kulo</i> — <i>kulloa</i>	<i>ero</i> — <i>erroa</i>
<i>koti</i> — <i>kottia</i>	<i>väli</i> — <i>välliä</i>
<i>mato</i> — <i>mattoa</i>	<i>pele</i> — <i>pelliiä</i>
<i>elo</i> — <i>elloa</i>	<i>halu</i> — <i>hallua</i>
<i>suku</i> — <i>sukkuu</i>	<i>tulo</i> — <i>tulloa</i> j. n. e.

Sanois, kummiis ensimäin sloga ono rankka, geminatta tekahussa ei voi.

Esim.: *kaivoa*, *kuivia*, *lehtii* j. n. e.

Koltslogaisiis sanois partitivan lopun ees geminattaa ei oo, jos sitä ei oo nominativas.

Esim.: *kattilaa*, *kreisseraa*, *pihlajaa*, *petäjää*, j. n. e.

Mut monislogaisiis sanois geminatta veel voip i tulla partitivan lopun ettee. Katsomma, miltaisiis sanois se puutuu ja mist uslovioist hää pittijää.

Otamma kaks sanna, kummat ollaa veitetty samast juurest ja kummiil ollaa i samat loput — *kyntävä* ja *kynnettävä*.

Partitivas neet sanat saavvaa forman *kyntävää* ja *kynnettävää*. Ensimmäisees sanas geminattaa partitivan lopun ees ei oo, toisees se jo ono (-vv-).

Sanois paino ono ensimmäiseel slogal, sil slogal se ono i sanas *kyntävä*. Toiseel slogal paino ei voi olla, eikä se voi olla i viimeiseel slogal, täs sanas kolmanneel. Täs sanas ono sil viisii vaa yks paino (*kyn-tä-vä*), se paino ono ensimmäiseel slogal, a toiset slogat ollaa painuttomia.

Katsomma nyt sanan *kynnettävä*. Siin kera paino ono ensimmäiseel slogal, mut siin sanas ono i toin paino, sivupaino, kumpa ono kolmanneel slogal (*kyn-net-tä-vä*).

Vokalaa loppuvan kolmannen painollisen slogan (-tä-) ja neljännen painottoman slogan välis ono konsonantta **v**. Silloin, kons viimeisen, painottoman slogan loppuvokala tulloo pitäks (niku partitiva ja illativa padezois ni vokaloin välis oleva konsonantta voimistuu, tulloo geminataks, ja yks senen osa joutuu kolmantee, painollissee sloggaa. Tekahuu forma *kyn-net-täv-vää*.

Assia, sil viisii, ono painoos. Geminatta tekahuu kerkiän painollisen slogan loppuu, jos viimeisen painottoman slogan loppuvokala muuttuu pitäks.

Kakslogaisiis sanois vet oli sama assia. Ensimmäisen, lyhhyen, painollisen slogan loppuu tekahuu geminatta, jos painottoman, viimeisen slogan loppuvokala muuttuu pitäks (*ka-na — kan-naa, ta-lo — tal-loo*).

E s i m.: *näytettävä — näytettävää, näytettävii
osettava — osettavaa, osettavii
ajettava — ajettavaa, ajettavii
kaivettava — kaivettavaa, kaivettavii
stroitettava — stroitettavaa, stroitettavii
rahatoin — rahattomaa, rahattomii
vihmatoin — vihmattomaa, vihmattomii
tulotoin — tulottomaa, tulottomii
kalatoin — kalattomaa, kalattomii j. n. e.*

Monislogaisiis sanois partitivan loppu, senen tuntomerkki, kera ono -a -ä. Mut tämä tuntomerkki ono uuvvemp, ennen senen tuntomerkki oli vokalan pitäyttymä, niku nyt illativas. Tätä entisee padezaloppuu liittii veel toin (-a, -ä), tekahui sekaforma (niku kakslogaisiis sanois) ja möö saimma nykyiset partitivaformat, kus ono geminatta sihalopun ees, mut kus emmä kirjuta pitkää vokalaa geminatan peräst.

E s i m.: *osettavvia, annettavvia, pyyvvettävviä, tapettavvia, kynnettävviä, rahattomia, tulottomia, inmihisiiä j. n. e.*

VII. POOLIPITÄT VOKALAT PAINUTOSSIHAFORMIIS.

Kaksslogaisiis sanois eri painutossihois sanan loppuvokalat voijaa muuttua pitäks, tali oikiistaa poolipitäks. Tämä pittäus kirjutoksees merkittä kahel vokalaal. Katsomma, kons ja mis usloviois tämä pittäus tali poolipittäus ilmahtuu.

Vokalan poolipittäus ilmahtuu kahes painutossihas — **inessivas** ja **adessivas**.

Otamma esimerkiks, inessivas sanat: *metsä* ja *kesä*. Saamma format *metsääs*, *kesäs*. Ensimmäisees sanas ono kaks ä- bukva, toisees yks. Sanan pohjaas, ono vaa lyhyt -ä (*metsä-n*, *metsää* j. n. e.).

Ä-n pittäus tekahuu sanan ensimmäisen slogan peräst. Ensimmäisees sanas, sanas *metsä*, ensimmäine sloga ono rankka. se loppuu konsonanttaa, ja tämän ensimmäisen slogan pittäus tali rankkuus laatii i toisen slogan pitäks. Tekahuu forma *met-sääs*.

Otamma esimerkiks sanoja, kummiis ensimmäin sloga ono rankka.

1) <i>tuuli</i> — <i>tuulees</i> , <i>tuuleel</i>	2) <i>koira</i> — <i>koiraas</i> , <i>koiraal</i>
<i>saavi</i> — <i>saaviis</i> , <i>saaviil</i>	<i>kuiva</i> — <i>kuivaas</i> , <i>kuivaal</i>
<i>taari</i> — <i>taariis</i> , <i>taariil</i>	<i>kuivo</i> — <i>kuivoos</i> , <i>kuivool</i>
<i>saari</i> — <i>saarees</i> , <i>saareel</i>	<i>leipä</i> — <i>leivääs</i> , <i>leivääll</i>
<i>pooli</i> — <i>poolees</i> , <i>pooleel</i>	<i>kiuru</i> — <i>kiuruus</i> , <i>kiuruul</i>
<i>kuusi</i> — <i>kuusees</i> , <i>kuuseel</i>	<i>köyhä</i> — <i>köyhääs</i> , <i>köyhääll</i>

- 3) *lehmä* — *lehmääs*, *lehmääll*
metsä — *metsääs*, *metsääll*
pelto — *peltoos*, *peltool*
vaita — *vaitaas*, *vaitaal*
merta — *merraas*, *merraal*
karva — *karvaas*, *karvaal*

Ensimmäisen grupan sanois ensimmäisees slogas ono pitkä vokala, sloga ono rankka ja inessivas ja adessivas kirjutamma kera kaks vokala.

Toisen grupan sanois ensimmäisees slogas ono diftonga, sloga ono rankka — ja mainituis painutossihois kirjutamma kera kaks vokala. Kolmannen grupan sanois ensimmäisen slogan lopus ono konsonantta, sloga ono rankka, ja mainituis painutossihois kirjutamma kera kaks vokala.

Jos kaksslogaisiis sanois ensimmäin sloga ono pitkä, ni inessivas ja adessivas toisen slogan vokala tulloo poolipitäks ja se merkittä kahel vokalabukvaal.

Jos ensimmäin sloga sanas ono lyhyt, ni silloin toisees slogas mittää pittuutta ei leene.

E s i m.: *kesä* — *kesäs, kesäl*
vari — *varis, varil*
meri — *meres, merel*
vesi — *vees veel*
klasi — *klasis, klasil* j. n. e.

Ensimmäisen slogan pittuus katsotaa itse inessiva tali adessivasihoist.

Sanas nominativasihan ensimmäin, rankka sloga steeppenivaihtuimisen peräst voip muuttua lyhhyeks ja inessivas — adessivas ensimmäin sloga voip olla jo lyhyt. Silloin toisees slogas kera ei mittää vokalan pittuutta voi olla.

E s i m.: *kat-to* — *ka-tos, ka-tol*
sep-pä — *se-päs, se-päl*
leh-ti — *le-hes, le-hel*
nah-ka — *na-has, na-hal* j. n. e.

Koltslogaisiis sanois inessivas — adessivas ain ono poolipitkä vokala.

E s i m.: *Lusikka* — *lusikaas, lusikaal*
harakka — *harakaas, harakaal*
tarelka — *tarelkaas, tarelkaal*
vasikka — *vasikaas, vasikaal*
kolhoza — *kolhozaas, kolhozaal*
motori — *motoriis, motoriil*
ampuja — *ampujaas, ampujaal*
käyttäjä — *käyttäjäs, käyttäjäl*
lentäjä — *lentäjäs, lentäjäl* j. n. e.

VIII. LAAJASAN AT.

(Adjektivat).

Laajasana näyttää miltain ono predmetta, mikä kacestva, omintus predmetaal ono, mist se ono tehty mitä ilman se ono, minen kera se ono. Laajasannat painuttaijaat samal viisii ku i nimisanat ja painutoksen peräst laajasannoja ei hooliis tarkastaa eriksee. Mut ono laajasannoin eri formia, kummiil ono oma eri painutos, sen-

tää ku nimisannoja mokompiin loppuloin kera, mikä ono näil laajasanoil — ej oo.

Mut ennen sitä ku noisemma katsomaa näitä painutoksia, katsomma laajasannoin eri format.

a) Ono laajasannooja, kummiil ei oo määrättyä formaa, kumpia forman poolest ei voi erroittaa nimisanoist. Mokompia sanoja ollaa, es i m. *musta, harmaa, pitkä, lyhyt, suuri, peeni, rankka, raskas* j. n. e. Neet laajasanat näyttää predmettoin eri kacestvoja.

Ono gruppaa koltslogaisia laajasanoja, kummat näyttää subjektivnoita kacestvaa, niku sanat: *korria, hallia, murria, helliä, käppiä, sirkiä, sorria, kimmiä* j. n. e.

Neet laajasanat loppuut a- tali ä-äänee ja painuttaijaat, ku a-loppuiset sanat.

v) Ono gruppaa -in loppuisia sanoja, kumpiin painutus jo katsottii. in-loppuiset laajasanat näyttää mist ono tehty predmetta, mitä karvaa se ono, tali ono se-in peenennyssufiiksa.

Esim.: *rautain, puin, kiviin, vaskiin, kultain, liivain, saviin, keltain, sinin, punain, roozovoin, malinovoin, pahhain, pitukkain, mustain* j. n. e.

g) gruppaa keeltäviä laajasanoja, kummat näyttää mitä ilman predmetta ono. Näil laajasanoil ono oma määrätty loppu — toin, -töin ja neet painuttaijaat omal viisii.

E s i m.: *leivätöin, rahatoin, koiratoin, lehmätöin, meeletöin, veetöin, silmätöin, kengätöin, hengetöin, perreetöin, viratoin, arvaamatoin, tuntematoin, loppumatoin, tekemätöin, leikkaamatoin, sahhaamatoin* j. n. e.

Yhet näist laajasanoist ollaa tekahunneet nimisannoin genetivast (*perreen töin* = *perreetöin, silmän töin, hengen töin*), silviisii, jot genetivan loppu -n hävis t-n eest, ku genetiva formaa liitettii osa — toin, -töin.

Toiset näist, kummiis ono ees laajasanan loppua osa -ma-, ollaa tekahunneet tekosanast (*leikkaaama -toin, arvaama -toin, sahhaama -toin*).

a) Gruppaa laajasanoja, kummat näyttää, mitä predmetaal ono. Näil laajasanoil ono oma määrätty loppu -kas, -käs, mut painuttaijaat neet samal viisii ku -s- loppuiset sanat (*patsas, taivas, kerves*).

E s i m.: *kalakas, liivakas, leiväkäs, rahakas, veekäs, savekäs, kiväkäs, sookas*, j. n. e.

Neet format ollaa kera tekahunneet nimisanan genetivast, sil viisi jot genetivan loppu **n** hävis, ku genetivaa liitettii loppu **-kas -käs** (*vee -käs, leivä-käs, save -kas*).

Tämä forma ono liki Laukaan dialektan komitativaa niin merkitöksen poolest, ku **i** forman mukkaa — *veenkä, leivänkä, savenka* j. n. e., mut net ollaa vaa jo laajasanoja.

c) N. s. partisippaformat, kummat ollaa tekosanast veitettyjä laajasanoja.

Näitä formia ono neljä esim., tekosanast *kyntää: kyn-tävä, kynnettävä, kyntänt, kynnetty*, mut täl kertaa laajasannoin yhtehyes möö katsomma vaa viimäiset kaks formaa, sentää ku niil ono oma painutos.

§ 1. Rinnoitussteepenit.

Laajasana näyttää predmetan omintusta, kacestvaa. Esim.: *suur* kylä, *vahva* verkko, *pitkä* airo, *lusti* kirja. Mut tämä omintus tali svoistva, kacestva, voip olla predmetoil erilaajaisest, eri mitas. Jos saotaa, ono kaks verkkoa ja yks niist ono **vahva**, ni toiseel kera ono tämä svoistva, *vahvus*. Se ono kera yhenlaajaisest vahva, tali se ei oo niin vahva, tali sil vahvutta veel ono enemmän. Svoistva vahvus täs tulloo näkymää eri steeppeniis. Ja laajasanoil tämän svoistvan eri steeppenin näyttämistä vart ono omat format n. s. **rinnoitussteepenit**.

Laajasana, kumpa ei näytä rinnoitusta, ono **pohjasteep-peniis**, positivas. Tämä forma näyttää svoistvaa ilma rinnoi-tusta toisen predmetan samanlaajaisen svoistvan kera. Esim.: *vahva, noori, vanha, korkia, pitkä, peeni, hyvä, matala, käppiä, vesselä*.

Sitä formaa, kumpa näyttää svoistvan, kacestvan suurem-paa määrää, kons predmettaa rinnoiteltaa toisen predmetan kera ja kons tulloo näkyvii senen predmetan svoistvan **suuremp** määrä — sitä formaa saotaa **rinnoitussteepeniks** tali **komparativaks**.

Esim.: *nooremp* mees, *vahvemp* airo, *korkiamp* koti, *pitemp* matka, *peenemp* pertti, *paremp* vene, *matalamp* joki, *käppiämp* kuva, *vesselämp* tyttö.

Kolmas steeppeni, kumpa näyttää omintuksen tali svoi-stvan suurempaa määrää ku tosiil predmetoil, ono **ylisteep-peni** tali **superlativa**. Tämä steeppeni tekahuu kahest sanast, se ono slooznoi steeppeni. Senen ensimmäin osa ono sana

kaikkiis, toin osa voip olla pohjasteeppeni tali rinnoitusteeppeni.

E s i m.: *kaikkiis noor, kaikkiis nooremp, kaikkiis vahva, kaikkiis vahvemp, kaikkiis korkiamp, kaikkiis pitkä, kaikkiis pitemp, kaikkiis peeni, kaikkiis peenemp, kaikkiis paremp j. n. e.*

Yhteiseel nimel näitä kolmea steeppeniä saotaa laajasanan **rinnoitussteeppenilöiks** ja laajasanan mukkoittamista niijen mukkaa saotaa **rinnoittamiseks, komparatsiaks**.

Rinnoitussteeppeniil, niku näämmä, ono oma loppu — **mp**. Sentää täl steeppeniil ono i oma painutos — rinnoitussteeppenin painutos, kumman möö i tarkassamma.

Laajasannoin rinnoitussteeppenin forma tekahuu, niku näämmä, laajasanan pohjasteeppenist, se veitetää siint.

Mut ono monikkaita laajasanoja, kummiis komparativa tekahuu toisest sanast, ono kaikkinee toin sana. Näitä, monkompia laajasannoja ollaa, esimerkiks, *hyvä — paremp*.

Rinnoitussteeppenit ollaa i toisil grammatisil formiil. Neet ollaa i adverbil ja voivat olla i monikkail nimisanoil.

§ 2. -toin, -töin loppuisiin laajasannoin painutos.

Niku jo oli saottu, keeltäviil laajasanoil ono oma painutos. Otamma painutamma sanan **leivätöin**.

Yksikkö.

Monikko.

<i>Nom.</i>	leivätöin	leivättömät
<i>Gen.</i>	leivättömän	leivättömmiin
<i>Akk.</i>	leivättömän	leivättömät
<i>Part.</i>	leivätöinta	leivättömmiä
<i>Ill.</i>	leivättömmää	leivättömmii
<i>In.</i>	leivättömäs	leivättömis
<i>El.</i>	leivättömäst	leivättömist
<i>All.</i>	leivättömälle	leivättömille
<i>Ad.</i>	leivättömäl	leivättömil
<i>Abl.</i>	leivättömält	leivättömilt
<i>Tr.</i>	leivättömäks	leivättömiks
<i>Ess.</i>	leivättömännä	leivättöminnä
<i>Eks.</i>	leivättömänt	leivättömint

Yksiköös ono täs painutoksees kaks pohjaa: **leivätöin-** ja **leivättömä-**. Monikoos pohja ono **leivättömi-**.

§ 3. -nt loppuisiin laajasannoin (n. s. partisippoin) painutos.

Painutamma partisipan (tekosanast veitetyn laajasan) *kyntänt*.

	Yksikkö.	Monikko.
<i>Nom.</i>	kyntänt	kyntäneet
<i>Gen.</i>	kyntäneen	kyntänein
<i>Akk.</i>	kyntäneen	kyntäneet
<i>Part.</i>	kyntänyttä	kyntäneitä
<i>Ill.</i>	kyntäneesse	kyntäneisse
<i>In.</i>	kyntänees	kyntäneis
<i>El.</i>	kyntäneest	kyntäneist
<i>All.</i>	kyntäneelle	kyntäneille
<i>Ad.</i>	kyntäneel	kyntäneil
<i>Abl.</i>	kyntäneelt	kyntäneilt
<i>Tr.</i>	kyntäneeks	kyntäneiks
<i>Es.</i>	kyntäneennä	kyntäneinnä
<i>Eks.</i>	kyntäneent	kyntäneint.

-nt-loppuin laajasana tali partisippa painuttajaa eri viisii Soikkolaas ja Laukaal. Normaks ono otettu annettu forma, niku prostoimp. Soikkolaas täs painutoksees ono kahen e-n välis konsonantta **h**, niku **s** -loppuisiin ja **e**-loppuisiin sannoin painutoksees. Esim. Soikkolaas puuttuut neet format *kyntänt* sanast:

<i>Nom.</i>	kyntänt
<i>Gen.</i>	kyntänehen
<i>Akk.</i>	kyntänehen
<i>Part.</i>	kyntänyttä
<i>Ill.</i>	kyntänehesse
<i>In.</i>	kyntänehes j. n. e.

Prostoimp forma, kirjakeelen forma, kumpa puuttuu Laukaal, ono tekahunt sil viisii, jot **h** ono hävint pois kahen e-n välist. Kaks e-tä ku joutuut rinnatikkoo, ni niist tekahui pitkä **ee**, kumpa ain pittää merkitä kahel bukvaal.

Sil viisii tämä kahen vokalan välliin **h**, kumpa puuttuu kolmees Soikkolan eri painutoksees, **s**-loppuisiin, **e**-loppuisiin ja **nt**-loppuisiin sannoin painutoksees (*patsas* — *patsahan*, *lähe* — *lähtehen*, *kyntänt* — *kyntänehen*) kirjakeelen normaks ei töö. Tätä Laukaan pooleel ei oo, se ono hävint

jo i Soikkolan eri formist, esim., monikon nominativas *pat-saat, lähteet, kyntäneet*. Sentää kirjakeeltä vart ono paremp oittaa prostoimmat format, kummiis ennää ei oo vokaloin välis h-konsonanttaa.

§ 4. -mp-loppuisiin laajasannoin (komparativaforman) painutos.

Otamma forman *korkiamp*.

	Yksikkö.	Monikko.
<i>Nom.</i>	korkiamp	korkiammat
<i>Gen.</i>	korkiamman	korkiampiin
<i>Akk.</i>	korkiamman	korkiammat
<i>Part.</i>	korkiampaa	korkiampia
<i>Ill.</i>	korkiampaa	korkiampii
<i>In.</i>	korkiammaas	korkiammiis
<i>El.</i>	korkiammast	korkiammist
<i>All.</i>	korkiammalle	korkiammille
<i>Abl.</i>	korkiammalt	korkiammilt
<i>Tr.</i>	korkiammaks	korkiammiks
<i>Ess.</i>	korkiampanna	korkiampinna
<i>Eks.</i>	korkiampant	korkiampint.

Yksikön pohja täs ono *korkiampa* - (*korkiamma* -) slaabois steeppeniis. Monikon pohja ono *korkiampi* — (*korkiammi*-) slaabois steeppeniis.

IX. CISLASANAT.

Cislasanat ollaa, cisloin, lukuloin nimmiä.

Neet cislasanat, kummat näyttää predmettoin cislää, t. v. näyttät, mont predmettaa ono — ollaa määrällissiiä cisläsannoja. Esim: *yks, kaks, kolt neljä* j. n. e. Määrälliset cisläsanat vastajaat kysymyksee kuin paljo?

Neet cislasanat, kummat näyttää predmetan sihhaa toisiin predmettoin räävyys ja vastajaat kysymyksee kuin monneis?, ollaa **porjatkoivoita cisläsanoja**.

Esim: *ensimäin, toin, kolmas, neljäs, viijes* j. n. e.

Cislasanat ollaa prostoita ja yhisettyjä.

Prostoita cisläsannoja ollaa neet, kummat ollaa yhest sanast, yhen cislan nimet.

Prostoit cislasanat:

yks	— ensimäin	kaheksan	— kaheksas
kaks	— toin	yheksän	— yheksäs
kolt	— kolmas	kymmen	— kymmenäs
neljä	— neljäs	säta	— sattaiss
viis	— viijes	tuhatta	— tuha-ttas (-nnes)
kuus	— kuuvves	miljona	— miljonas
seitsen	— seitsemäs	<i>j. n. e.</i>	

Toiset cislasanat ollaa yhisettyjä. Neet tekahuut monest cislasanast.

Esim.: *ykstoist, kakstoist, kaksikymment, viiskymment, viiskymment yks, yheksänkymment kolt j. n. e.*

Cislasanat kymmenäst kahteekymmenää saa kirjutettaa yhtee.

Esim.: *ykstoist, kakstoist, kolttoist, neljätoist, viistoist, kuustoist seitsentoist, kaheksantoist, yheksäntoist.*

Tävvät kymmenät ja saat kera kirjutettaa yhtee.

Esim.: *kaksikymment, koltikymment, neljäkymment, viiskymment, kuuskymment, seitsenkymment, kaheksänkymment, yheksänkymment, kaksättä, koltsättä, neljättä, viissättä, kuussättä, seitsensättä, kaheksansättä, yheksänsättä.*

Yksiköt kirjutettaa kymmenist eriksee.

Esim.: *kaksikymment yks, koltikymment kaks, neljä, kymment kolt, viiskymment neljä, kuuskymment viis, seitsenkymment kuus, kaheksänkymment seitsen, yheksänkymment kaheksan.*

Yksiköt saolist kera kirjutettaa eriksee.

Esim.: *sata yks, sata kaks, sata kolt, kaksättä neljä, koltsättä viis, neljättä kuus, viissättä seitsen, kuussättä yheksän.*

Saat kymmenist kirjutettaa eriksee.

Esim.: *kaksättä koltikymment yks, koltsättä neljäkymment kaks, neljättä viiskymment kolt, viissättä kuuskymment neljä, kuussättä seitsenkymment viis.*

Porjatkovoit cislasanat

Porjatkovvoin cislasannoin tuntomerkki ono -s, krome kahta — *ensimäin* ja *toin*.

E s i m.: *kolmas, neljäs, viijes, kymmenäs.*

Kymmenäst kahtekymmenää saa porjatkovoit cislasanat kirjutettaa täl viisii: *Ykstoist kymmenäs, kakstoist kymmenäs, koltoist kymmenäs, neljätoist kymmenäs, viistoist kymmenäs, kuustoist kymmenäs, seitsentoist kymmenäs, kaheksantoist kymmenäs, yheksäntoist kymmenäs.*

Määrällisis cislasanois kera harvaa puuttuut mokomat format: *ykstoist kymment (11), kakstoist kymment (12), koltoist kymment (13), yks kolmatta kymment (21), kaks kolmatta kymment (22), viis neljättä kymment (35), kaheksan seitsemättä kymment (68)* j. n. e. Neet format tihtimpää puuttuut vanhaas keelees. Niijen sihalle jo tulivat prostoimat format (*ykstoist, kakstoist*), sana kymment (partitivasihas) jo jäi niist pois, mut porjatkovois cislasanois kymmenäst kahtee kymmenää saa neet vanhat format veel hoi-tuivat.

Tävvet kymmenät ja saat kirjutettaa: *kaheskymmenäs, kolmaskymmenäs, neljäskymmenäs, viijeskymmenäs kuuvveskymmenäs, seitsemäskymmenäs, kaheksäkymmenäs, yheksäkymmenäs, satais, kakssattais, koltsattais, neljäsattais, viissattais, kuussattais, seitsesattais, kaheksansattais, yheksänsattais, tuhattais.*

Porjatkovoit cislasanat sattaa saa kirjutettaa sil viisil, jot otetaa porjatkovois formaas kaik cislasanat.

E s i m.: *kaheskymmenäs esimäin, koltkymmenäs toin, neljäskymmenäs kolmas, viijeskymmenäs neljäs, kuuvveskymmenäs viijes, seitsemäskymmenäs kuuvves, kaheksäkymmenäs seitsemäs, yheksäkymmenäs kaheksas.*

Porjatkovoit cislasanat saast yli kirjutettaa sil viisii, jot porjatkovois formaas otetaa kymmenät ja yksiköt.

E s i m.: *sata kaksikymmenäs esimäin, kakssattaa kolmaskymmenäs toin, koltsattaa neljäskymmenäs kolmas, neljäsattaa viijeskymmenäs neljäs, viissattaa kuuvveskymmenäs kuuvves, seitsensattaa kaheksankymmenäs seitsemäs, sata esimäin, kakssattaa toin, koltsattaa kolmas, neljäsattaa neljäs* j. n. e.

Cistasannoin painutos

Eri cistasanoil ollaa erilaajaiset loput ja sil viisii i erilaajain ono niijen cistasannoin painutos. Samal viisil painut-taijaat cistasanat *yks* ja *kaks*, eri painutos ono cistasanal *kolt*, *neljä* painuttajaa, niku-*a* loppuiset sanat, *viis*, ja *kuus* painuttajaat niku *-si* loppuiset sanat (*vesi*, *susi*), *seitsen*, *kaheksan*, *yheksän* ja *kymmen* painuttajaat omal viisii.

Katsomma näijen cistasannoin painutost.

	Yksikkö.	Monikko.
<i>Nom.</i>	yks	yhet
<i>Gen.</i>	yhen	yksiin
<i>Akk.</i>	yhen	yhet
<i>Part.</i>	yht	yksiä
<i>Ill.</i>	yhtee	yksii
<i>In.</i>	yhes	yksiis
<i>El.</i>	yhest	yksist
<i>All.</i>	yhelle	yksille
<i>Ad.</i>	yhel	yksiil
<i>Abl.</i>	yhelt	yksilt
<i>Tr.</i>	yheks	yksiks
<i>Ess.</i>	yhtennä	yksinnä
<i>Eks.</i>	yhtent	yksint.

Yksiköös pohjanna ono vahvaas steep peniis *yhte-*, slaaboi steeppeniis—*yhe-*, monikoos—*yksi-*.

	Yksikkö.	Monikko.
<i>Nom.</i>	seitsen	seitsemät
<i>Gen.</i>	seitsemän	seitsemän
<i>Akk.</i>	seitsemän	seitsemät
<i>Part.</i>	seitsemää	seitsemiä
<i>Illat.</i>	seitsemää	seitsemii
<i>In.</i>	seitsemääs	seitsemiis
<i>El.</i>	seitsemäst	seitsemist
<i>All.</i>	seitsemälle	seitsemille
<i>Abl.</i>	seitsemält	seitsemilt
<i>Tr.</i>	seitsemäks	seitsemiks
<i>Ess.</i>	seitsemännä	seitseminnä
<i>Ess.</i>	seitsemänt	seitsemint.

Pohjanna yksiköös ono *seitsemä*-, monikoos *seitsemi*-.

	Yksikkö.	Monikko.
<i>Nom.</i>	kaheksan	kaheksat
<i>Gen.</i>	kaheksan	kaheksiin
<i>Akk.</i>	kaheksan	kaheksat
<i>Part.</i>	kaheksaa	kaheksia
<i>Ill.</i>	kaheksaa	kaheksii
<i>In.</i>	kaheksaas	kaheksiis
<i>El.</i>	kaheksast	kaheksist
<i>All.</i>	kaheksalle	kaheksille
<i>Ad.</i>	kaheksaal	kaheksiil
<i>Abl.</i>	kaheksalt	kaheksilt
<i>Tr.</i>	kaheksaks	kaheksiks
<i>Ess.</i>	kaheksanna	kaheksinna
<i>Eks.</i>	kaheksant	kaheksint.

Pohjanna ono yksiköös *kaheksa*-, monikoos *kaheksi*-.
Yheksän ja *kymmen* painuttaijaat samal viisii ku i kaheksan.

Porjatkovoit cislasanat *ensimäin* ja *toin* painuttaijaat niku -in loppuiset sanat. -s loppuisil porjatkovoil cislasanoil ono oma painutos. Katsomma sitä.

	Yksikkö.	Monikko.
<i>Nom.</i>	kolmas	kolmannet
<i>Gen.</i>	kolmannen	kolmansiin
<i>Akk.</i>	kolmannen	kolmannet
<i>Part.</i>	kolmatta	kolmansia
<i>Ill.</i>	kolmantee	kolmansii
<i>In.</i>	kolmannees	kolmansiiis
<i>El.</i>	kolmannest	kolmansist
<i>All.</i>	kolmannelle	kolmansille
<i>Ad.</i>	kolmanneel	kolmansiiil
<i>Abl.</i>	kolmannelt	kolmansilt
<i>Tr.</i>	kolmanneks	kolmansiks
<i>Ess.</i>	kolmantenna	kolmansinna
<i>Eks.</i>	kolmannent	kolmansint.

Pohjanna täs sanas ono yksiköös: vahvaas steppeniis *kolmante*-, slaabois steppeniis *kolmanne*-. Monikoos — *kolmansii*-.
Soikkolaas s-loppuiset cislasanat painuttaijaat vähä toiseel viisii, niku *patsas* ja *lähe* tiippaisiis sanois, seel toisiis painutossihois tulloo *h* ääni painutossihan lopun ettee.

E s i m.:

	Yksikkö.	Monikko.
<i>Nom.</i>	kolmas	kolmannet
<i>Gen.</i>	kolmannehen	kolmannehiin
<i>Akk.</i>	kolmannehen	kolmannet
<i>Part.</i>	kolmatta	kolmannehia
<i>Ill.</i>	kolmannehee	kolmannehii
<i>In.</i>	kolmannehes	kolmannehis
<i>El.</i>	kolmannehest	kolmannehist
<i>All.</i>	kolmannehelle	kolmannehille
<i>Ad.</i>	kolmannehel	kolmannehil
<i>Abl.</i>	kolmannehelt	kolmannehil
<i>Tr.</i>	kolmanneheks	kolmannehiks
<i>Ess.</i>	kolmantehheen	kolmantehhiin
<i>Eks.</i>	kolmantehent	kolmantehint.

Mut kirjakeelees ono mukavamp olla prostoimp forma, ja samal viisii ku toisiis painutostiipois, kumpiis Soikkolaas ono **h** painutossihan lopun ees, möö tätä **h**-ta kirjakeelee emmä merkitse. Täs painutostiipaas sil viisii kera kirjakeelee ono otettu prostoimp forma, kumpa puuttuu Laukaan kylis. Tämän painutostiipan monikko, tosi, eroittaijaa enemän Soikkolan painutoksen monikost, ku toisiin painutostiippoin monikot (*kolmannehiin* — *kolmansiin*), mut neet monikkoformat harvaa tulloot kirjutettavaks ja, toiseks, kahest formast pittää valita se, kumpa ono prostoimp.

Yhissetyis cislasanois voivat painuttaissa senen kaik osat, mut voivat olla i painumatta. Cislasanois kymmenäst kahtekymmenää painuttaijaa vaa cislasanan ensimmäin osa.

E s i m.: *ykstoist, yhentoist, yhtätoist, yhteetoist, yheksäntoist yheksäntoist, yheksätoist* j. n. e.

Porjatkovois cislasanois kymmenäst kahtee kymmenää saa painuttaijaa vaa cislasanan viimein osa.

E s i m.: *ykstoist kymmenäs, ykstoist kymmenännen, yks-toist kymmenättä, ykstoist kymmenäntee, kolttoist kymmenäs, kolttoist kymmenännen, kolttoist kymmentä, kolttoist kymmenäntee* j. n. e.

Cislasanois, kummat näyttää kymmeniä ja sattoja yksiköin kera tali ilman niitä, painuttaijaat kaik osat.

E s i m.: *kakskymment, kahenkymmenän, kahtakymmentä, kahtekymmenää, j. n. e. viiskymment, vijenkymmenän,*

viittäkymmentä, viiteekymmenää j. n. e.; kakssattaa, ka-hensaan, kahtasattaa, kahteesattaa j. n. e.; kuussattaa, kuuovvensaan, kuuttasattaa, kuuteesattaa j. n. e.; neljäkymment viis, neljänkymmenän viijen, neljääkymmenää viittä, neljääkymmenää viitee; kakssattaa kolttkymment yks, kahen-saan kolmenkymmenän yhen j. n. e.

Porjatkovoit cislasanat kahestkymmenäst sattaa saa painut-taijaat viimäiset osat.

Esim.: kakskymmenäs ensimmäin, kakskymmenäs ensi-mäisen, kakskymmenäs ensimmäistä, kakskymmenäs ensi-mäisee j. n. e.; yheksäskymmenäs viijes, yheksäskymmenäs viijennen, yheksäskymmenäs viijentee, yheksäskymmenäs viijettä j. n. e.

Porjatkovois cislasanois yli saan painuttaijaat yksiköt.

Esim.: sata kakskymment ensimmäin, sata kakskymmenäs ensimmäisen, sata kakskymmenäs ensimmäistä, sata kakskymmenäs ensimmäisee j. n. e.; koltsattaa neljäskymmenäs viijes, koltsattaa neljäskymmenäs viijennen, koltsattaa neljäskymmenäs viijettä, koltsatta neljäskymmenä viijentee j. n. e.; viissäattaa ensimmäin, viissäattaa ensimmäisen, viissäattaa ensimmäistä, viissäattaa ensimmäisee j. n. e.; kuussattaa kolmas, kuussattaa kolmannen, kuussattaa kolmatta, kuus-sattaa kolmantee j. n. e.

Cislasannoin merkitsömmiin.

Prostoit cislasanat voip kirjuttaa bukvoil, mut yhissetyt ono mukavamp kirjuttaa numeroil. *Esim.: yks, kaks, kolt, neljä, viis; mut 25, 32, 40 numeroil.* Numeroin kera ei kirju-teta mittää bukvaa, jos määrälliin cislasana ono nominati-vas. Mut jos cislasana ono mis ikkee muus painutossihäs, ni silloin saap cislää toimittaa veel painutossihan lopul, jos siint sanomus tulloo arvattavammaks. *Esim.: Möö olimma škouluus 9-st tunnist saa. Möö olimma kois 5-tee tuntii saa.*

Jos merkitää porjatkovoi cislasana, ni krome painutossihan loppua kirjutettaa veel pohjan viimäiset äänet. *Esim.: Miä elin 30-nnees kois. Miun veli sluuzii 3-nnees zvodas, 2-ees rootaas, 1-sees bataljoonas. Miä mänin 3-ntee brigadaa. 4-nneel brigadaal ono uus motori.*

Porjatkovoita cislasanoja merkitää veel rimskoil čifroil.

Esim.: Ensimmäin — I, toin — II, kolmas — III, neljäs — IV,

viijes — V, *kymmenäs* — X, *viijeskymmenäs* — L, *sattais* — C, *viijessattais* — D, *tuhattais* — M.

Esim.: V *klaassa*, III *klaassa*, 9/VII-1936, 2/XII-1936, II *osa*.

X. NIMENSIHALLISET SANAT.

(pronominat)

Nimensihalliset sanat ollaa sannoja, kummat sanomuksees voivat olla nimisanan, laajasanan, lukusanan tali tervenäisen sanomuksen sihas. Kons mist ikkee syyst ei voija sanomuksee ottaa toisia jutonossia, nimisannaa, laajasannaa, lukusannaa, ni niijen sihalle otettaa nimensihalliin tali pronomina. Nimensihalliset sanat jakahuut eri gruppii:

1) Liitsalliset nimensihalliset (personapronominat).

2) Näyttävät nimensihalliset (demonstrativapronominat).

3) Relativapronominat, kummat näyttää ennempää olevaa predmettaa tali tekkoo.

4) Kysyvät nimensihalliset (interrogativapronominat).

5) Määräämättömät nimensihalliset (indefiniittapronominat).

Personapronominat ollaa sanoja, kummat näyttää liitsosojja — ensimmäistä liitsaa, ken läkäjää, toista liitsaa, kelle läätä ja kolmatta liitsaa, kest läätä.

Personapronominoja ollaa **miä, siä, hää, möö, töö, höö**.

Näil nimensihallisil ono oma painutus, kumpa vähä erittäijää toisiin nominoin painutoksest.

Yksikkö.

Monikko.

<i>Nom.</i>	miä	hää	möö	höö
<i>Cen.</i>	miun	hänen	meijen	heijen
<i>Akk.</i>	miun	hänen	meijet	heijet
<i>Part.</i>	minnua	hätä	meitä	heitä
<i>Ill.</i>	miuhu	hännee	meis	heihe
<i>In.</i>	mius	hänes	meis	heis
<i>El.</i>	miušt	hänest	meist	heist
<i>All.</i>	miulle	hänelle	meille	heille
<i>Ad.</i>	miul	hänel	meil	heil
<i>Abl.</i>	miult	hänelt	meilt	heilt
<i>Tr.</i>	(miuks)	(häneks)	(meiks)	(heiks)
<i>Ess.</i>	miunna	hänennä	meinnä	heinnä

Eksessiivaa personapronominnoin painutoksees ei oo ensikä, sentää ku logillisest ei voi sanna nimensihallista siin painutossihas. Esim.: ei voi olla sanomuksia, kummiis puuttuisivat sanaformat, *miunt, hänent, siunt, meint, teint, heint*.

Demonstrativapronominoja ollaa nimensihalliset, kummat näyttää predmettoja tali assioja: *tämä, too, se, nämät, neet, noo*.

Panin kirjan tähä paikkaa ja *miä panin kirjan tähä*, sanal *tähä* ono kaks merkitöstä. Ensimmäisees sanomuksees sana *tähä* ono pronomina, se määrää, toimittaa nimisannaa **paikka** (*tähä paikkaa*, eikä mihe ikkee muuhu), toisees sanomuksees se ei oo ennää pronomina, nimensihalliin, a ono adverba (narecie) ja se ei miltaistkää sanna tali juton ossaa ennää määrää tali toimita.

Samal viisiin ono i toisiin painutossihhoin kera, niku *täs, täst, siihe, siin, siint, siks*. Kaik neet sanat voijaa olla i pronominoinna, voijaa olla i adverboinna ain senen mukkaa, miikä merkitös heil ono sanomuksees.

Esim.: *täs kohas oli kirja. Täs oli kirja. Miä täst kohast otin kirjan. Miä täst otin kirjan. Piäty siihe kohtaa. Piäty siihe. Siint kohast möö saimma paljo kallaa. Siint möö saimma paljo kallaa* j. n. e.

Näil demonstrativa tali näyttäviil pronominoil kera ono oma painutos.

	Yksikkö.		Monikko.	
<i>Nom.</i>	tämä	se	nämät	neet
<i>Gen.</i>	tämän	senen	näjien	niijen
<i>Akk.</i>	tämän	sen	nämät	neet
<i>Part.</i>	tätä	sitä	näitä	niitä
<i>Ill.</i>	tähä	siihe	näihe	niihe
<i>In.</i>	täs	siin	näis	niis
<i>El.</i>	täst	siint	näist	niist
<i>All.</i>	tälle	sille	näille	niille
<i>Ad.</i>	täl	sil	näil	niil
<i>Abl.</i>	tält	silt	näilt	niilt
<i>Tr.</i>	täks	siks	näiks	niiks
<i>Ess.</i>	tämännä	senennä	näinnä	niinnä

Pohjanna *tämä* sanan painutoksees ono **tä**—, *se* sanan painutoksees ono **se**—ja **si**—. Monikoos *nämä* sanan painu-

toksees ono **nämät** — **näi**—, *neet* sanan painutoksees **neet**—**nii**.

Näijen demonstrativapronominnoin eri painutossihat voivat saavva keelees i toisen merkitöksen. Esim.: illat.—*siihe*, inessiva — *siin*, elativa — *siint*. Inessivas ja elativas ollaa täs olopadezoin, essiivan ja eksessivan loput, mut merkitös ono ylempään mainittuin painutossihhoin.

Interrogativapronominoja tali kysyväisiä nimensihallisia ollaa pronominat **ken**, **ket**, **mikä**, **mit**, **kumpain**. Näijen monikkail painutossihaformiil kera ono kaks merkitöstä.

Yksikkö.

<i>Nom.</i>	ken	mikä
<i>Gen.</i>	kenen	minen
<i>Akk.</i>	kenen	minen
<i>Part.</i>	ketä	mitä
<i>Ill.</i>	kehe	mihe
<i>In.</i>	kes	mis
<i>El.</i>	kest	mist
<i>All.</i>	kelle	mille
<i>Ad.</i>	kel	mil
<i>Abl.</i>	kelt	milt
<i>Tr.</i>	keks	miks
<i>Ess.</i>	kenennä	minennä.

Monikkoformat **näil** pronominoil ollaa vaa nominativas: **ket**, **mit**. Toisia painutossihoja monikoos ei oo, a niijen sihas ollaa yksikköformat.

Pronominoil formiil **mihe**, **mis**, **mist**, **miks** kera voip olla kaks merkitöstä. Esimerkiks sanomuksiis: *mihe škaappii siä panit kartan?* *Mihe siä panit kartan?* Ensimmäisees sanomuksees **mihe** ono pronomina, toisees se ono adverba, sentää, ku ei määrää tali toimita toista sanna.

Mis škaapiis ono kartta? *Mis ono kartta?* **Mist** kirjast *siä luit sen statjan?* *Mist siä luit sen statjan?* **Miks** opettajaks (mitä opettamaa) *siä noiset?* *Miks siä noiset?*

Nimensihalliin **kumpain** painuttaijaa niku—in—loppuiset sanat.

Relativapronominat näyttää tali osoittaa mihe ikkee predmettaa tali assiaa kust läätää toisees sanomuksees, tali näyttää ensimmäistä sanomusta. Relativapronominat aloittaa lisäsanomuksen. Relativapronomina ono **kumpa**, **niku**.

Esim.: *Mä näin laivaa, kumpa mäni saarilie päin. Pojat onkivat kalloja, kummat ujuivat sirkiäds vees.*

Pronomina *kumpa* painuttajaa niku **a** — loppuiset sanat. **Indefiniittapronominoja** tali määräämättömiä nimensihallisia ono paljo ja neet merkitökseltää ollaa liki laajasannoja tali adjektivoja.

Näita pronominoja ollaa: **kenlee, ken ikkee, jotka, (jokko, ikä), jokahiin, monikas, kaik, koko, muu, sama, yks, toin, itse, eri, mokoma j. n. e.**

Esim.: *Kenlee tulloo teetä mööt. Laa kenikkee männöö ja syttää lampin. Suimaa tuli jotka mees ja nain. jokahiin kolhoznikka kirjuttais uutee zaimaa. Tihin kuusikon sises kasvoi monikas vanha petäjä. Kaik oppilapset iäksivät ekskursialle. Möö olimma merel koko päivän. Sama motori, mikä mäni Laukaansuuhu, tuli jo takas. Yks mees männä voonna uppois meijen merree. Brigadira itse katsoi verkot. Loivat seelasiit eri poolii. Mokoma jäänlohkkoja, niku „Krasin“ kerkiäst särköö Suomen zalivan jäitää.*

Pronominnoin sihast pietää veel i adjektivoja (laajasannoja), kummiil ono määräämätöin, indefiniittiin merkitös. Mokompia adjektivoja ollaa, esim. **meikäläin, sikäläin, täkäläin, miltain, samanlaajain, erityin j. n. e.**

Esim. *Sikäläin laiva uppois meijen zalivaa. Meikäläin mees ono taivet merel. Miltain ilma se hoomukseel leenöö? Tänapään oli samanlaajain ilma kuin egie. Udarnikoille laitettii erityin kutsu spektaklii.*

XI. TEKOSANAT (VERBIT).

Nimisanat, laajasanat, lukusanat ja nimensihalliset sanat ollaa predmettoin, assioin, javlenjoin, arvoloin nimijä. Senttää niitä saotaa nominoiks. Kaik nominat, niku möö nälmmä, painuttajaat sammoin painutossihhoin mukkaa, niitä kaikkia yhistää toin toiseen kera se, jot neet ollaa sammoin zakonoin alaiset, niil ono sama painutus tali muutumissisteema. Täs sisteemaas ollaa määrätty painutossihat, joka painutossihal ono oma tuntomerkki, painutossihan loppu, joka lopul ono oma määrätty merkitös, ja tämä loppu, ku se yhissettää sanan pohjaa, muuttaa sanan merkitöksen, katsomata siihe, mihe jutonossaa sana kuuluu: onokse nimisana, ajasana tali pronomina.

Niku näimmä, näil painutossihoil ono määrätty assia, funktisia. Neet näyttää otnošenjoja, mis predmetat ollaa toin toiseen kera. Neet näyttää tillaa, paikkaa (paikkapadezaat), olloa (olopadezat), toisen predmetan teon objektanna olemissa (objektapadezaat) tali predmettoin keskinäisiä kuulumisotnošenjoja (genetiva).

Kaikkia näitä otnošenjoja, kumpia painutossihat näyttää yhtistää se, jot neet evät oo aikaotnošenjoja ja painutossihat sil viisii evät voi näyttää evätkä näytä aikaa. Ei yhelkää painutossihan lopul oo aikamerkitöstä. Neet näyttää tarkast paikan paikkaotnošenjat, mut aika-arvo niille ono tuntematoin. Möö, esimerkiks, painutossihoihin avul emmä voi sanna, onoks predmetta nyt, olikse hää ennen, tali leenöö hää konsikke. Sanomuksii „*laiva oli merel*”, *'laiva ono merel*' ja *'laiva leenöö merel*', painutossiha ei naytaa täs aikaa.

Aikaa täs näyttää jo toin sana, kumpa ei painu painutossihois.

Painutossihat kera evät näytä evätkä voi näyttää eri liitsoja, kummat ollaa otnošenjois predmettoin kera. Ja painutossihat evät näytä liikkumista, tekkoa, tekömistä, tööprofessia. Painutossihat ollaa ajan ja liikkumisen ulkopoleel ja näyttää vaa valmiita predmettoja ja näijen predmettoin välisiä paikkaotnošenjoja.

Teon näyttämist vart ono olemaas eri jutonosa, tekosana tali verbi. Se näyttää tekkoa, toiseel viisii, sitä, mitä predmetta tekköö tali mitä predmetan kera tekahuu. Teko ei voi olla ilman aikaotnošenjoja. Teko ain tapahtuu ajas, nyt, ennen tali konsikke. Sentää tekosanat näyttää i aikaa. Teko ei konsaa tapahhu ilman tekijää, liitsaa. Sentää tekosana näyttää i liitsaa.

Ku aikoja meijen arvoos ono mont, ku liitsoja ono mont, ni tekosana muuttuu, painuttaijaa niijen mukkaa.

Esim. *kirjutin, kirjutan, kirjutat, kirjuttaa* j. n. e.

Tekosannoin merkitös, funktisia, ono se, jot neet näyttää: 1) tekkoa, 2) liitsaa, ken teon tekköö, 3) aikaa, kons teko tekahuu. Näitä tekosannoja kutsutaa liitsaliksiks tekosanoiks.

Esim.: *Miä ossan kirjan. Siä ossit veitsen. Brigada kynsi pellot. Rõbakat tullit merelt. Lehmät sövät heinää. Töö määttä ekskursialle.*

Näis esimerkkilöis tekosanat näyttää i teon i liitsan i ajan.

Mut ono tekosannoja, kummat näyttää vaa teon i ajan, a liitsaa evät näytä. Näitä tekosanoja kutsutaa **liitsaamääräämättömiks**.

Esim.: Meil pyyvvetää kallaa. Heil jo parennettii verkot. Tänävoonna varraa kynnettii pellot. Joks teijen kolhozaas kylvetää? Meil stroitetaa uutta teetä.

Näis esimerkkilöis tekosana näyttää teon ja ajan (*pyyvvetää, kynnettii*), mut liitsaa ei näytä. Jos miä saon, jot meil pyyvvetää kallaa, ni miä en tiije, eikä miun kuulija tiije, ken se pyytää. Voip olla, jot i miä, i siä, i hää, voip olla, jot pyytää ken ikkee toin.

Näis esimerkkilöis tekosanat ollaa liitsaamääräämättömiä.

Formaalisest liitsalliset ja liitsaamääräämättömät tekosanat voijaa olla yhet, toiseel viisii, niil voip olla i sama forma, mut merkitys ono erilaajain.

Ja veel voip olla tekosannoja, kummat näyttää tekkoa, mut evät näytä liitsaa, evätkä aikaa. Näitä tekosannoja kutsutaa infiniittisiks (määräämättömiks).

Esim.: Pittää kyntää pelto. Miä mään kyntämää. Siä olit kyntämääs. Pittää männä kyntämää. Hää tuli kyntämäst. Möö mänimmä kyntämää. Töö määttä kyntämää j. n. e.

Kaikiis näis esimerkkilöis allaviiruitetut sanat evät näytä, liitsaa, eikä näytä aikaa, mut näyttää vaa teon.

§ 1. Liitsalliset tekosanat.

Liitsalliset tekosanat muuttuut liitsoin mukkaa. Liitsoja meil ono kolt: **Ensimmäin liitsa näyttää**, jot tekkoa tekköö itse läkkääjä.

Esim.: luen, luemma, kynnän, kynnämme, sovvan, sovamma.

Toin liitsa näyttää, jot tekkoa tekköö se, kenen kera läätää.

Esim.: luet, luetta, kynnat, kynnättä, sovat, sovvatta.

Kolmas liitsa näyttää, jot tekkoa ei tee läkkääjä, eikä se, kenen kera läätää, a se, kest läätää.

Esim.: lukkaa, lukkoot, kyntää, kyntäät, soutaa, soutaat.

Tekosana painuttajaa veel lukuloin mukkaa. Niitä meiß ono kaks, niku i nominoil: yksikkö ja monikko.

Tekosanan yksikköforma näyttää, jot tekkoa tekköö y k s hen ki. Monikkoforma näyttää, jot tekkoa tekköö mont hen ki ä.

Esim: *kynnän, kynnämmä.*

Tekosanal ono kaks aikaformaa. Yks näyttää aikaa, mikä nyt männöö tali mikä noisoo mänömää. Sitä kutsutaa **tapah-tuvaks ajaks** tali **preesensiks**. Toin näyttää aikaa, mikä jo ono mänt, tapahtunt. Sitä kutsutaa tapahtunneeks ajaks tali imperfektaks.

Esim:

Tapahtuva aika.	Tapahtunt aika.
kynnän	kynsin
pyyvvät	pyysit
antaa	antoi
luen	luin
kirjutat	kirjutit
parentaa	parentsi

Tapahtuva aika näyttää nykyaikaa ja tulovaa, leenevää aikaa. Itse tekosanan forma näitä kahta aikaa ei eroita toin toisestaa. Sama tekosanan forma *luen* voip merkitä, jot luen nyt, tali luen konsikkee. Tämän tekosanan merkityksen näyttää vast koko sanomus, tali oikiistaa teon objekta. Otamina kaks sanomusta: *miä luen kirjan* ja *miä luen kirjaa*. Kummaaskii sanomuksees tekosana *luen* ono samas formaas, tapahtuvus ajas. Mut teon objekta, predmetta, kumpa ono teon allain, näis sanomuksiis ono eri painutossihäs. Ensimmäisees sanomuksees sana *kirjan* ono akkusativas (*kenen? minen?*). *Luen kirjan*, se ono — *Luen kirjan* tulovaas ajas, konsikkee. Toisees sanomuksees sana *kirjaa* ono partitivas. *Luen kirjaa* — se ono, *luen kirjaa* nyt, paraikaa, nykyiseel ajal.

Sil viisii teon objekta akkusativas näyttää tulovaa aikaa, a teon objekta paritivas näyttää nykyaikaa.

Tulova aika,	Nykyaika.
leikkaan puun	leikkaan puuta
kirjutat kirjan	kirjutat kirjaa
laulaa laulun	laulaa laulua
ossamma motorin	ossamma motoria
kynnättä pellon	kynnättä peltoa
laatiit radion	laatiit radiota

Krome näitä kahta aikaformaa, tapahtuvvaa ja tapahtunutta, ono sloznoita aikaformia, kummat tekahuut eri sanoist.

§ 2. Naklonenjat.

(modukset).

Teon, tekömisen, voip sanna monel eri tekosanan formaal. Tekosanan format *kirjutan*, *kirjutin*, esimerkiks, näyttää tekömistä, kumpa tapahtuu nyt (tali tapahtuu tulovaas. ajas) ja kumpa tapahtui ennen.

kirjutan kirjaa
kirjutan kirjan
kirjutin kirjaa

Neet format sil viisii näyttää tapahtunutta, tapahtuvvaa tekkoa, tositekkoa.

Tekosanan forma, kumpa näyttää tositekkoa, kutsutaa to siformaks, indikativaks.

Es im. *Miä pyyevän kallaa. Hää lukkoo kirjaa. Poika karjastaa lehmää. Kolhoznikka kyntää peltoa. Siä luit kirjan. Töö määttä rannalle. Hiroi ellää suuriis metsiis.*

Tekosanan forma, kumpa näyttää, jot teko tapahtuis, jos vois tapahtua, jos olisivat usloviat senen tapahtumist vart, kutsutaa uslovnoiks formaks, konditsionalaks.

Es im.: *Möö mänisimmä merelle, jos ei olis tormia. Miä hookajaisin ku olis aikaa. Siä kirjuttaisit hänelle kirjan, ku tiitäisit aadrestin. Möö tulisimma teille ku töö olisitta kois. Möö olisimma merel, ku jäät olisivat vahvat. Möö veisimmä siun ekskursialle, ku et olis läsiivä.*

Tekosanan forma, kumpa näyttää käskemist, käskyä, kutsutaa käskyformaks tali imperativaks.

Es im.: *Tiö tänne. Ota tämä merta ja vee se robakkoille. Parentakkaa neet verkot. Kirjuttakkaa tämä stihotvorenja kirjast. Soutakaa kiireempää! Lue miulle hänen kirja.*

Tekosanan forma, kumpa näyttää kysymyksenallaista tekkoa, mokompaa tekkoa, kummast veel ei tiijetä, tapahtuukse vai ei, voipkse tapahtua vai ei, saotaa kysymysformaks, interrogativaks.

Es im.: *Ottanookse hää miulle biletin. Kirjuttannookse hää meille kirjan. Ostanookse höö seelt mitä. Löytänöök höö teen kottii. Joutunook hää tänäpään tööst.*

Liitsallisiin tekosannoin painutus.**Indikativa (preesens).**

Yksikkö.	Monikko.
1 liitsa kirjutan	— kirjutamma
2 liitsa kirjutat	— kirjutatta
3 liitsa kirjuttaa	— kirjuttaat (kirjuttavat, kirjutettaa)

Indikativa (imperfekta).

Yksikkö.	Monikko.
1 liitsa kirjutin	— kirjutimma
2 liitsa kirjutit	— kirjutitta
3 liitsa kirjutti	— kirjuttiit (kirjuttivat, kirjutettii)

Monikon III liitsaas ono, niku näämmä, kolt formaa. Ensimäin forma (*kirjuttaat, kirjuttiit*) puuttuu Soikkolaas, toin forma (*kirjuttavat, kirjuttivat*) puuttuu Laukaal, kolmas forma (*kirjutettaa, kirjutettii*) puuttuu i Soikkolaas i Laukaal. Tämä kolmas forma voip olla i liitsaamäärämättömännä tekosananna.

Konditsionala.

Yksikkö.	Monikko.
1 liitsa kirjuttaisin	— kirjuttaisimma
2 liitsa kirjuttais(i)t	— kirjuttaisitta
3 liitsa kirjuttais	— kirjuttaisiit (kirjuttaisivat, kirjutettais)

Konditsionalal imperfektaa ei oo. Konditsionala itse näyttää vaa tulovaa aikaa, sentää ku konditsionalal näytettävän teon ees pittää olla, tapahtua, toin teko, kumpa antaa usloviat konditsionalal näytettävää tekkoa vart. (*Kirjuttaisin, jos olis aikaa*). Konditsionalan kolmannen liitsan monikool kera ono kolt formaa, kummat ollaa veitetty indikativan formist ja kummat territorialisest puuttuut seel, kual i indikativan monikon III liitsan format.

Imperativa.

	Yksikkö.	Monikko.
1 liitsa	—	—
2 liitsa	kirjuta	— kirjuttakkaa
3 liitsa	kirjuttakkoo	— kirjuttakkoot
	(kirjuttakkaa	— (kirjuttakkaa)
	laa kirjuttaa	— laa kirjuttaat (laa kirjuttavat)
		laa kirjutettaa

Ensimmäisiä liitsoja ei yksiköös eikä monikoos oo sentää, ku itsiätä möö emmä voi käskiä. Jos käsemmä, ni käsemmä itsellee toisen liitsan formaas.

III-n liitsan forma senen sihast ono paljo. Kolmannen liitsan prostoist, yhest sanast tekahunneet format, III *l. kirjuttakkoo*, *kirjuttakkoot* enemmän puuttuut Laukaal. Soikkolaas taas kaik kolt forma — yksikön III *l.*, monikon II *l.* ja monikon III *l.* ollaa yhenlaajaiset. Soikkolaas voip, esimerkiks, sanna *hää kirjuttakkaa kirjan*, *töö kirjuttakkaa kirja* ja *höö kirjuttakkaa kirjan*.

Kolmannen liitsan slooznoi forma ono tekahunnt kahest sanast **laa** (*la*), kumpa ono lyhentynt sanast **las**, **lase** ja tekosanan kolmannen liitsan indikativast tosiformast. Ja samal viisii, ku indikativäl ono mont forma, samal viisii neet format tulloot i imperativan kolmantee liitsaa. Kirjakeelees ono mukavamp pittiissä formia, kummat tablitsaas evät oo skopkiin sises:

yksiköös — *kirjuttakkoo*,
 laa kirjuttaa,
monikoos — *kirjuttakkoot*,
 laa kirjuttaat.

Imperfektaa käskyformaal kera ei oo eikä voi olla, sentää ku käsky näyttää vaa tulovaa aikaa.

Interrogativa.

Interrogativa, kysymysforma, tihimpää puuttuu vaa kolmannees liitsaas. Senen loppuu nykykeeles ono liittynt osa **-kse**, tali vaa **-k**, kumpiil ono oma merkitökseen.

Esim., interrogativan III-n liitsan puhas forma ono *kirjuttannoo*. Sihe lisätää **-k**, kumpa näyttää kysymystä ja senen jälest veel **-se**, kumpa ono demonstrativapronomina (näyttävä nimensihalliin) ja kumpa vahvistaa kysymysmerkitöstä. (*Ottanook hää miun kerallee*, *ottanookse hää miun kerallee*).

Toisiin liitsoin (I-n ja II-n) interrogativat hoituit veel osittee Soikkolaas, mut i seelkii neet enemmän puuttuut vanhaas keeles. Skopkii möö paamma I-n ja II-n liitsan format, kummat puuttuut jo harvaa ja kumpia kirjakeelees ei oo oiikiistaa i tarvis.

Yksikkö.

Monikko.

1 liitsa	(kirjuttanenkse)	(kirjuttanemmakse)
2 liitsa	(kirjuttanetkse)	(kirjuttanettakse)
3 liitsa	kirjuttannookse	kirjuttannootkse

Interrogativa ei näytä sooraa kysymyst (soora kysymys näytetään indikatival). Tämä näyttää kysymystä, kuhu liittyy veel tuumaamiin, voipikse olla niin, tali näin, voipikse teko tapahtua tali ei voi. Ku miä saon: *ottanookse hää miun kerallee*, ni miä täl sanomukseel en kysy keltää toiselt liitsalt (*ottaak hää miun kerallee?*), a miä itseksse duumaan, kysyn niku itseltää, *ottaakse, ottanookse hää miun*. Seniää tätä formaa möö voimma sanna **kysymysformaks**.

Liitsallisen tekosanan sostava.

Tekosana liitsan ja luun näyttää liitsalopun ja monikon tuntomerkin avil. Liitsaloput ollaa tekahunneet liitsallisist nimensihallisist (personapronominoist), vaik nykykeeles se ennää niin hyväst i ei näy. Liitsaloput ollaa mokomat:

Yksikkö.

Monikko.

1 liitsa	-n	-mma
2 liitsa	-t	-tta
3 liitsa	-pitkä vokala tali -p	-pitkä vokala -t tali liitsaamäärä- mättömän tekosa- nan loppu.

Ensimmäisen ja toisen liitsan loput eri naklonenjois ollaa samat.

Indikativan III-n liitsan lopus ono vokalan pitkittymä, jos tekosanan pohja loppuu lyhhyee vokalaa (*kylvään*) tali, jos pohja loppuu pitkää vokalaa, tulloo siihe -p (*sööp*).

Indikativan yksikön III l. imperfektaal ommaa liitsaloppua ei oo.

Indikativan monikon loppuinna ono -t (*kylvääät, kylviit*). Tämä -t ono monikon tuntomerkki, sama, mikä ono i nominis monikon nominativas ja akkusativas (*pertit, lehmät, pellof*).

Sama -t ono i konditsionalan monikoos. Konditsionalan yksiköös ommaa liitsaloppua ei oo.

Imperativan toiseel liitsaal kera ei oo liitsaloppua. Koi-manneel liitsaal ono loppunna vokalan pitkittymä (*kylvääköö*), monikoos toiseel liitsaal ono kera vokalan pitkittymä (*kyl-*

vakää). Kolmas liitsa taas ono samanlaajain ku i yksiköös, vaa loppuu ono liittynyt monikon tuntomerkki -t (kylväkööt).

Interrogativas kolmannen liitsan tuntomerkkinnä ono vokalan pitkittymä (*kylvänöökse*). Tähä pitkää vokalaä ollaa lisähynneet veel kysymysosa -k ja pronomina -se.

Kolmas liitsa ono tekahunt yksikön formast, vokalan pitkittymän otsaa vaa ono lisähynt -t, monikon tuntomerkki (*kylvänöötke*).

Kolmansiiil liitsoil oikiistaa liitsaloppuja ei oo, sentää ku niijen loput ollaa tekahunneet toiseel viisii, ku I-n ja II-n liitsoin loput. I-n ja II-n liitsan loppu tekahuit liitsallisist nimensihallisist, kolmas liitsa ono tekahunt muist formist. Mut nykykeeles i kolmansiin liitsoin loput möö piämmä liitsaloppuinna.

Liitsaloput ollaa tekosanan lopus, mihe tekosana loppuu. Tosi, tekosanan loppuu voip ilmahtua veel i toisia lisänöksiä, niku esim., kysymysossia, vahvistusossia (*kylvänkii, otankii, näänk, määnkse*) j. n. e. Mut näil osil ei oo mittää tekömist tekosannoin merkitöksiir kera, niil ono oma merkitös ja neet liittyyt i nominoihe.

Mut krome liitsaloppua tekosanois voip olla veel toisia osia, kummiil ono oma merkitös. Katsomma painutostablitsaa.

Indikativa			Konditsionala		
Preesens			Preesens		
liitsa	Yks.	Mon.	liitsa	Yks.	Mon.
1	kylvän	kylvämmä	1	kylväisin	kulväisimmä
2	kylvät	kylvättä	2	kylväisit	kulväisittä
3	kylvää	kylväät kylvetää	3	kylväis	kylväisiiit kylväisivät kylvettäis
Imperfekta			Imperativa		
liitsa	Yks.	Mon.	liitsa	Yks.	Mon.
1	kylvin	kylvimmä	1	—	—
2	kylvit	kylvittä	2	kylvä	kylväkää
3	kylvi	kylviit kylvivät kylvettii	3	kylväköö laa kylvää	kylväkööit laa kylväät laa kylvetää

Interrogativa		
liitsa	Yks.	Mon.
1	—	—
2	—	—
3	kylvänöökse	kylvänöötke

Indikativan preesensiis, ku erroitamma pois liitsalopun, jääp sanan pohja (*kylvä-n, kylvä-t, kylvä-ä* j. n. e.

Mut imperfektaas ja liitsalopun ees ono tapahtunneen ajan tuntomerkki *-i-*.

(*katso-i-n, katso-i-t, katso-i-mma, katsi-i-tta, katso-i-t katso-i-vat*). Monikkais sanois *-i-* voip tulla põhjan viimäisen vokalan sihalle, kumpa hävijää (*kylv-i-n, kylv-i-t*).

Konditsionalan tuntomerkki ono *-isi-*, kumpa ono ees liitsaloppua, senen ja põhjan välil.

(*otta-isi-n, otta-isi-t, otta-is-, otta-isi-mma, otta-isi-tta, otta-isi-it, otta-isi-vat, ampu-isi-n, ampu-isi-t, ampu-is, ampu-isi-mma, ampu-isi-tta, ampu-isi-it, ampu-isi-vat*).

Yksikön kolmannees liitsaas ku ei oo ommaa liitsaloppua, ni sana loppuu konditsionalan tuntomerkkii. Tästä tunto-merkist hävijää pois yks *-i*, niin jot tulloo lyhyt forma *otta-is*. Soikkolan dialektaas yksikön toisees liitsaas kera ono mokoma lyhennös. Seel saotaa *otta-is-t kyntä-is-t, souta-ist* j. n. e. Mut kirjakeeltä vart ono mukavamp täs täysforma, *otta-isi-t, kyntä-isi-t, souta-isi-t* ja *i-n* lyhennös kirjutoksees pittää katsca ošibkaks.

Imperativan tuntomerkki ono **kaa, -kää, -koo, -köö**. (*otta-kaa, otta-koo, otta-koo, otta-koo-t*), tali sil ei oo mittää tuntomerkkiä (*ota, mää, söö, vee, saa*).

Ku erroitamma tekosanast pois tekosanan lopun, ni meille jääp naklonenjan pohja. Ku siint erroitamma naklonenjan tuntomerkin, ni jääp jällelle niin saottu sanan pohja. Indikativan preesensin pohja ono samal aikaa i sanan pohja. Tämä sanan pohja voip olla vahva tali slaaboi, senen mukkaa mit konsonantat siin ollaa, onokse siin steppenivaihto vai ei oo. Sananpohjija ono kahenlaisia: vokala—ja konsonantpohja. Jos sananpohja loppuu vokala, saotaa sitä vokalanpohjaks, jos se loppuu konsonanttaa, saotaa sitä konsonantanpohjaks.

Neet sananpohjat saap nähä imperativaformist. Jos imperativan kolmannen liitsan formast möö erroitamma senen lo-

pun (-koo, -köö) ja pohjaa jääp vokala, ni tekosanal ono vokalpohja.

E s i m.: *otta-koo, souta-koo, laati-koo, pyytä-köö, too-koo, laula-koo, luke-koo.*

Jos sananpohjaas, ees imperativan tuntomerkkiä ono konsonantta, ni tekosanal ono vokala- ja konsonanttapohja.

E s i m.: *tul-koo, näh-köö, teh-köö, ol-koo, män-köö, leikat-koo, sahat-koo, sahat-koo, mitat-koo.*

Vokalapohjas voip olla steppenivaihon javlenja. Jos vokalapohjan loppuvokalan ees ono konsonantta, kumpa vaihtijaa, ni silloin vokalan pohja ono vahva tali ono slaaboi.

E s i m.:

V a h v a s t.	S l a a b. s t.
lähtöö	lähen, lähet
tahtoo	tahon, tahot
vahtii	vahin, vahit
antaa	annan, annat
kantaa	kannan, kannat
kääntää	käännän, käännät
pistaa	pissän, pissät
nostaa	nossan, nossat
soittaa	soitan, soitat
keittää	keitän, keität
näyttää	näytän, näytät
kulkoo	kulen, kulet
lohkoo	lohon, lohot
särköö	sären, säret
kiskoo	kison, kisot
lukkoo	luen, luet
löytää	lövvän, lövvät
tiittää	tiijen, tiijet
pyytää	pyyvvän, pyyvvät
kaataa	kaan, kaat j. n. e.

Indikativan preesensiis I-s ja II-s liitsaas ono slaabai steepeni, kolmannees ono vahva (jos konsonatta ono vaihtiiva).

§ 3. Partisipat

(Pricastijet)

Tekosana, niku tiijemmä, näyttää tekkoa, liitsaa, aikaa. Liitsaa ja aikaa se voip olla näyttämätä, mut tekkoa se näyttää ain. Teko ei voi olla yksintää, a teol ain ono oma tekijä,

liitsa, ken tekköö ja ono objekta, mihe teko männöö, mitä tehää. Sentää keelees ollaa eri format, mokompia tekijäliitsoja ja objektoja vart, kumpia kutsutaa partisipoiks. Partisippa oikiistaa ei näytä tekkoa, a liitsaa ja objektapredmettaa, ja sil viisii se jo ono nomina, kumpa merkitöksen poolest ono laajasana. Katsomma enstää partisipat, kummat näyttää tekijää. Tekkoa voip duumata kahenlain: teko voip tapahtua (se ono tapahtunt nyt, tali konsikkee) tali voip olla teko jo tapahtunt.

Sentää meil i ono kahe-laajaisia partisippoja: yhet näyttää tapahtuvvaa aikaa, toiset tapahtunutta.

Tapahtuvan ajan partisippa näyttää predmettaa, liitsaa, kumpa nyt, paraikaa, tekköö mitä ikkee.

Esim.: *kyntävä, laulava, soittava, kylvävä, niittävä, nagraava, ampuvu, pyytävä, makkaava, kirjuttava, lentävä, jookseva, seilaava, virtaava, hyppivä, istuva* j. n. e.

Tapahtunneen ajan partisippa näyttää liitsaa kumpa ennen mitä ikkee teki.

Esim.: *kyntänt, laulant, soittant, kylvänt, niittänt, nagraant, ampunt, lentänt, pyytänt, maant, kirjuttant, joost, seilant, virrant, hyppint, istunt* j. n. e.

Tapahtuvan ajan partisipan tuntomerkki ono **-va, -vä**. Sananpohjaas senen kera ain ono vahva steeppeni. Tapahtunneen ajan partisipan tuntomerkki ono **-nt** (tali-st-It), (*otant, olt, pääst* j. n. e.)

Neet partisippaformat, ku tapahtuvan ajan, niin i tapahtunneen ajan, näyttää liitsa-tekkoa; toiseel viisii, näyttää sitä, ken teki tali ken tekköö minen ikkee, mitä ikkee tekkoa, aktaa, näyttää aktivnoist tekövää liitsaa. Sentää niitä partisippoja kutsutaa aktivnoiks.

Esim.: *lentävä — ken lentää*
pyytävä — ken pyytää
soittava — ken soittaa
kyntävä — ken kyntää
laulava — ken laulaa

Mut teko ei oo kaik siin, jos meil näkyviis ono teko ja senen tekijä. Teos pittää ollaa veel kolmas elementta, se kehhepäin teko männöö, ken ono teon alain, kestä tali mitä tehää, toiseel viisii, teol pittää olla i objekta. Jos teon tekijä ono aktivnoi, ni teon objektaa möö emmä aktivnoiks voi

sanna. Otamma, esimerkiksi, sanomuksen: *mees leikkajaa puuta*. Aktivnoi ono *mees*, hää leikkajaa, mut *puu* ono passivnoi, hännee männöö teko, leikkaamiin, hää tulloo leikatuks.

Tämän passivnoin objektan näyttämist vart keeles ono oma eri forma, kera partisippa, mut **passivnoi** partisippa. Sil kera ono kaks aikaformaa — tapahtuva aika ja tapahtunt aika. Senen tapahtuva aika näyttää predmettaa, assiaa, mikä nyt, paraikaa, ono teon al, tali mikä tulloo teon alle kons ikkee.

Esim.: *kynnettävä, laulettava, soitettava, kylvettävä, niitettävä, nagrettava, ammuttava, pyyvvettävä, kirjutettava, näytettävä, leikattava, sahattava, tehtävä, laahittava, vessettävä, stroitettava, läättävä, katettava, kaivettava, annettava, peeksettävä, premiroitettava* j. n. e.

Senen tapahtunt aika näyttää predmettaa, assiaa, kumpa oli jo teon al, kumpa jo ono tehty, kumman päälle teko jo mäni.

Esim.: *kynnetty, laulettu, soitettu, kylvetty, niitetty, nagrettu, ammuttu, pyyvvetty, kirjutettu, näytetty, leikattu, sahattu, tehty, laahittu, vessetty, stroitettu, läätty, katettu, kaivettu, annettu, peeksetty, premiroitettu* j. n. e.

Tapahtuvan ajan passivnoi partisipan tuntomerkki kera ono **-va, -vä**, mut senen pohja ono veitetty liitsaamäärämättömäst tekosanast (tekosanast, kumpa ei näytä liitsaa).

(*kynnettää — kynnet-tä-vä, pyyvvetään — pyyvvettä-vä*)

Tapahtunneen ajan partisipal ono tuntomerkki **-ttu, -tty**, kumpa kera liittyy liitsaamäärämättömäst tekosanast veitetty pohjaa. Aktivnoin ja passivnoin partisippoin otnošenjoja näyttää mokoma sheema:

Partisipat ollaa tekosanast veitettyjä laajasannoja ja sentää neet painuttaijaat ku nominat, painutostiippoin mukkaa

§ 4. Liitsaamäärämättömät tekosanat.

Liitsaamäärämättömät tekosanat näyttää tekkoa ja aikaa, mut evät näytä teon tekijää, liitsaa. Sentää liitsoin mukkaa neet tekosananformat evät voi painuttaissa. Jos neet evät näytä liitsoja, ni niil ei voi olla i lukuformia, yksikköä ja monikkoa. Lukupainutosta niil silviisii kera ei oo. Mut naklonenja format niil ollaa niku i liitsallisil tekosanoil.

Indikativa.

Preesens	Imperfekta
<i>kirjutettaa</i>	<i>kirjutettii</i>

Format *kirjutettaa* ja *kirjutettii* näyttää, jot teko tapahuu tali jo tapahtui, mut teon tekijä ono näis tekosanois tuntematoin. Ei tiijetä, mis liitsaas hää ono, ei tiijetä, onok hää yksintää tali ei oo.

Esim.: *Meil pyyörettii talveel hyväst kallaa. Kolhozaas kylöettii kagraa. Sarkaa kuotaa villast. Paperia tehää puust. Kirovan zavodaas tehää traktorija. Donbasast saautettaa kivihiiht. Meil stroitettaa uutta zavodaa. Vene tehtii hyväist lavvoist. Tovarišša otettii Puna-armiaa.*

Konditsiona!a.

kirjutettais

Esim.: *Meil pyyörettäis veel enemp kallaa, ku olis enemp motorija. Hänt otettais Puna-armiaa, ku hää olis terve. Meil jo kynnettäis, jos evät olis tulleet vihmat. Läättäis hänelle vaik mitä, mut hää ei kuuntele. Škoulua jo stroitettais, jos olis lövvetty töömeehiä. Jo löötäis heinä, ku olis hyvät ilmat. Meil jo oltais merel, ku ei olis hämmöntänt tormi.*

Imperativa.

- 2 liitsa *hirjutettakoo*
(*kirjutettakaa*)
- 3 liitsa *laa kirjutettaa*

Kirjutettakoo seel vaik mitä, miä en vastaa. Saottakoo vaik mitä, a miä heille en mää. Maksettakoo veel

*enemp palkkaa, a meil ei oo aikaa männä sinne. Kynnet-
tökköö vaik koko sarka. Laa parennettaa nootta. Laa praa-
vitettaa tee, kerkiämp leenöö aijaa. Laa stroitetaa silta,
lyhyemp leenöö matka.*

Potentsiala.

kirjutettanookse

*Esim.: Otettannookse hänt Puna-armiaa. Praavitetta-
nookse meijen tee tänä voonna. Kynnettännöökse meil kaik
pellot. Lööttännöökse jo meijen kolhozaas heinä. Stroitet-
taannookse meil uus silta yli ojan. Ossettannookse tänä-
voonna meil uus motori. Laahittannookse brigadat uuvves-
taa. Kutsuttannookse tänäpään suima.*

Konditsionalas, imperativas ja interrogativas tapahtunutta aikaa ei oo, sentää ku neet format oikiistaa näyttää tulovaa aikaa, tapahtumatointa tekkoa, samal viisii niku i liitsallises tekosanois.

Liitsattoman tekosanan forma voip olla i liitsallises merkitökses. Toiseel viisii, näil formiil ono kaks merkitöst. Jos, esimerkiks, saomma *höö kirjuttaat* tali *höö kirjuttiit*, ni saman merkitöksen möö voimma antaa formaal *höö kirjutettaa* tali *höö kirjutettii*. Näyttiiää, jot ono yhenlain, mitä formaa pittiissä. Mut jos möö otamma neet ylempään annetut läkkämysformat ilman pronominnaa (töö), ni silloin formiin — *kirjuttaat kirjuttiit, kirjutettaa, kirjutettii* väliil ono suur ero. *Kirjuttaat, kirjuttiit* — ollaa liitsallissia tekosannoja, niist näkky liitsa (pitkä vokala), niis näkky luku (-t-monikon tuntomerkki). Mut formiis *kirjutettaa, kirjutettii* näitä tuntomerkillöjä ei oo ja sil viisii möö emmä voi näist formist nähä, jos niijen ees ei oo nimensihallista, nimisannaa tali muuta nominaa, ken tekkoa tekköö. Toiseel viisii silloin neet format ollaa liitsaamääräämättömiä.

- Esim.: 1) Kolhoznikat peltoa kyntää traktoraal.
2) peltoa kyntää traktoraal.
3) kolhoznikat peltoa kynnetää traktoraal.
4) peittoa kynnetää traktoraal.*

Ensimmäisees sanomuksees ono forma kyntää, liitsalliin forma, kummast näkky i tekijä, i luku. (pitkä -ää- kolmannen liitsan tuntomerkki, -t- monikon tuntomerkki). Täs sa-

nomuksees ono näytetty i tekijä — kolhoznikat III liitsa. Tekosana *kyntäät* ono mukahunt, niku i pittää tekijän mukkaa, täs tapahuksees kolmannen liitsan (kolhoznikat) mukkaa.

Otamma nyt toisen sanomuksen. Täs sanomuksees tekosana ono samas formaas, ku i ensimmäisees, sanomuksees se ono liitsalliin. Mut sanomuksees ei oo subjektaa, siin ei näydetä, ken tekköö ja senen peräst tämä sanomus ei oo niku lopetettu, se ono jäänt vajaa. Ken kyntää?, ket kyntää? — möö emmä tiije, sitä ei oo näytetty, mut — tekosanast näkky, jot kyntää III liitsa.

Mokoma sanomus ei oo praaviljnoist laahittu, sentää ku siin tekosana näyttää liitsaa, tekijää, a sanomus itse sitä ei näytä, ku siin ei oo subjektaa.

Katsomma nyt kolmatta sanomust. Siin ono tekosana liitsaamääräämättömäs formaas. Tekosana ei näytä, ken tekköö. Mut senen täs ei piä sitä i näyttääkää, se voip olla i näyttämätä sitä, sentää ku täs sanomuksees ono subjekta kolhoznikat.

Otamma neljännen sanomuksen. Siin tekosana ono liitsaamääräämättömäs formaas. Tekosana ei näytä liitsaa eikä lukkaa. Siin sanomuksees ei oo subjektaa, ken tekköö. Tekosana näyttää vaa, jot *peltoa kynnetää traktoraal*, a ken kyntää, sitä se ei sao, eikä sitä sao sanomuskaa. Täs meil ono liitsaamääräämätöin tekosana senen omas merkitöksees.

Liitsaamääräämättömän tekosanan forma voip liitsallises merkitöksees (silloin, kons sanomuksees ono subjekta) olla vaa monikoos, III liitsan yhtehyes.

Esim.: *Pojat kirjuttaat — pojat kirjutettaa. Rëbakat pyytää merel kallaa. Ribakat pyyvetää merel kallaa. Alukset ovat rannaas — alukset ollaa rannaas. Lehmät sööttijääät niityyl — lehmät sööttiissä niityyl.*

Liitsaamääräämätöin tekosana toisiis naklonenjaformiis, (möö katsottii sitä vaa indikativas) voip kera olla liitsallises merkitöksees.

Esim. *Höö otettais i miun kerallee, ku olis vennees tillaa. Laa höö otetaa kaik kirjat.*

Näis tapahoksiis liitsaamääräämätöin tekosana täyttää liitsallisen tekosanan, sentää ku sanomuksees jo ono liitsa, subjekta.

Katsomma nyt tapahhoksen, kons assia ono toiseel viisii — mis liitsalliin tekosana ei näytä subjektaa ja mis sanomuksees subjektaa ei oo.

Meil ono mokompia läkkämysformia: *Minnua itettää, sinnua janottaa, tänäpään kovast satoi, pakaistaa, hämärtää, tuiskuttaa, teetä aijaa umpee, nagrattaa* j. n. e.

Niku näämmä, näis sanomuksiis tekijää ei oo, a tekosana ono indikativan kolmannen liitsan formaas. *Sattaa* se ono *hää sattaa*, a ken ono se hää, sitä sanomuksees ei oo. Jos monikkaist sanomuksist, niku *pakaistaa, hämärtää, tuuloo* — i näkky, ken teon tekköö, näkky itse merkistöksest, mut aintakkii sitä näyttävää sanna sanomuksees ei oo. Istorä senen toimittaa sil viisii, jot alkuajan inmihiin duumasi, jot loonnon javlenjoin tekijä ono kenlee, mikä lee subjekta, ketä piti hervitä ja kenen nimmiä ei saant mainita. Sentää, ku alkuajan inmihiin tahtoi näyttää, jot paraikaa männöö vihma, hää saoi *sattaa*, hää otti tekosanan III-n liitsan forman, mut itse tekijää hää ei mainint. Tekahui liitsatoin sanomus.

Näil tekosanoil liitsoja, niku näämmä, ei oo. Kolmas liitsa formaljnoist ono (*hää sattaa*), mut nykykeeles se liitsaa ei näytä, sentää, ku möö voimma tätä tekosannaä käytää vaa kolmannees liitsaas. Vet emnä voi sanna *miä saan, siä saat*. *Sattaa* ken lee, kummast möö emmä duumaa ennä, kumpaa ei oo, mut kumpa oli alkuajan inmihisen pimmiäas ja sujevnois pääs.

Liitsattommiin tekosannoin loput ollaa:

Indikativan preesensiis vokalan pitkittymä, imperfektaas pitkä **ii** (*saotaa, saottii, männää, mäntii*).

Konditsionalas **-is**, kumpa ono konditsionalan lyhentynt tuntomerkki (*saotta-is, mäntä-is, tulta-is*).

Imperativas **-kkoo, -kköö**. (*saotta-~~kkoo~~, mäntä-~~kköö~~, tulta-~~koo~~, kynnettä-~~kköö~~*).

Interrogativas — **-nnoo, nnöö, -noo, -nöö**. (*saottannoo-k-se, vee-tä-nöö-k-se, sovve�tannoo-k-se, kirjutetta-noo-k-se*).

Ku erroitamma liitsaamääräämättömän tekosanan formast uaklonenjalopun, ni meille jääp liitsaamääräämättömän tekosanan pohja, kumman tuntomerkki ono **-ta, -tä** (lyhyen vokalan peräst **-tta, -ttä**).

E sim. *sao-tta-is, lää-ttä-is, etsi-ttä-is, ote-tta-is, piet-tä-is*.

-ta, -tä.

saa-ta-is, too-ta-is, vee-tä-is, näh-tä-is, pan-ta-is, teh-tä-is, löö-ta-is, söö-tä-is, joo-ta-is j. n. e.

Liitsaamääräämättömiin tekosannoin sananpohjiis kera voip olla vahva tali slaaboi steeppeni.

Indikativan preesensiis ono slaaboi steeppeni, toisiis formiis steeppeni ono vahva.

Es i m.: *haravoijaa — haravoitii, haravoitais j. n. e.*
peissä — pestii, pestäis " " "
nähhää — nähtii, nähtäis " " "
suittaa — suittii, suittais " " "
soitetaa — soitettii, soitettais " " "
kirjutellaa — kirjuteltii, kirjuteitais " " "

Formiis haravoijaa steeppenivaihon peräst tulloo lisä-ääni. Ku kahen vokalan välist t hävijää, ja i joutuu toisen vokalan ettee, ni tekahuu uus ääni j. (*haravoi(j)aa — haravoitii*).

Formaas nähää jot steeppenivaihon mukkaa pitäis olla yks **h**, mut jälestulevan pitän vokalan peräst täs ono **hh**. Kaks-pohjaisiis tekosanoiis ono **-ta -tä (-ha -hä, -va, -va)** konsonanttapohjan peräst, a **-tta -ttä, (-ta -tä)** ono slaaboin vokalapohjan peräst.

Es i m.: *saota-a, saotta-kkoo, keitetä-ä, keitettä-kköö, ammuta-a ammutta-kkoo, pyyvvettä-ä, pyyvvettä-kköö, soiteta-a, soitettak-kkoo* j. n. e.

Sananpohjan loppuu **a-n** ja **ä-n** sialle näis formiis tulloo **e** (*soitettakko, pyyvvettäkköö*).

§ 5. Infinittatekosanat.

Möö näimmä, jot liitsalliset tekosanat näyttää tekkoa, liitsaa ja aikaa, liitsaamääräämättömät näyttää tekkoa ja aikaa. Kolmas gruppatekosannoja, infinittatekosanat näyttää vaa tekkoa. Sentää näitä tekosannoja möö veel voisimma sannoa määräämättömiks.

Otamma esimerkit: *Miun tänäpään pittää männä suimaa. Tämä pelio pittää kyntää iltaa saa. Hää tahtoi parentca verkot, no ei ehtint. Miä duumasin siulle kirj.ittaa, mut tuli pimmiä. Möö tahoimma ostaa motorin, mut sen kerkiis ostaa toin kolhoza. Töö pittää lopettaa ajallaa.*

Näis sanomuksiis viiruitetut tekosanat ollaa kaik samas formaas ja vastajaat sammaa kysymyksee: mitä tehdä? Teko-

sannaa, kumpä vastajaa tähä kysymyksee, saotaa **infinitivaks**, tarkemmast—**glavnoiks infinitivaks**, sentää, niku koht näämmä, krome tätä infinitivvaa, ono veel toisia infinitiva-formia.

Infinitivan glavnoi forma näyttää vaa tekkoa, sitä, mikä pittää tehdä, tali mikä piti tehdä.

Toiset infinitivaformat kera näyttää tekkoa, mut niil ono veel tuntuva paikalliin merkitös, neet kera näyttää i paikkaa, oikiistaa töötä, tekkoa kumpa arvataa niku paikaks. Sentää näil toisiil infinitivoil ollaa painutossihhoin format ja neet vastajaat painutossihhoin kysymyksiil. Mut kaikkiin painutossihhoin mukkaa neet evät painu.

Otamma tekosanan *kyntää*. Se ono infinitivas, vastajaa kysymyksee mitä tehdä? Täst formast voip veittää toisen forman—*kyntämää*. Tämä forma vastajaa kysymyksee mitä te k ö m ä ä? Tali veel mi h e? K u h u?

Esim.: Kolhoznikka mäni kyntämää. Rëbakka mäni merelle pyytämää kallaa. Pojat mäntii joelle onkimaa. Paimen mäni karjastammaa. Oppilapset noisiit lukemaa ja kirjuttammaa. Motorista noisi proosaamaa motoria. Alukset keväest männööt seilaamaa. Meil noistii jo tekemää giganttaeroplanoja.

Kaik neet format vastajaat kysymyksee mitä teke m ä ä? K u h u? M i h e?

Viimäiset kysymykset ollaa illativan kysymykset ja möö näämmä, jot täl tekosanal ono sama formakii, ku illativan painutossihal. Se loppuu pitkää vokalaa (*tekemää, ottamaa, kantamaa, pyytämää, laatimaa*).

Tämä forma näyttää mänemistä töötö, joutumista töönte-kemissee, itse töön protsessii. Sentää sil ono i vähä paikalliin ottjenka, täs tööl ono i paikalliin merkitös (mi h e? k u h u?) itse töö arvataa minennä lee paikkanna. Tätä formaa (*kyntämää, soutamaa, ottamaa*) kutsutaa infinitivan illativaks.

Jos infinitival ono forma, kumpa näyttää mänemistä tööhö, kumpa ono silviisii illativa painutossiha, ni sil pittää olla i toin painutossiha, kumpa näyttäis olemista töös. Mokoma forma ono olemaas. Sil ono inessivan loppu ja se vastajaa kysymyksee mitä te k e m ä ä s? k u s? m i s?

Esim.: Kolhoznikat oltii kyntämääs ahhoa. Rëbakat ollaa merel pyytämääs kallaa. Möö olimma talveel leikkaamaas

metsää. Pojat oltii joel onkimaas. Möö olimma kaivamaas oijaa. Sekretari oli oppihumas kurssiloil. Sisar ono lehmiä lypsämäs. Koko gruppua oli haravoimaas heiniä. Tappomaşinaa pöörittämäs oli kolt hepoist.

Tätä formaata kutsutaa **infinitivan inessivaks.**

Kolmas paikalliin painutossiha kera ono olemaas. Sil ono elativan loppu ja senen merkitös, se vastajaa kysymykses mitä tekemäst? Kust? Mist? Se näyttää tulomist tööst, töön teost.

Es im.: *Kolhoznikat tultii kyntämäst. Rõbakat tultii pyytämäst. Pojat tultii onkimast. Sekretari tuli kurssiloilt oppihumast. Meehet tultii soolt kaivamast oijaa. Naine tuli niittämäst. Brigada tuli metsää leikkaamast. Möö tulimma haravoimast heiniä.*

Tätä painutossihaa kutsutaa **infinitivan elativaks.**

Krome näitä kolmea paikallista painutossihaa infinitival ono veel toisia. Neet painutossihat näyttää, niku näimmä, mänemistä, olemista, ja tulemist tööhö. Toisiil painutossihoil ennää ei oo paikallista merkitöstä.

Es im.: *Miä jätin kirjan kirjuttamata. Pelto jäi kyntämätä. Butkat jäätii merelle veemättä, ku tuli sää. Tee jäi praavittamata, ku tuli kiire heinäaika. Leikkivoos yks puu jäi leikkaamata. Heinäät Jäätii haravoimata. Vene jäi ter-vaamata. Verkko jäi parentamata.*

Tämä painutossiha näyttää mitä ilman, mitä töntekkoa ilman predmetta jäi, mitä predmettalle jäi tekemättä.

Täl formaal ono ablativan loppu ja merkitös ja sitä kutsutaa **infinitivan essivaks.**

Infinitivaformii veel kuuluut kaks formaata, kummat forman poolest ollaa liki glavnoita infinitivaa

Es im: *Kyntäjees peltoa tuli vari. Soutajees taittui airo. Metsää leikajees taittui saha. Töötä tehhees ei töö ikävä. Kottii männees möö kuulimma ammukkaa. Laiva seilajees muutti kurssia. Tänne tulles möö läkäsimmä tööporjatkoist.*

Niku näämmä, täl formaal kera ono inessivan loppu s-, ja merkitöksen poolest se kera likenöö inessivaa. Se vastajaa kysymykses mitä tehhees? Se näyttää, minen teon aikanna tapahtui mikä ikkee muu teko, näyttää silviisii,

kahen teon tapahtumista samal aikaa. Sil ono aikamerkitös.

Tänne tulles möö läkäisimmä—tämä sanomus näyttää kahta tekkoa, se merkitsöo: *möö tänne tulima ja iäkäisimmä, möö läkäisimmä* tänne tulemisen aikanna.

Tapahtui kaksi tekkoa: i tulemiin, i läkkäämiin, ja viimäin teko tapahtui ensimmäisen aikanna, sen ajan sises, mis tapahtui i ensimmäin.

Tätä formaat sentää möö voisimma kütua kera inessivaks mut ku meil ono jo yks inessiva, ja ku molemmat format merkitökseen poolest ollaa erilaajaiset ja ku tämän forman inessivamerkitös ei oo niin näkyvä, ni inessiva nimi tälle ei kelpaa.

Vennäen keelees tätä formaat vastajaa *деепричастие, gerundium*, ja sentää möö i tätä formaat kutsumma **gerundiumaks**.

Iniinitivaformiin tablitza.

Glavnoi infinitiva	— <i>kirjuttaa</i>
illativa	— <i>kirjuttammaa</i>
inessiva	— <i>kirjuttamas</i>
elativa	— <i>kirjuttamast</i>
adessiva	— <i>kirjuttamata</i>
gerundium	— <i>kirjuttaes</i>

§ 6 Apitekosanat.

Monikkail tekosanoil ono sanomuksees avittava merkitös, neet voivat niin saotuis sloznois formiis olla apinikkanna toisille tekosanoille, olla niku toisiin tekosannoin osinna. Formaljnoist neet ollaa eriksee, kirjutettaa kera eriksee, niil ono i eri painutos, mut neet näyttää toisiis tekosannoin merkitöstä.

Mokompia tekosannoja ollaa sanat: **olla**, **noissa** ja liki tekosanoja oleva keeltävä sana **en**.

Olla tekosanan painutos.

Olla tekosana eroittajaa toisist tekosanoist sil, jot sil indikativas ono kolt aikaa: **tapahtunt** (imperiekta), **tapahtuva** (preesens) ja **tuleva** (futurum). Mut interrogativaa senen sihast sil ei oo.

Indikativa					
Praesens		Imperfekta		Futurum	
Yks.	Mon.	Yks.	Mon.	Yks.	Mon.
oon	oomma	olin	olima	leenen	leenemmä
oot	ootta	olitt	olitta	leenet	leenetta
ono (om)	ovat (ollaa)	oli	olivat oltti	leenöö	leenööt
Konditionala			Imperativa		
Yks.	Mon.		Yks.	Mon.	
olisin	olisimma		—	olkaa	
olisit	olisitta		oo	olkoot	
olis	olisivat (oltais)		olkoo	laa avat laa ollaa	

Liitsaa määräämättömät format.

Indikativa — *ollaa, oltii*
Konditsionala — *oltais*
Imperativa — *oltakoo, laa ollaa.*

Partisipat.

oleva, olt, oltava, oltu

Infinitivat.

glavn. inf. *olla*
illat. *olemaa*
in. *olemaas*
elat. *olemast*
abes. *olemata*
gerundium. *ollees.*

§ 7. Aikaformat.

Aikaformist oli meil jo ennen kirjutettu. Niitä ono kaks—**presens** ja **impe.fekta**. Preesens näyttää tapahtuvvaa, imperfekta tapahtunutta aikaa. Mut preesensiil ono kaks merkitöstä. Se näyttää aikaa, mikä nyt, paraikaa, tapahtuu, ja se näyttää aikaa, mikä tapahtuu konsikke, tulovaa aikaa.

Nykyajan tulovast ajast möö erroittamma teon objektan kautta. Jos teon objekta ono akkusativas, ni silloin kysymys ono tulovast ajast.

Es im.: *leikkaan puun, luen kirjan, haravoin heinät*. Jos objekta on partitivas, ono kysymys nykyajast. Es im.: *leikkaan puuta, luen kirjaa, haravoin heiniä*.

Neet aikaformat, preesens ja imperfekta, ollaa prostoita aikaformia, sentää ku ajan näyttäjä ono niis itsessä, neet aikaa näyttää yhel sanal.

Kroome näitä proisoita aikaformia ollaa sloznoit aikaformat, kummat tekahuut kahest tekosanast.

Otamma, esimerkiks, läkkämisforman: *'miä hänelle oon kirjuttant mont hertaa, a hää ei vastaa.'* *'Oon kirjuttant'* — merkitsöö, jot teko, tapahtummiin, oli ennen. Meil täs ono sloznoi aikaforma, perfekta, kumpa ono tekahunt *'olla'*

tekosanan indikativan preesensist (**oon, ovat, ono, oomma, ootta, ollaa**) ja painutettavan tekosanan tapahtuneen ajan aktivnoist partisipast (*kirjuttant, kirjuttanneet*).

E s i m.: *Miä hänelle oon läänt, jot pittää männä doktorille. Siä oot siint assiast miulle konslee kirjuttant. Hää ono mööhästynt pojezdaa. Möö omma olleet kavvaa suimaal. Töö ootta tiitäneet, mut että verkkaneet mittää. Höö ollaa jo tulleet linnast.*

Tämä slooznoi aikaforma perfekta näyttää tekkoa, kumpa jo ono lopetettu, tehty otsaa saa ja kummast jo ono mänt enemmän tali vähemmän aikaa.

Täl aikaformaal, perfektaal, ollaa i eri naklonenijat.

Indikativa			Konditsionala	
liitsa	Yks.	Mon.	Yks.	Mon.
1	oon kirjuttant	oomma kirjuttanneet	olisin kirjuttant	ollsimma kirjuttanneet
2	oot kirjuttant	ootta kirjuttanneet	olisit kurjuttant	olisitta kirjuttanneet
3	ono kirjuttant	ollaa, ovat kirjuttanneet	olis kirjuttant	ol.sivat (oltais) kirjuttanneet

Imperatiivaa ja interrogativa täl aikaformaal ei oo.

Perfekta tekahuu, niku jo oli saottu, **olla** tekosanan preesensist ja painutettavan tekosanan aktivnoist partisipast (**oon tult, oot ampunt, ono seilant** j. n. e.). Mut jos möö **olla** tekosanan päämma tapahtunesse aikaa, imperfektaa, ni möö saamma uuvven aikaforman, kumpa merkitökseltää erittäijää perfektast.

E s i m.: *Miä hänelle vet olin läänt, jot hää mänis doktorille. Siä olit jo miulle kirjuttant siint assiast. Hää oli mööhästynt pojezdaa. Töö olitta jo männeet, ku pošti tuli. Kaik olivat jo noisseet makkaamaa, ku möö tulimma kottii.*

Tätä sloznoita aikaformaa kutsutaan **pluskvam-perfektaks**. Se on tekahunt **olla** tekosanan imperfektast ja painutettavan tekosanan aktivnoist partisipast. Pluskvamperfektaal on vaa yks naklonenja, indikativa.

liitsa	Yks.	Mon.
1	olin kirjuttant	olimme kirjuttanneet
2	olit kirjuttant	olitte kirjuttanneet
3	oli kirjuttant	olliit (olliivat) kirjuttanneet

Pluskvamperfekta näyttää tekkoa, kumpaa jo oli tapahtunt ja kumman peräst tapahtui tali olis voint tapahtua toin teko. (*Töö olitta jo männeet, ku pošti tuli*). Samal se näyttää i loppunutta tekömistä.

Täl viisii meil on kolt aikaformaa, kummat kaik näyttää tapahtunutta aikaa: imperfekta, perfekta ja pluskvamperfekta.

Samal viisii, ku tapahtunneel ajal on mont eri formaa, samal viisii möö i tapahtuvalle ajalle voimma laatia veel sloznoin aikaforman. Tapahtuva (preesens) näyttää nykyai-kaa ja tulovaa aikaa. Mut tulovan ajan voip näyttää i sloznoil aikaformaal.

Esiim.: *Miä leikkaan kuusen—Miä noisen leikkaamaa kuusia. Siä kirjutat kirjan—Siä noiset kirjuttammaa kirja. Hää lukkoo gazetin—Hää noisoo lukomaa gazettia. Möö kaivamma kanavan—Möö noisemma kaivamaa kana-va. Töö tapatta riihen—Töö noisetta tappamaa rihtä. Höö parentaat nootan—Höö noisoot parentammaa noottaa.*

Tämä aikaforma on tekahunt apitekosanan **noissa** preesensist ja painutettavan tekosanan infinitivan illativast (*noisen kirjuttammaa, noiset lukemaa, noisoo mänömää...*).

Tämä forma näyttää tekkoa, kumpaa veel ei oo tehty, kumpaa veel ei tehä, mut kumpaa koht alkaa tapahtua, näyttää, sil viisii, tulovaas ajas tapahtuvvaa tekkoa.

Tätä aikaformaa kutsutaan **f u t u r u m a k s**.

Futurumal ollaa naklonenjat: indikativa, konditsionala, imperativa.

Indikatiiva			Konditionaali		
liitsa	Yks.	Mon.	Yks.	Mon.	
1	noisen kirjuttammaa	noisemma kirjuttammaa	noisisin kirjuttammaa	noisisimma kirjuttammaa	
2	noiset kirjuttammaa	noisetta kirjuttammaa	noisisit kirjuttammaa	noisisitta kirjuttammaa	
3	noisoo kirjuttammaa	noisoot, noisaa kirjuttammaa	noisiis kirjuttammaa	noisisivat, noistais kirjuttammaa	
Imperatiiva			Interrogatiiva		
1	—	—	—	—	
2	noise kirjuttammaa	noiskaa kirjuttammaa	—	—	
3	noiskoo, laa noisoo kirjuttammaa	noiskoot, laa noisoot kirjuttammaa	noisnookse kirjuttammaa	noisnootkse kirjuttammaa	

Aikaformiin tablitsa.

Futurm	liitsa		Ono indikativa, konditsionala, imperativa, inter. gativa
	1 2 3	Miä noisen kirjuttammaa Siä noiset kirjuttammaa Hää noisoo kirjuttammaa	
	1 2 3	Möö noisemma kirjuttammaa Töö noisetta kirjuttammaa Höö noisoot, noissaa kirjuttammaa	
Presens	1 2 3	Miä kirjutan Siä kirjutat Hää kirjuttaa	Ono indikativa, konditsionala, imperativa, interrogativa
	1 2 3	Möö kirjutamma Töö kirjutatta Höö kirjuttaat	
Imperfekta	1 2 3	Miä kirjutin Siä kirjutit Hää kirjutti	Ono indikativa
	1 2 3	Möö kirjutimma Töö kirjutitta Höö kirjutettiin, kirjuttiit, kirjutitvat	
Perfekta	1 2 3	Miä oon kirjuttant Siä oot kirjuttant Hää ono kirjuttant	Ono indikativa, konditsionala
	1 2 3	Möö oomma kirjuttanneet Töö ootta kirjuttanneet Höö ollaa, ovat kirjuttanneet	
Pluskvamperfekta	1 2 3	Miä olin kirjuttant Siä olit kirjuttant Hää oli kirjuttant	Ono indikativa
	1 2 3	Möö olimma kirjuttanneet Töö olitta kirjuttanneet Höö olivat, olit kirjuttanneet	

§ 8. Keeltävä painutos.

Keeltävää sanal **en** ono tekosannoin painutos, se kera ono tekosana, apitekosana. Imperfektaa **en** tekosanal ei oo, konditsionaalaa ja interrogativa ei oo, liitsaamäärämätö miä formia, patrisippoja ja infinitivaformia kera ei oo.

Indikativa.			Imperativa.	
liitsa	Yks.	Mon.	Yks.	Mon.
1	en	emmä	—	—
2	et	että	elä	elkää
3	ei	evät	elköö	elköt

Sanomuksees keeltävä tekosana yhistyy toisee tekosannaa, täyttää toisen tekosanan merkitöstä. Näin laatinuut slooznoit keeltävät format, kumpiil ono oma painutos, kummaas ollaa i naklonenjaformat. Neet format näyttää tekkoa, tekömistä, kumpa ei tapahhu.

Indikativan preesens keeltävääs painutoksees tekahuu keeltävän tekosanan liitsallisest formast ja painutettavan tekosanan pohjast. Indikativan imperfekta tekahuu keeltävän tekosanan liitsallisest formast ja painutettavan tekosanan tahtunneen ajan aktivnoist partisipast.

Konditsionala tekahuu keeltävän tekosanan liitsallisest formast ja painutettavan tekosanan konditsionalan lyhenne-tyyst pohjast (*kirjuttaisin* — **en kirjuttais**), kummaas konditsionalan tuntomerkest ono hävint loppu -i. Imperativa tekahuu keeltävän tekosanan imperativaformast ja painutettavan tekosanan imperativan kolmannen liitsan pohjast.

Soikkolaas keeltävääs imperativas ollaa veel toiset format.

liitsa	Yks.	Mon.
1	—	—
2	elä kirjuta	elkää kirjuttakkaa
3	elkää kirjuttakkaa	elkää kirjuttakkaa

Keeltävä painuostablifitsa

Indikativa		Konditsjonala		
Preesens				
	Yks.	Mon.	Yks. Mon.	
1	En kirjuta	Emmä kirjuta	En kirjuttais	Emmä kirjuttais
2	Et kirjuta	Että kirjuta	Et kirjuttais	Että kirjuttais
3	Ei kirjuta	Evät kirjuta	Ei kirjuttais	Evät kirjuttais
Imperfekta				
	Yks.	Mon.	Yks. Mon.	
1	En kirjuttant	Emmä kirjuttanneet	—	—
2	Et kirjuttant	Että kirjuttanneet	Eiä kirjuta	Eikää kirjuttako
3	Ei kirjuttant	Evät kirjuttanneet	Eiköö kirjuttako	Eikööt kirjuttako
Imperativa				
	Yks.	Mon.	Yks. Mon.	
1	—	—	—	—
2	—	—	—	—
3	Eikse kirjuttane	—	—	Evätkse kirjuttane
Interrogativa				
	Yks.	Mon.	Yks. Mon.	
1	—	—	—	—
2	—	—	—	—
3	Eikse kirjuttane	—	—	Evätkse kirjuttane

Täl viisii Soikkolaas keeltävän imperativan yksikön III-s liitsa ja monikon II-n ja III-s liitsa ollaa yhenlaajaiset. Kirjakeeltä vart mukavamp ono forma, kumpa tablitsaas ono näytetty, sentää ku se ono tarkemp ja paremmast näyttää forman merkitöksen, näyttää liitsan.

Interrogativa tekahuu keeltävän tekosanan liitsallisest formast (kumpaa ono yhistrynt kysyvä osa **-k-** ja vahvistava osa **-se**, pronomina, ja indikativan potentsialan I-n (tali toisen) liitsan pohjast (*kirjuttane-n, kirjuttane-t*).

Liitsaamääräämättömil tekosanoil kera ollaa keeltävät format, kummat näyttää, jot teko ei tapahhu, jot sitä kenkää ei tee.

Indikativa — { *ei kirjuteta* (preesens)
 { *ei kirjutettu* (imperfekta)
 Konditsionala — *ei kirjutettais*
 Imperativa — *elköö kirjutettako*
 Interrogativa — *eikse kirjutettane*

Liitsaamääräämätömiin tekosannoin keeltävät format tekahuut:

Keeltävän tekosanan indikativan preesensin kolmannen liitsan formast ja liitsaamääräämätömän tekosanan pohjast.

Imperfekta tekahuu keeltävän tekosanan kolmannen liitsan formast ja tapahtunneen ajan passivnoist partisipast.

Konditsionala tekahuu keeltävän tekosanan kolmannen liitsan formast ja painutettavan liitsaamääräämättömän tekosanan konditsionalast.

Imperativa tekahuu keeltävän tekosanan kolmannen liitsan imperativaformast ja liitsaamääräämättömän tekosanan imperativan lyhennöksest (*kirjutettakoo, — elköö kirjutettako*). (Soikkolaas voip olla veel forma '*elkää kirjutettakaa*').

Interrogativa tekahuu keeltävän tekosanan kolmannen liitsan formast (kysymysosan **-k-** ja vahvistusosan **-se-** kera) ja liitsaamääräämättömän tekosanan interrogativa forman lyhennöksest, kumman loppu **-o** ono vaihtiist e-he (*kirjutettanookse — eikse kirjutettane*).

9. Keeltävät aikaformat.

Möö katsoimma preesensin, tapahtuvan ajan eri keeltävät format ja keeltävän imperjektan. Keeltävä teko voip olla i toisiis aikaformiis. Se silloin näyttää tekkoa, kumpa ei tapahhu (futurm) ja tekkoa kumpa ei tapahtunt(imperfekta, perfekta, pluskvamperfekta). Näist eri formist voip laatia tablitsan.

Keeltäviin aikaformiin tablitsa

Futurm	liitsa		
	1	Miä en noise kirjuttammaa	Ono indikativa, konditsionala, imperativa, interrogativa.
	2	Siä et noise kirjuttammaa	
	3	Hää ei noisekirjuttammaa	
	1	Möö emmä noise kirjuttammaa	
	2	Töö että noise kirjuttammaa	
3	Höö evät noise kirjuttammaa		
Preesens	1	Miä en kirjuta	Ono indikativa, konditsionala, imperativa, interrogativa.
	2	Siä et kirjuta	
	2	Hää ei kirjuta	
	1	Möö emmä kirjuta	
	2	Töö että kirjuta	
	3	Höö evät kirjuta	
Imperfekta	1	Miä en kirjuttant	
	2	Siä et kirjuttant	
	3	Hää ei kirjuttant	
	1	Möö emmä kirjuttanneet	
	2	Töö että kirjuttanneet	
	3	Höö evät kirjuttanneet	
Perfekta	1	Miä en oo kirjuttant	Ono indikativa, konditsionala.
	2	Siä et oo kirjuttant	
	3	Hää ei oo kirjuttant	
	1	Möö emmä oo kirjuttanneet	
	2	Töö että oo kirjuttanneet	
	3	Höö evät oo kirjuttanneet	
Pluskvamperfekta	1	Miä en olt kirjuttant	
	2	Siä et olt kirjuttant	
	3	Hää ei olt kirjuttant	
	1	Möö emmä olleet kirjuttanneet	
	2	Töö että olleet kirjuttanneet	
	3	Höö evät olleet kirjuttanneet	

Liitsemääräämättömiin tekosannoin keeltäviin aikaformiin tablitza

	Indikativa	Konditionala	Imperativa	Interrogativa
Futurum	Ei noissa kirjuttamaa	Ei noistats kirjuttamaa	Elköö noissa kirjuttamaa	Eikse noistane kirjuttamaa
Præsens	Ei kirjuteta	Ei kirjutettais	Elkää kirjutettako	Eikse kirjutettane
Imperfektum	Ei kirjutettu	—	—	—
Perfektum	Ei oo kirjutettu	Ei olis kirjutettu	Elköö olko kirjutettu	
Plusquam-perfektum	Ei olt kirjutettu	—	—	—

Keeltävä futurum tekahuu **en** tekosanan liitsallisest formast, **noissa** tekosanan pohjast ja painutettavan tekosanan infinitivan illativast.

Keeltävä perfekta tekahuu **en** tekosanan liitsallisest formast, **olla** sanan pohjast ja painutettavan tekosanan tapahtunneen ajan aktivnoist partisipast.

Keeltävä pluskvamperfekta tekahuu **en** tekosanan liitsallisest formast, **olla** tekosanan tapahtunneen ajan aktivnoist partisipast ja painutettavan tekosanan aktivnoist partisipast.

XII. ADVERBAT.

Adverbat ollaa jutonosat, kummat näyttää teon karakteraa, tali tuntomerkkiä, toiseel viisii, kumpa näyttää kus, kons, kuin, mitä vart tapahtuu teko.

Es im.: *Aeroplana lentää kovast. Tykkimees ampui tarkast. Koira haukkui virattomast.*

Sanat: *kovast, tarkast, virattomast* näyttää kuin, mil viisii tapahtui tali tapahtuu teko.

Tääl ono paljo väkkiä. Miä sinne en mää.

Sanat: *tääl, sinne* näyttää paikkaa, kus tapahtui teko tali olo. *Egle oli kova sää Tänäpään leenöö suima.*

Sanat: *egle* ja *tänäpään* näyttää, kons tapahtuu teko.

Möö saimma paljo kallaa. Egle vähä satoi.

Sanat: *paljo, vähä* näyttää minen ikkee määrää.

Adverbat, kummat näyttää paikkaa: *tääl, seel, takan, ees, allaal, yllää!*, sises. kohti, kohallee, vastaa, jälest, ympär j. n. e.

Adverbat, kummat näyttää aikaa: *nyt, ennen, paraikaa, jo, tänäpään, egle, hoomukseel, aikaa, paikaal, kerraas, välistää* j. n. e.

Adverbat, kummat näyttää tappaa: *kovast, vesseläst, hiljaa, korriast, slaaboist, gluuhkoist, rovnoist, tarkast, yksittee, partittee, poikittee, pitkittee, perätikkoo, peräjälkee, rinnatikkoo, klusin* j. n. e.

Adverbat, kummat näyttää määrää tali muita inokompia assioita: *vähittee, enemmittee, lopen, vähä, paljo, ohto, melkeen, aintakkii, liikaa, sentää, tosi, enempää, kera, niin, niinikkee* j. n. e.

Adverbat ollaa sanoja, kumpiil ei oo painutosta. Mut paikkaa näyttäviil adverboil aintakkii voip olla monikas painutossiha (paikallisist painutossihoist):

Esim.: *yllää*
yllääl (ylähäält)
yllält (ylähält)
Tänne etes sinne
tääl ees seel
täält eest seelt j. n. e.
sissee allaa
sises allaal
sisest allalt j. n. e.

Neet adverbat kera, kummat näyttää tappaa, mil tapahtuu teko, voijaa muuttiissa. Neet muuttiijaat rinnoitussteepeni mukkaa. Teko voip tapahtua kiiree, voip tapahtua kiireempää tali kiireemmäst.

Esim.: *selväst — selvemmäst*
vesseläst — vesselämmäst
halliast — halliammast
tarkast — tarkemmast
rovnoist — rovnoimmast
lustist — lustimmast j. n. e.

Adverbat ollaa tekahunneet nimisanoist, laajasanoist, nimensihallisist tekosanoist. Tihti adverbat ollaa jo hävittäneet entisen forman, niin jot niijen forman mukkaa ono rankka i reknata, mist konkrettisest sanast annettu adverba tekahui. Mut tihti adverbast näkky, mikä sana, tali mist sanast se veitetää.

Mokompia ollaa laajasanoist tekahunneet adverbat. Niis adverbois ono hoitunt i steeperinnoitus.

Esim.: *kova — kovast*
vesselä — vesseläst
selvä — selväst
hallia — halliast j. n. e.

Määrätty painutossiha (täs tapahoksees elativa) ono saant oman merkitöksen, se ono niku kivettynt, tult muuttumattomaks, painuttamattomaks sanaks.

Adverbois voip nähä i toisia painutossihoja.

Esim.: partitiva näkky mokompiis adverbois, ku *aikaa*, *paraikaa*, *totta*, *liikaa j. n. e.*

Illativa näkky adverbois: *poikkeee, peräjälkee, valepäähä* j. n. e.

Inessiva näkky adverbois: *kerraas, parvees.*

Monikkaat adverbat ollaa tekahunneet i kahest sanast, silloin neet kirjutettaa yhtee.

Es im.: *peräjälkee, valepäähä, yheviisii, niinikkee, silviisii, paraikaa* j. n. e.

XIII. ESISANAT JA JÄLKISANAT.

(Prepositsiat ja pospsitsiat).

Esisanat ja jälkisanat ollaa sanoja, kumpiil ei oo itsenäistä merkitöst, toiseel viisii, kummat saavat merkitöksen vaa nominain yhtehyes, siottuinna nominoihe. Neet sanat voijaa olla ees nominaa, voijaa olla senen peräs.

Neet näyttää, niku i adverbat, paikkaa, aikaa, tappaa ja muita assioja, mut erittäijäät adverboist sil, jot puuttuut toisiin sannoin, nominoin, kera.

Es im.: *Luikko lensi meren yli. Soon takkaan ono järvi. Kylän loon ollaa pellot. Olin töös iltaa saä. Škaapin pääl ono kurjoja. Aitan al ellää kärppä. Mänimmä mereile ilman seüä.*

Esi- ja jälkisanat puuttuut vaa määrättyin painutossihhoiin yhtehyes. Näitä painutossihoja olla: genetiva, partitiva, ja harvempaa i illativa.

Genetivan kera puuttuut neet esi- ja jälkisanat: **al, pääl, loon, loitse, möötää, yli, läpi, sises, seas, jälest, peräst, pääs, ees, jälest, kautta, ympär** j. n. e.

Es im.: *Kannen al makajaa koira Škaapin pääl ono kirja Joen loon ono soo. Ajoimma kylän loitse (möötää). Teen yli jooksi jänis Looti. lensi seinän läpi. Maan sises ono paljo polzikkaita materialoja. Kagan seas oli paljo liivaa. Koira jooksi hepoisen jälest. Škoulu ono kilometran pääs meijen kyläst.*

Partitivan kera puuttuut neet esi- ja jälkisanat: **pitkin, ennen, poikin, ilman, päin, liki, vart, vastaa** j. n. e.

Es im.: *Teetä pitkin ajoi traktora. Möö ajoimma rantaa päin. Miä ossin sinnua vart paperia. Kaikin mänimmä heitä vastaa.*

Illativan kera puuttuut **saa** (nas).

Esim.: *Olimma töös iltaa saa. Syksyy saa pittää olla karjaas.*

Esisanat ja jälkisanat ollaa tekahunneet samal viisii ku i adverbat—neet ollaa nominoin eri formia, kummat teka-huit muuttomattomiks, painuttamattomiks ja kummat saivat oman merkitöksen. Mut monikkail esisanoil ja jälkisanoil, niku i adverboil voip olla monikkaita painutossihoja. Neet esi- ja jälkisanat näyttää paikkaa.

Esim.: *kissa mäni aitan alle.*

kissa ono aitan al.

kissa tuli aitan alt.

Kiven päälle krapusi hyle.

Kiven pääl makajaa hyle.

Kiven päält hyppäis hyle.

Miä mänin kilometran päähä škouluu.

Kilometran pääs ono škoulu.

Höö tulivat saan kilometran pääst.

XIV. SOJUZAT.

(konjunktsiat)

Sojuzat ollaa jutonosa, kumpa sittoo sanoja tali sanomuksia keskenää.

Mokompia sannoja ollaa: **ja, jot, sekä, i, tali, vai, vaa, ni, mut, no, taas, ku, ko, jos, vaik** j. n. e.

Esim.: *Kuusi ja petäjä kasvaat rannaal. Miä saoin, jot pittää jo lähtiä. Too tuura tali loma jäälle. Ku jovvun, ni kirjutan. Jos jovvut linnaa, ni kirjuta meille. Ku leenöö aikaa, ni töö meille. Hää vaik saoi, mut miä unnohin.*

XV. YHISSETYT SANAT.

Sanal ono oma merkitös, se näyttää meille, antaa meille tiittää minen ikkee meelen, arvon. Sanat ollaa predmettoin nimijä, ollaa tekosannoja, tali määräjää näitä, ollaa välisitteennä toisiin sannoin välil sanomukksees.

Mut predmettoin nimet voijaa ollaa sloznoita, nihe voip yhtyä ei vaa yks prostoi nimi, no i sana, kumpa näyttää predmetan harakteraa, predmetan kacestvaa. Esim., jos

otamma sanan *kivi*, ni se ono vaa määrätyn predmetan nimi, mut jos otamma sanan *rantakivi*, ni se ono kera määrätyn predmetan nimi, mut .se jo näyttää i muutakii—se ei oo joka kiven nimi, a mokoman kumpa ono rannaal, kummaal meijen meeles jo ono oma haraktera, oma kacestva.

Sana rantakivi ono sloznoi sana ja kaik sloznoit sanat möö kirjutamma yhtee. Tarkassamma tätä sloznoita sanna.

Sanan *rantakivi* möö voimma jakkaa kahtee ossaa, se ono tekahunt kahest sanast—*ranta* ja *kivi*, kummat ollaa nimi-sanoja, predmettoin nimijä ja kummat ollaa samas painu-tosformaas, nominativas. Kumpain näist sanoist täl kerraal ono glavnoimp? Glavnoimp ono *kivi*, se ono predmetan, nimi, kumpaa tämä sloznoi sana näyttää, a sana *ranta* näyttää, millain tämä *kivi* ono, kust hää ono j. n. e.

Sana *ranta*, määräjää sanna 'kivi', sil ono sama funktisia, sama assia ku lajasanal, mut sil ono nimisanan forma ja senen merkitös liittyy 'kivi' sanan merkitöksee, määräjää sitä. Möö näämmä, jot sloznoin sanan ensimäin osa, ensimäin sana, määräjää toista, kumpa i ono glavnoimp, määrättävä sana, a yhes hөө laatiit yhissetyn, sloznoin sanan, kummaal ono oma spetsialnoi merkitös, se näyttää ei prostoita kivveä, ei prostoita predmettaa, a määrättyä predmettaa, näyttää *minnä* se ono ja *millain* se ono. Ei prostoi 'kivi' a *rantakivi*. Jos möö vaihamma näijen sannoin sihan, paamma ensimäisen sanan viimäiseks, ni tekahuu uus sana. Rantakiven sihalle tulloo *kiviranta* ja täl uvvveel sanal ono jo kaikkinee toin merkitös. Siin jo glavnoiks sanaks ono tullu määrävä sana *ranta*, sentää ku se joutui toiselle, viimäiselle sihalle, a 'kivi' ono muuttuut määräväks, ku tuli ensimäiselle sihalle.

Sil viisii möö voimma laatia praavivan: jos nimisanna määräjää toin nimisana kumpa ain ono määrättävän ees, ni neet sandi kirjulettas yhtee. Sanna painuttaes painuttaijaa vaa toin glavnoi sana, a määräjää ei painu.

Esim: *sotalaiva, sotalaivan, sotalaivaa, sotalaivaas*
j. n. n.
kivitee, kiviteen, kiviteetä, kiviteehe, kiviteel
j. n. e.
Sooniiitty, sooniityn, sooniittyä, sooniituyy j. n. e.
Niittysoo, niittysoon, niittysoota, niittysooho
j. n. e.

*Pärekatto, pärekaton, pärekattoa, pärekattoo.
Kattopäre, kattopärreen, kattopärettä, kattopär-
reesse j. n. e.*

Kaikkiis ussiaa määrääjä sana on nominativas, niku i ylem-
pään annetuis esimerkkilöis. Mut harvemmiis tapahoksiis
se voip olla i toisiis painutossihois, tihimpää Genetivas.
Silloin niijen merkitös avittaa tiittää, kuuluutkse sanat yhtee,
pittääkse neet kirjuttaa yhtee vai eriksee.

Otamma sanan *talonpoika*. Möö kirjutamma seihe kuuluvat
sanat yhtee ja tämä sana senen peräst saap uuvven arvon.
Glavnoi sana ono *poika*, a sana *talon* määrääjä tätä san-
naa. Se niku näyttää, miltain poika, kenen poika. Jos möö
kirjutamma *taion potka*, ni möö arvaamma sitä lukijees, jot
läätää talost, a talos ono, ellää mikä lee '*poika*'. Jos kirju-
tamma '*talonpoika*', ni silloin sana saap uuvven arvon, se
ei näytä ennää mittää tallo, ei mittää poikaa, a se ono uus
sana toisen arvon kerä, se ono määrättyy sotsialjnoihe klaas-
saa kuuluvan inmihiisen nimitös. Tämä sana, vaik i tekahui
toisist sanoist, mut sai uuvven arvon ja sentää senen osat
pittää kirjuttaa yhtee.

Esim.: *talonpoika, kalanpyytö, metsänleikkaaja, maan-
tee, heinänteko j. n. e.*

Yhissetyt sanat voijaa laatihussa i silviisii, jot viimäin
sana ono laajasana. Silloin neet sanat kera kirjutettaa yhtee.

Esim.: *Vanhanaikain, suurlukuin, yhenlaajain, lookse-
pääsemätöin, keeltätiitämätöin, tämänpäivöin, männövoo-
tiin j. n. e.*

XVI. KILJAHUSSANAT.

(Interjektšat).

Interjektšionat näyttää äterilaaajaisia cuvst-
voja.

Esim.: *Eh si! Aha, nyt näit! Ai-ai-ai, kuin vohma pit-
tää olla! Oi-oi, kuin ono hammas kipeä. Oho, ku töö
vaaarraa tulitta! O, hää tiittää kaik assiat! Voi-voi, mikä nyt!
tuli!*

KIRJAN SISUS

	stranitsa
I. Fonetikka	
1. Izoran keelen äänet ja niiden merkitsömmiin kirjaas	7
2. Sloga	8
3. Piittuus (kvantitetta)	10
4. Paino (Udarenje)	10
5. Diftongat	11
6. Geminatat	14
7. Pitkiin vokaloiin ja geminattoin keskinäiset otnošenijat	17
8. Vokalagarmonia	18
9. Steppenivalhto	18
II. Sanat	
Nimisana	27
Laajasanat (adjektivat)	28
Cislasanat	28
Nimensihalliset sanat (pronominat)	28
Tekosanat (verbit)	29
Adverbat	29
Prepositsiat ja pospositsionat (predlogat ja poslelogat)	29
Sojuzat (konjuktсионat)	29
Kiljahussanat (interjektsiat)	30
III. Painutos	
1. Painutossihat (padezat)	30
2. Toiset painutossihat	34
3. Yksikkö ja monikko	37
4. Painutossihhoiin loput	39
5. Sanan sostava	45
6. Painutoksen pohjalliset painutossihat	48
IV. Painutostiipat 49	
1. s -- loppuisiin sannoin painutos	52
2. a -- loppuisiin sannoin painutos	58
3. o-u-y -- loppuisiin sannoin painutos	60
4. i -- loppuisiin sannoin painutos	61
5. e -- loppuisiin sannoin painutos	63
6. t -- loppuisiin sannoin painutos	65
7. Ykslogaisiin sannoin painutos	66
V. Painutossihhoiin glavnoimmat eri merkitökset	
1. Nominativa	67
2. Genetiva	67

3. Akkusativa	70
4. Partitiva	71
5. Illativa	73
6. Innesiva	74
7. Elativa	74
8. Allativa	85
9. Adessiva	77
10. Ablativa	79
11. Translativa	79
12. Essitva	80
13. Eksessiva	81
VI. Painutossihhoiin orfografia	
VII. Poolipität vokalat painutossihaformiis	
VIII. Laajasananat (adjektivat)	
§ 1. Rinnoitussteepenit	88
§ 2. —toin, —töin loppuisiin laajasannoin painutos	89
§ 3. nt — loppuisiin laajasannoin n. s. partisippoin painutos	90
§ 4. —mp loppuisiin laajasannoin (komparativaforman) painutos	91
IX. Gislasant	
X. Nimensihalliset sanat (pronominat)	
XI. Tekosananat (verbit)	
§ 1. Liitsalliset tekosananat	103
§ 2. Naklonenjat (modukset)	105
§ 3. Partisipat (pricastijet)	111
§ 4. Liitsaamäärämättömät tekosananat	114
§ 5. Infinittatekosana	118
§ 6. Apitekosananat	121
§ 7. Aikatormat	123
§ 8. Keeltäväpaimutos	128
§ 9. Keeltävät aikaformat	130
XII. Adverbat	
XIII. Esisanat ja jälkisanat (prepositsiat ja propositisiat)	
XIV. Sojuzat (konjunktsionat)	
XV. Yhissetytsanat	
XVI. Kiljahussant	

Цена 1 руб. Переплет 25 коп.
 Ответственный редактор *Н. А. Ильин*
 Технический редактор: *З. Н. Акгельрод*

Книга слана в набор 8/X 1936 г. Подписана к печати 19/XII 1936 г.
 У—7 Учпедгиз 8522. Леноблгорлит № 27895. Заказ 2234

Формат бумаги 82×110 см. Тираж 700 экз.
 Печ. листов 8^{3/4}. Авторск. листов 8^{1/2}, бум. листов 2^{3/16}. 157.696 зн. в I бум. листе.

Бумага Вишерской фабрики

Типография „Коминтерн“, Ленинград, Красная ул., д. 1.

Цена 1 р. 25 к.

В. ЮНУС

**ГРАММАТИКА
ИЖОРСКОГО ЯЗЫКА
(морфология)**

**Пособие для ижорских учителей
и для самообразования**
